การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

ปริญญานิพนธ์

ของ

วาสนา วงค์ภา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์

พฤษภาคม 2547

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

915.93
0491ก
ร.3

การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

บทคัดย่อ

ของ

วาสนา วงค์ภา

23 ก.ย. 2547

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์
พฤษภาคม 2547

ก 25163 ร.3

วาสนา วงค์ภา. (2547). ***การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา.*** ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (ภูมิศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ ดร. สมพงษ์ ธงไชย, อาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์, นายพิเศษ เสนาวงษ์.

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวมาประเมินและจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการ และนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้สำหรับสาขาวิชาภูมิศาสตร์ที่มีความเหมาะสมตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน โดยมีตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยว 10 แห่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 4 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 4 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม 2 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิคือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งใช้การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 10 แห่ง และแบบสอบถามสำหรับสถานศึกษาโดยผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามกลับจำนวน 652 ชุด ครอบคลุมทั้ง 7 เขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิจัยพบว่า (1) คุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละประเภทมีคุณค่าทางวิชาการที่แตกต่างกัน เช่นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีลักษณะโดดเด่นทางกายภาพและความหลากหลายทางชีวภาพ ทัศนียภาพที่งดงาม ในขณะที่อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย มีความงดงามทางสถาปัตยกรรม ประวัติความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่นสำคัญ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน (2) การประเมินและจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว พบว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่มีระดับคุณค่าทางวิชาการมากที่สุดคือ 604 คะแนน เนื่องจากมีการนำคุณค่าทางวิชาการไปใช้ในการเรียนรู้ทางด้านระบบนิเวศวิทยา (3) คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาสามารถนำไปประยุกต์เป็นสาระประกอบการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานการเรียนรู้สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

THE ACADEMIC VALUE EVALUATION OF TOURIST ATTRACTIONS IN CHANGWAT NAKHON RATCHASIMA

AN ABSTRACT

BY

WASANA WONGPHA

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Science degree in Geography

at Srinakharinwirot University

May 2004

Wasana Wongpha. (2004). ***The Academic Value Evalution of Tourist Attractions in Changwat Nakhon Ratchasima.*** **Master thesis, M.Sc. (Geography). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Sompong Thongchai, Mr. Piphat Nualanant, Mr. Pisase Senawongse.**

This research aimed to study characteristics and components of tourist attractions in order to assess and categorize academic value which then can be applied to be used as learning component in geography that will be suitable for based course. This research used ten tourist attractions which covered three categories: Four natural places, four Historical, Archeological and religious places and two Cultural places. Researcher collected the primary data by using in-depth interviewed of ten tourist attractions operators and questionnaires for school executive officer that 652 questionnaires were sent back which cover seven learning region in Changwat Nakhon Ratchasima.

The result of this research is (1) characteristics and components of tourist attractions have different academic values such as Khao Yai natural park have dominant physical properties, biodiversity and good scenery when compared with Pimai historical park is rich in architectural design and have some history related to local community and Dan Kwien pottery making village is tourist cultural places related to local base knowledge. (2) assessment and categorization of tourist attractions found that Khao Yai natural park have highest academic value because its academic value has been used in ecosystem study (3) academic value of tourist attractions in Changwat Nakhon Ratchasima can be apply to used as learning component for teaching process base, S 5 geography

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

ของ
นางสาววาสนา วงค์ภา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาภรณ์ หะวานนท์)
วันที่ 25 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร. สมพงษ์ ธงไชย)

.....กรรมการ
(อาจารย์ พิพัฒน์ นวลอนันต์)

.....กรรมการ
(นายพิเศษ เสนาวงษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ วรรณา วงษ์วานิช)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ สุรภี อิงคากุล)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร. สมพงษ์ ธงไชย ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ อาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์ และนายพิเศษ เสนาวงษ์ กรรมการปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางในการวิจัย และตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ วรรณา วงษ์วานิช และรองศาสตราจารย์ สุรภี อิงคากุล ที่สละเวลาเป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม และอาจารย์สุธาทิพย์ ชวนะเวสสกุลที่คอยให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ที่ให้ความอนุเคราะห์อุปกรณ์เครื่องมือในการวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย รวมถึงเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย รวมทั้งผู้สอนในสถาบันการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา 1,629 แห่งที่กรุณาตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของปริญญานิพนธ์นี้

ในสุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณแม่ และนางสาวอภิวันท์ วงค์ภา ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือสนับสนุนในเรื่องต่างๆ ที่ทำให้ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี

วาสนา วงค์ภา

สารบัญ

บทที่ หน้า

1 บทนำ 1

ภูมิหลัง 1

ความมุ่งหมายของการวิจัย 2

ความสำคัญของการวิจัย 2

ขอบเขตของการวิจัย 2

นิยามศัพท์เฉพาะ 3

สมมติฐานการวิจัย 4

กรอบแนวคิดในการวิจัย 5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 6

ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนครราชสีมา 6

การท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว 8

ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว 8

วิทยาการการท่องเที่ยว 9

สาเหตุการท่องเที่ยว 9

แหล่งท่องเที่ยว 11

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ในขอบข่ายวิชาภูมิศาสตร์ 15

มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ 16

การจัดหลักสูตรของสถานศึกษา 27

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ 28

ขั้นตอนการทำงานในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ 29

การวิเคราะห์ข้อมูล 30

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 31

3 วิธีการดำเนินการวิจัย 36

การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง 38

กลุ่มประชากรประเภทและจำนวนแหล่งท่องเที่ยว 38

การสุ่มตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามประเภท 40

กลุ่มประชากรประเภทสถาบันการศึกษา 40

การสุ่มตัวอย่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย 44

สารบัญ(ต่อ)

บทที่ หน้า

3 (ต่อ) การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 44
การเก็บรวบรวมข้อมูล 45
ข้อมูลปฐมภูมิ 45
ข้อมูลทุติยภูมิ 46
การจัดทำข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ 46
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล 47
วิเคราะห์คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว 47
เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว 48
การพัฒนาระบบสารสนเทศคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว 49

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 50
ผลการศึกษาคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 50
แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 53
แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 62
แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม 72
ผลการศึกษาประเมินและจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการ
ของแหล่งท่องเที่ยว 78
การนำคุณค่าทางการศึกษาของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้เป็นเนื้อหา-สาระ
ในการจัดทำรายงานของนักเรียน 80
แหล่งค้นคว้าข้อมูลในการจัดทำรายงานของนักเรียน 83
การนำคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้สำหรับการเรียน-การสอน
วิชาภูมิศาสตร์ของอาจารย์ในสถานศึกษา 84
ผลการประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว 87
การวิเคราะห์ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว
ประเภทธรรมชาติ 88
การวิเคราะห์ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว
ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 92
การวิเคราะห์ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว
ประเภทศิลปวัฒนธรรม 95

สารบัญ(ต่อ)

บทที่ หน้า

4 (ต่อ) การประยุกต์ใช้คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประกอบการเรียนรู้สาขาวิชาภูมิศาสตร์ 98

การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อเสนอคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว 123

โครงสร้างฐานข้อมูล 123

การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว..... 123

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว..... 125

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 126

สรุปผลการวิจัย..... 127

อภิปรายผล 132

ข้อเสนอแนะ 138

ข้อเสนอแนะทั่วไป 138

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป..... 138

บรรณานุกรม 140

ภาคผนวก 145

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 146

ภาคผนวก ข แบบสอบถามประกอบการวิจัย 155

ภาคผนวก ค พจนานุกรมข้อมูล (DATA DICTIONARY) 161

ภาคผนวก ง หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ..... 173

ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูล 175

ภาคผนวก ฉ หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย 178

ประวัติย่อผู้วิจัย..... 186

บัญชีตาราง

ตาราง หน้า

1 มาตรฐาน ส 5.1 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3 17

2 มาตรฐาน ส 5.2 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3 18

3 มาตรฐาน ส 5.1 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.4-6 19

4 มาตรฐาน ส 5.2 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.4-6 20

5 มาตรฐาน ส 5.1 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3 21

6 มาตรฐาน ส 5.2 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3 23

7 มาตรฐาน ส 5.1 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6 25

8 มาตรฐาน ส 5.2 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6 26

9 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา 39

10 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาที่คัดเลือกเป็นตัวอย่าง
ในการศึกษาวิจัย 40

11 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา 41

12 ตารางแสดงชื่อชั้นข้อมูลแผนที่ แต่ละกลุ่มข้อมูล 46

13 ข้อมูลพื้นฐานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว 51

14 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของอุทยาน
แห่งชาติเขาใหญ่ 53

15 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของ
น้ำตกหลังเหว 55

16 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของ
แหล่งหินตัดสีคิ้ว 56

17 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของ
อุทยานไม้กลายเป็นหิน 58

18 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว
ประเภทธรรมชาติ 59

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง หน้า

19 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี 62

20 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย 64

21 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย 66

22 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์ 68

23 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 70

24 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของ หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน 73

25 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา 75

26 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ประเภทศิลปวัฒนธรรม 77

27 จำนวนสถานศึกษาที่มีการจัดส่งแบบสอบถาม 78

28 ผลการวิเคราะห์ประสบการณ์ในการสอนของครู 80

29 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการนำคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าจัดทำรายงาน 81

30 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าสำหรับจัดทำ รายงานของแหล่งท่องเที่ยว 83

31 การนำคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้เป็นสาระการเรียน – การสอน วิชาภูมิศาสตร์ 84

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง หน้า

32 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของครูผู้สอน สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 89

33 ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 90

34 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของครูผู้สอน สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 93

35 ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 94

36 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของครูผู้สอน สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม 96

37 ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม 97

38 ความเชื่อมโยงคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวตามสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานสาขาวิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 1 99

39 ความเชื่อมโยงคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวตามสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานสาขาวิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 2 103

40 ความเชื่อมโยงคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวตามสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานสาขาวิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 3 105

41 ความเชื่อมโยงคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวตามสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานสาขาวิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 4 106

บัญชีตาราง(ต่อ)

ตาราง หน้า

42 คุณค่าทางวิชาการตามเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ 119

43 คุณค่าทางวิชาการตามเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 120

44 คุณค่าทางวิชาการเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม..... 121

45 คุณค่าทางวิชาการที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 122

46 รายชื่อชั้นข้อมูลแผนที่..... 123

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ หน้า

1 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองในจังหวัดนครราชสีมา 7

2 แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา 12

3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 37

4 แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา 43

5 ภาพถ่ายแสดงแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาวิจัยจำนวน 10 แหล่ง 52

6 แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา 79

7 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของ
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 108

8 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของ
น้ำตกหลังเหว 109

9 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของ
แหล่งหินตัดสีดิ้ว 110

10 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของ
อุทยานไม้กลายเป็นหิน 111

11 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของ
อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย 112

12 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของ
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย 113

13 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของ
อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี 114

14 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของ
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์ 115

15 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของ
หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน 116

บัญชีภาพประกอบ(ต่อ)

ภาพประกอบ หน้า

16 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา 117

17 แผนภาพแสดงขั้นตอนการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเสนอคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว..... 124

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

จากแนวคิดของ "หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถพึ่งตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม" (กวี วรกวิน. 2543 : 4) จะเห็นได้ว่าแนวโน้มทางด้านการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาคนทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จึงมีการจัดทำหลักสูตรขั้นพื้นฐานตลอดระยะเวลา 12 ปี ได้มีการกำหนดระดับช่วงชั้นสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนวิชา และมาตรฐานการเรียนรู้ วิชาภูมิศาสตร์ เป็นหนึ่งในสาระการเรียนรู้กลุ่มวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมุ่งเน้นการใช้แนวทางการวางกรอบหลักและให้แต่ละท้องถิ่นมีการใช้ทรัพยากร สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นมาเป็นเนื้อหาขององค์ประกอบหลักสูตรที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ศึกษาเข้าใจลักษณะทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ มีความสามารถในการใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความเข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ที่ก่อเกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จากแนวคิดที่กล่าวข้างต้น การทำความเข้าใจเพื่อนำเอาคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวมาประเมินหาคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว นำหลักเกณฑ์การประเมินคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวมาสังเคราะห์ เพื่อทำการจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาท้องถิ่น โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดจากมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ โดยนำทรัพยากรท้องถิ่นทางด้านการท่องเที่ยวมาเป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางจัดสร้างสาระและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษาในท้องถิ่น ซึ่งสามารถทำให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความรัก ความเข้าใจ หวงแหน ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และสามารถนำคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวไปประยุกต์ใช้ในเชิงบูรณาการด้านอื่นได้

นอกจากนี้ เพื่อให้ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาได้พัฒนาและประยุกต์ข้อมูลคุณลักษณะ องค์ประกอบและคุณค่าทางวิชาการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจัดทำเป็นแนวทางให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ใช้คุณสมบัติและประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อให้มีรูปแบบการนำเข้า การจัดเก็บ การสืบค้น การค้นคว้าอ้างอิง และการแสดงผลอย่างเป็นระบบ ทั้งข้อมูลเชิงแผนที่ และข้อมูลอรรถาธิบาย เพื่อประโยชน์ใน

การศึกษา อ้างอิง คุณค่าของคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการนำไปเป็นส่วนประกอบของการเรียนการสอนสาขาวิชาภูมิศาสตร์ระดับต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อทราบคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

2. เพื่อประเมินและจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

3. เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้สาขาวิชาภูมิศาสตร์ตามความเหมาะสมของหลักสูตรขั้นพื้นฐานสำหรับแต่ละสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลของการศึกษาจะทำให้ทราบถึงคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

2. ผลของการศึกษาสามารถนำมาประเมินคุณค่าทางวิชาการและจัดหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

3. ผลของการศึกษาสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรขั้นพื้นฐานสาขาวิชาภูมิศาสตร์ในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดอื่นได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรทางด้านแหล่งท่องเที่ยว

ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ตามเขตการปกครองจังหวัดนครราชสีมาตามบัญชีรายชื่อของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ

1.1 แหล่งท่องเที่ยว ตามบัญชีรายชื่อของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1.2 แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามบัญชีรายชื่อของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.3 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ ตามบัญชีรายชื่อของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

2. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา 3 ประเภท ได้แก่

2.1 ประเภทธรรมชาติ

2.2 ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

2.3 ประเภทศิลปวัฒนธรรม

3. ประชากรทางด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

3.1 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

3.2 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

3.3 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

4. ประชากรทางด้านการใช้ประโยชน์ทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้แทนสถานศึกษาในพื้นที่ศึกษารวม 1,629 สถาบัน

5. การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย

5.1 คุณค่าทางธรรมชาติ

5.2 คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

5.3 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม

6. การนำคุณค่าทางวิชาการไปประยุกต์ใช้ตามมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ ใช้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ 2544 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ สาระการเรียนรู้กลุ่มที่ 4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

7. ระยะเวลาในการเก็บตัวอย่างประชากร 45 วัน (15 มกราคม–1 มีนาคม พ.ศ. 2547)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในเขตการปกครองของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งปรากฏในบัญชีรายชื่อของหน่วยงานตามขอบเขตการศึกษา

2. การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการศึกษาสำรวจและรวบรวม ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์คุณค่าทางวิชาการของเกณฑ์ที่ระบุไว้ในขอบเขตการวิจัย

3. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นสาระและมาตรฐานที่กำหนดขึ้นโดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2545

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

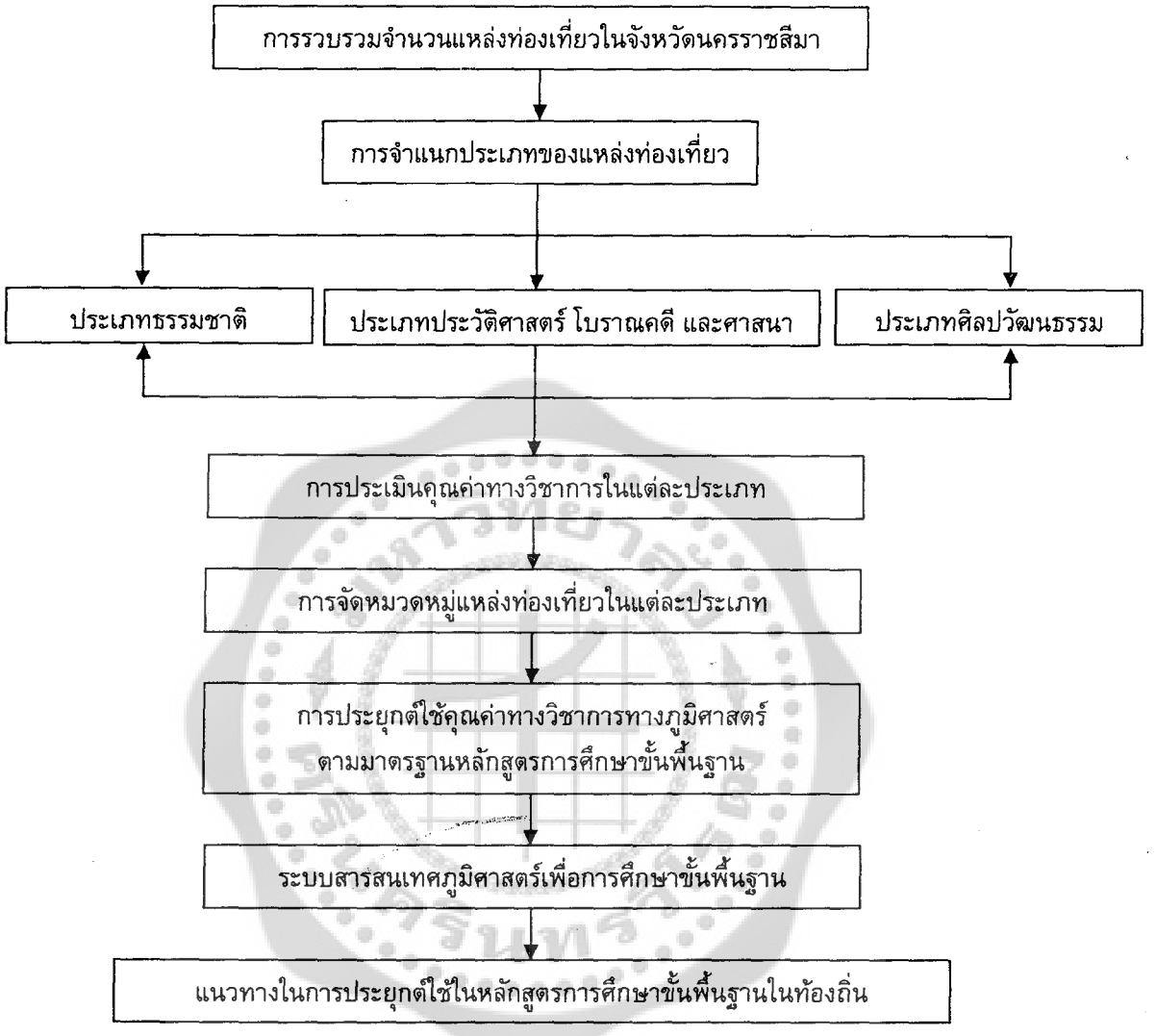
4. สารสนเทศภูมิศาสตร์คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึงการจัดทำระบบฐานข้อมูลโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาช่วยในการรวบรวม จัดเก็บ สืบค้น และนำเสนอข้อมูล แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัย

การประเมินและการจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา สามารถนำไปประยุกต์เป็นองค์ประกอบเพื่อใช้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ของสถานศึกษาในท้องถิ่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำอธิบายกรอบความคิดในการวิจัย

ความรู้ทางภูมิศาสตร์เป็นความรู้พื้นฐานที่ใกล้ชิดและสัมผัสกับวิถีชีวิตของมวลมนุษยชาติมาตลอดประวัติศาสตร์ของโลก คุณค่าความรู้ทางวิชาการของสาขาวิชาภูมิศาสตร์มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้วิชาภูมิศาสตร์เป็นองค์ประกอบหลักในการเรียนรู้เกี่ยวกับ "มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม" พร้อมกับการจำแนกประเภทหมวดหมู่ ทางวิชาการทางภูมิศาสตร์ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเป็นฐานการเรียนรู้หลักและเป็นแหล่งวิชาการที่สามารถสัมผัสได้โดยตรง โดยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นเครื่องมือเพื่อนำเสนอประกอบการเรียนรู้

บทที่ 2
เอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนครราชสีมา
2. การท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว
3. มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ในขอบข่ายวิชาภูมิศาสตร์
4. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนครราชสีมา

1.1 สภาพทั่วไป

นครราชสีมา หรือมีชื่อเรียกว่า "โคราช" สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เกิดจากการรวมกันของเมือง 2 เมือง คือ "เมืองโคราช" ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งขวา และ "เมืองเสมา" ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายของลำน้ำตะคอง ตั้งอยู่บนที่ราบสูงมีภูชาและป่าไม้สลับซับซ้อน เคยเป็นเมืองใหญ่ที่สำคัญยิ่งในสมัยโบราณ

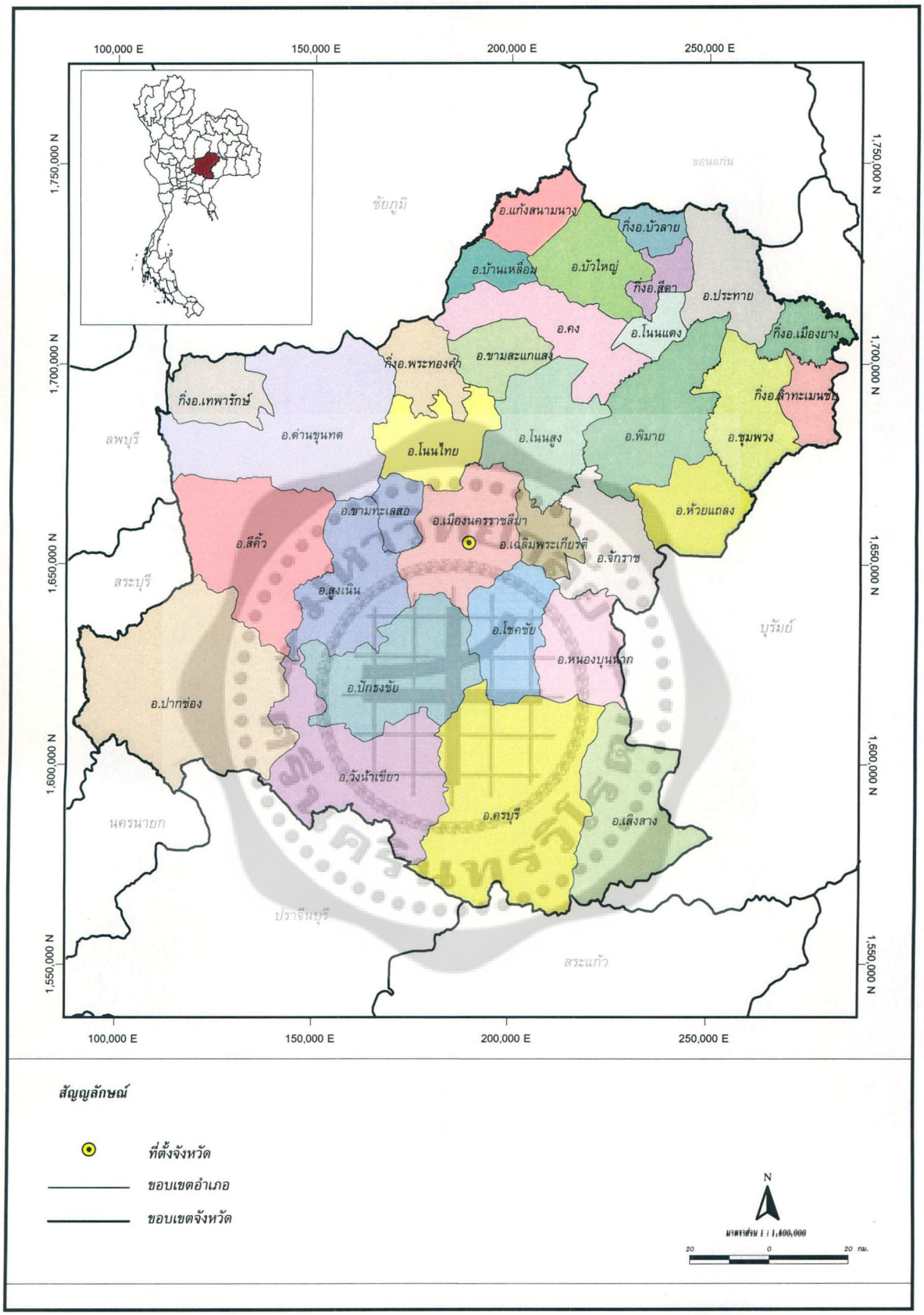
นครราชสีมาเป็นเมืองแห่งวีรกรรมอันกล้าหาญของวีรสตรีไทย คือ คุณหญิงโม หรือท้าวสุรนารี หรือ "ย่าโม" ชาวเมืองได้สร้างอนุสาวรีย์ของท้าวสุรนารีไว้ที่หน้าประตูชุมพล ปัจจุบันเมืองโคราชถือได้ว่าเป็นเมืองศูนย์กลางการคมนาคมและเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคำขวัญประจำจังหวัดว่า

เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน

จังหวัดนครราชสีมา ถือว่าเป็นจังหวัดที่เป็นประตูมุ่งสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ได้รับการขนานนามว่า"ประตูสู่อีสาน" มีเนื้อที่ประมาณ 20,494 ตารางกิโลเมตร ที่ตั้งตัวจังหวัดห่างจากกรุงเทพฯโดยทางรถยนต์ 255 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิ และขอนแก่น

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี และสระแก้ว

ภาพประกอบ 1 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองในจังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดบุรีรัมย์ และขอนแก่น

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสระบุรี และลพบุรี

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครราชสีมาเป็นที่ราบสูง มีลักษณะการยกตัวของชั้นดินแยกออกมาจากภาคอื่นอย่างชัดเจน บนที่ราบสูงโคราชมีลักษณะการแบ่งพื้นที่เป็นแอ่งใหญ่สองแอ่ง คือ แอ่งสกลนครกับแอ่งโคราชเป็นท้องกระทะอยู่ทางตอนเหนือและใต้ มีเทือกเขาภูพานเป็นแนวกั้นกลาง ทางด้านตะวันตกและทางด้านใต้มีทิวเขาดงพญาเย็น ทิวเขาพนมดงรัก กั้นเป็นแนวยาวค่อยๆ ลาดลงสู่ทิศเหนือ ซึ่งวัดระดับจากน้ำทะเล พื้นที่ราบสูงของจังหวัดนครราชสีมาจะสูงเฉลี่ย 300-400 เมตร จากสภาพพื้นที่มีภูเขาและป่าดงสลับซับซ้อน เป็นแหล่งต้นกำเนิดลำธารและห้วยเล็กๆ อีกหลายสาย สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านการเกษตร

การเดินทาง

รถยนต์ จากกรุงเทพฯ เดินทางไปจังหวัดนครราชสีมาได้หลายเส้นทาง เส้นทางที่นิยมที่สุดคือ จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) แล้วแยกเข้าสู่เส้นทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ที่สระบุรี ไปจนถึงนครราชสีมา รวมระยะทาง 259 กิโลเมตร

รถไฟ มีรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพฯ (สถานีหัวลำโพง) ไปนครราชสีมาทุกวัน

เครื่องบิน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) มีเที่ยวบินทุกวัน

2. การท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว

2.1 ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นภาคธุรกิจที่รัฐบาลในแต่ละสมัยให้ความสำคัญ นับตั้งแต่ได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมและกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ทำรายได้เข้าประเทศเป็นอันดับต้นเสมอมา ซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ รายได้จากการท่องเที่ยวได้แพร่กระจายออกไปยังภาคบริการ และธุรกิจประเภทต่างๆ ภายในประเทศ ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐและเอกชนมีผลทางตรงและทางอ้อม ที่เกิดจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวภายในประเทศ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับสภาพภูมิประเทศโดยตรง ทั้งด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ที่พัก เส้นทางคมนาคมที่อำนวยความสะดวกสบาย ความปลอดภัยต่อการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

การท่องเที่ยว (Tourism)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบ ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ได้อธิบายศัพท์ "การท่องเที่ยว (Tourism)" ไว้ว่าเป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้างขวาง เพราะว่ามิได้หมายความแต่เฉพาะเพียงการเดินทาง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนาน บันเทิงเริงรมย์ ดังที่คนส่วนมากเข้าใจกัน การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อ

ศึกษาหาความรู้ เพื่อการกีฬา เพื่อติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมญาติพี่น้อง นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น (นิคม จารุมณี, 2536)

จากความหมายการท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยเงื่อนไขอย่างน้อย 3 ประการ คือ ต้องเป็นการชั่วคราว ต้องเป็นไปตามความจงใจหรือต้องการของผู้เดินทาง และต้องมิใช่เพื่อรับสินจ้างในการนั้น (ตุ้ย ชุมสาย, 2518 : 40)

2.2 วิทยาการการท่องเที่ยว (Tourism studies)

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวมี 3 ด้าน คือ

1. ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) เป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นจุดกำเนิดของการท่องเที่ยว 2 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ (Natural Attraction) ที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ มีความโดดเด่นของภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ เน้นคุณค่าในการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ (Manufactured Attraction) เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างกิจกรรมดึงดูดนักท่องเที่ยว

2. บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) เป็นสิ่งที่ขาดมิได้ในระบบการท่องเที่ยว การบริการที่รองรับการท่องเที่ยวในแง่ที่ทำให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว การบริการที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง รวมทั้งปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น

3. ตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market or Tourism) เป็นการแสดงออกของความต้องการของนักท่องเที่ยว (Tourism Demand) ที่จะเดินทางไปยังที่ใดที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรม การพักผ่อนหย่อนใจ รวมถึงการส่งเสริม พัฒนาการขาย และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

องค์ประกอบทั้ง 3 มีความสัมพันธ์กัน เป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์เกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวเกิดความต้องการทำกิจกรรม ซึ่งมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.3 สาเหตุการท่องเที่ยว

สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของโลก และของประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การแข่งขันสูงขึ้น ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะผ่อนคลายจากวิถีการดำรงชีวิต การเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวจึงเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งของประชาชนเพื่อใช้สำหรับการผ่อนคลายหรือเป็นการพักผ่อนถ้ามีโอกาสทำได้

นิคม จารุมณี (2536 : 33) และศิริ ฮามสุโพธิ์ (2543 : 33) อธิบายว่า นักท่องเที่ยวภายในประเทศเกือบทั้งหมดล้วนเป็นผู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นสาเหตุที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยวจึงมีหลายประการ ซึ่งสามารถสรุปสาเหตุที่สำคัญได้ดังนี้

1. ความเครียดในการทำงาน จากการทำงานที่เคร่งเครียดตลอดเวลาจะต้องใช้กำลังกายหรือกำลังความคิดเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้เองร่างกายจึงจำเป็นต้องการพักผ่อน เพื่อให้การทำงานในช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น การหยุดงานในวันสิ้นสุดสัปดาห์ การปิดภาคเรียน

หรือการหยุดพักร้อนของข้าราชการและคนงานทั่วไป จึงเป็นเรื่องสำคัญกับการใช้เวลาว่างที่ปรากฏในช่วงระยะเวลาดังกล่าว กิจกรรมการพักผ่อนของประชากรเหล่านั้นที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การเดินทางท่องเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ ซึ่งการเดินทางท่องเที่ยวไปจะใกล้หรือไกล จะขึ้นอยู่กับระยะเวลาและศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล

2. รายได้ของประชากรดีขึ้น จากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและสภาพของสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้คนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานและประดิษฐ์คิดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ขึ้นมา ซึ่งจะทำให้ประชากรมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีเวลาว่างเหลือพอที่จะนำมาใช้เพื่อการพักผ่อน การที่ฐานะทางด้านเศรษฐกิจของประชากรดีขึ้น จะมีผลส่งให้ประชากรมีความต้อง การที่จะเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นการพักผ่อนและหาความรู้เพิ่มเติมให้แก่ตนเอง เช่น การพาครอบครัวไปเที่ยวชมปราสาทหินพิมาย การเดินทางไปงานเทศกาลประจำปีของจังหวัดใกล้เคียง เพราะค่าใช้จ่ายถูก การเดินทางสะดวก ปลอดภัย ทำให้ประหยัดทั้งเวลาเงินทอง แต่สิ่งที่ได้รับคือความรู้ ความพึงพอใจ ความรัก ความอบอุ่นในครอบครัว คุ้มค่ากับเงินทองที่เสียไป เป็นต้น

3. ความสะดวกทางด้านการคมนาคม การคมนาคมนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมทำให้เกิดกิจการท่องเที่ยวปรากฏขึ้น ในสภาพปัจจุบันการไปมาติดต่อกันระหว่างสถานที่ต่างๆ กระทำได้สะดวกและรวดเร็ว มีการตัดถนนหรือเส้นทางผ่านเข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งจากการเดินทางไปยังสถานที่สะดวก จึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ประชากรอยากเข้าไปใช้บริการ และคนส่วนมากก็มีโอกาสที่จะกระทำได้อย่างทั่วถึง

4. มีเวลาว่าง เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี จึงทำให้เครื่องมือเครื่องใช้ที่นำมาใช้ในการผลิตมีประสิทธิภาพ มีการนำเอาเครื่องมือและเครื่องจักรชนิดต่างๆ มาใช้งานแทนคน จึงทำให้การผลิตสินค้ากระทำได้อย่างรวดเร็ว อันเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้คนมีเวลาว่างมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การทำนาในประเทศไทย แต่เดิมพื้นที่นำมาใช้ปลูกข้าว 20-30 ไร่ ครอบครัวของเกษตรกรต้องใช้เวลาเป็นแรมเดือนในการเตรียมพื้นที่และเพาะปลูกข้าว

ในสภาวะปัจจุบันเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีการพัฒนาการผลิตที่ทันสมัย ได้นำเอาเครื่องจักรกลหรือเทคโนโลยีในระดับต่างๆ ตามสถานภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคลมาใช้ในการผลิต พื้นที่ดินขนาดดังกล่าวจะใช้เวลาทำการเตรียมพื้นที่และทำการเพาะปลูกข้าว 1-2 วัน เท่านั้น และการนำเครื่องจักรกลและเครื่องใช้ชนิดอื่นๆ เข้ามาเสริมในการทำการเพาะปลูกนั้นเอง จะทำให้ประชากรสามารถทำนาได้ปีละหลายครั้ง ผลผลิตต่อไร่สูง สามารถกำจัดวัชพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถขยายพื้นที่ในการทำนาได้มากขึ้น ซึ่งถ้าหากราคาผลผลิตข้าวไม่ตกต่ำมากแล้ว จะทำให้รายได้ของประชากรโดยทั่วไปดีขึ้น และมีเวลาว่างพอที่จะนำไปใช้แสวงหาความสุขทางด้านการท่องเที่ยวและอื่นๆ ได้ตามโอกาสและสภาพทางเศรษฐกิจเอื้ออำนวย

5. จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น จากการที่จำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้สภาพชุมชนในเมืองเกิดสภาพความแออัดยัดเยียด สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในเมืองเกิดมลภาวะ สถานที่ท่องเที่ยวภายในเมืองมีจำกัด และสถานที่ท่องเที่ยวตามชนบทเมืองต่างๆ ทั้งยังมีการค้นพบแหล่ง

โบราณสถานใหม่ๆ เช่น บ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี และยังมีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอื่นๆ ขึ้นอีกมากมาย โดยอาศัยหลักวิชาการเพื่อสนองต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ และมีความจำเป็นต้องการสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้นเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้เองประชากรที่พักอาศัยอยู่ในเมืองจะหาโอกาสเดินทางท่องเที่ยวไปในท้องที่ชนบทและเมืองต่างๆ แต่ในทางตรงกันข้ามจะมีประชากนชาวชนบทบางส่วนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเมือง ซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมมากมาย และเป็นที่ตื่นตาตื่นใจของชาวชนบท ดังนั้นจึงพอจะชี้ให้เห็นได้ว่า การที่จำนวนของประชากรเพิ่มมากขึ้น ความต้องการสถานที่และการเดินทางท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่างถิ่นหรือต่างแดนจึงเพิ่มมากขึ้นด้วย

2.4 แหล่งท่องเที่ยว

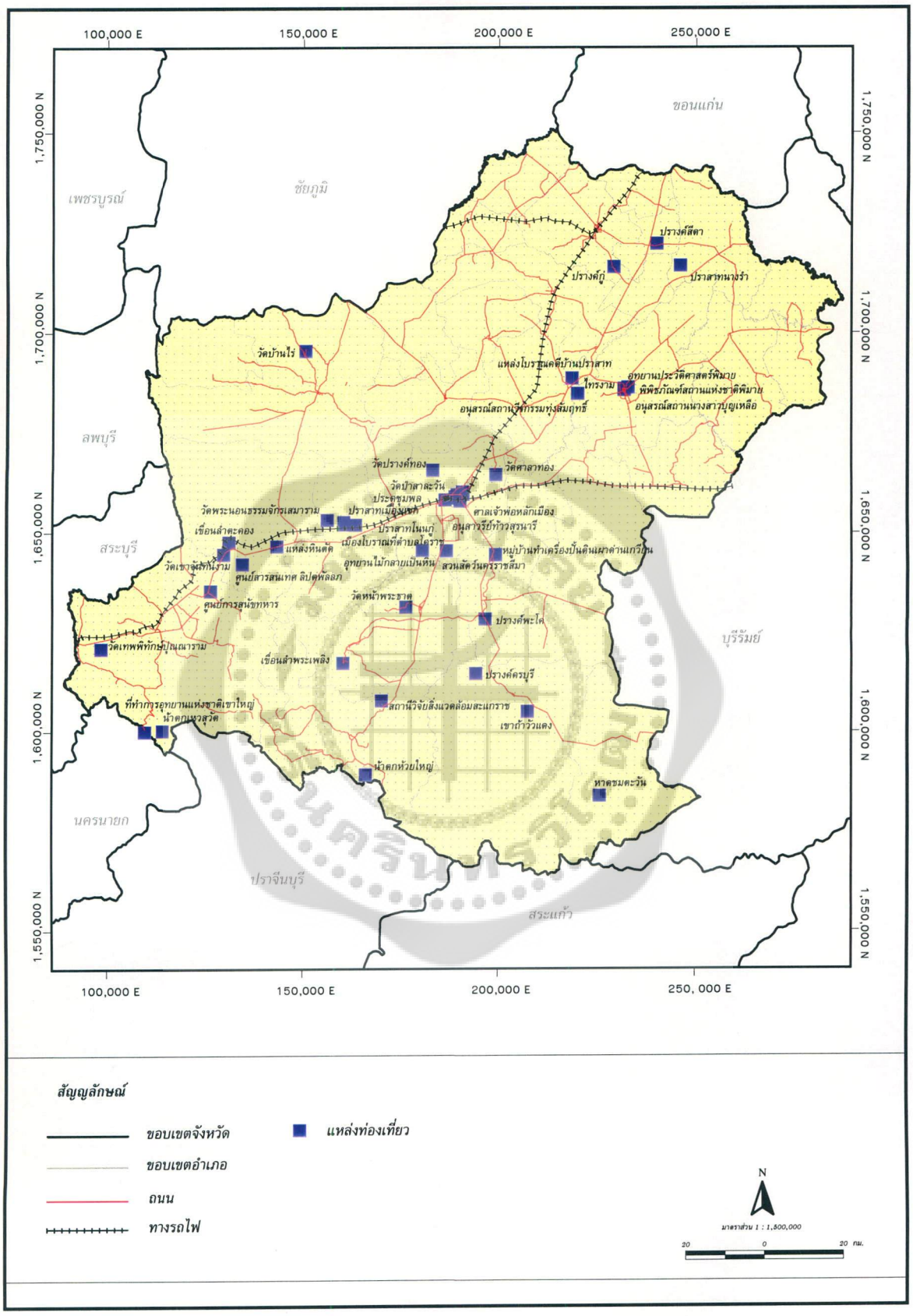
แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่เฉพาะแห่งที่นักท่องเที่ยวจะไปชม หาความบันเทิง สนุกสนาน และพักผ่อน แหล่งท่องเที่ยวอาจแยกไปได้เป็นแหล่งทางธรรมชาติ แหล่งทางวัฒนธรรมเก่าแก่ และแหล่งสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ (ประเสริฐ วิทยารัฐ. 2530 : 7)

แหล่งท่องเที่ยว (Tourism Place) หรือทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource) ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ควรมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ หรือ 3As (ราณี อิสิชัยกุล; และคนอื่นๆ. 2545 : 5-6)

1. ความดึงดูดใจ (Attraction) แหล่งท่องเที่ยวควรดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะ อันมีสาเหตุจาก

1.1 มีความงามตามธรรมชาติ เช่น หาดทรายขาว แนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม รวมทั้งปลาชนิดต่างๆ ป่าที่มีพันธุ์ไม้นานาชาติ หรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ รีสอร์ท เป็นต้น

1.2 มีลักษณะของเหตุการณ์สำคัญเฉพาะกาล เช่น งานประเพณีในเทศกาลสำคัญของแต่ละท้องถิ่น การจัดขบวนบุปผชาติหรือการตกแต่งขบวนพาเหรดและการแสดงในเทศกาลต่างๆ การแสดงสี แสง เสียง ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

ภาพประกอบ 2 แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

2. ความสามารถในการเข้าถึงง่าย (Accessibility) แหล่งท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มาก หากมีความสะดวกในการเดินทางเที่ยวชม หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด นักท่องเที่ยวจะเกิดอรรถรสในการท่องเที่ยวได้ ดังนั้นแม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน สะพาน ที่จอดรถ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแก่นักท่องเที่ยว

3. ความประทับใจ (Amenity) แหล่งท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจ สุขใจและซาบซึ้งในการเที่ยวชม เช่นการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อาทิ ปราสาทราชวัง วัดโบราณสถานต่างๆ ที่แสดงถึงอารยธรรมในอดีต หรือแม้แต่ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การพักผ่อน อาทิ อุทยานแห่งชาติทางบกและทางทะเล หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น การร่วมงานประเพณีต่างๆ เช่น งานคาร์นิวัล (carnival) ในประเทศบราซิล งานประเพณีสงกรานต์ในประเทศไทย เป็นต้น

การศึกษาวิจัยได้ทำการรวบรวมคุณลักษณะและองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้มีการจัดแบ่งแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยการกำหนดนิยามและความหมายของแหล่งท่องเที่ยวของประเทศออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย (ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2540 : 2-1)

1. แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ลำธาร น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ สวนสัตว์ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ ทะเล หาดทราย หาดหิน ปะการัง และธรรมชาติใต้ทะเล ทะเลสาบ เกาะ แก่ง เขื่อน อ่างเก็บน้ำ แหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง) เช่น อุทยานแห่งชาติภูกระดึง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เขื่อนอุบลรัตน์ เขื่อนสิรินธร เป็นต้น

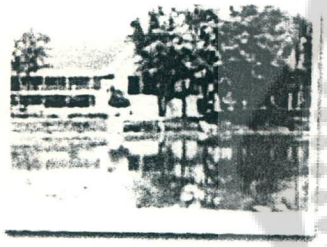
2. แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือศาสนา ได้แก่ วัดโบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ ศาสนสถาน กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ และอนุสถาน เช่น แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ผาแต้ม วัดพระธาตุพนม เป็นต้น

3. แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม กิจกรรม และวิถีชีวิต หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกรูปแบบในลักษณะของพิธี งานประเพณี ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต (เช่น หมู่บ้านชาวเขา สภาพชีวิตในชนบท) ศูนย์วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง แหล่งหัตถกรรมพื้นบ้าน สวนสนุก สวนน้ำ กีฬาประเภทต่างๆ ทั้งทางบกและทางน้ำ แหล่งซื้อของ/ศูนย์การค้า แหล่งบันเทิง โรงละคร โรงภาพยนตร์ สถานที่จัดการแสดงทางวัฒนธรรมและการละเล่นอื่นๆ ในท้องถิ่น โรงงานอุตสาหกรรม บริเวณเมืองที่ทันสมัย ไร่ นา พืช ผลไม้ และเหมือง เช่น งานช้างสุรินทร์ งานปราสาทผึ้ง งานแห่เทียนเข้าพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่

อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี เป็นอนุสรณ์ที่สร้างขึ้นแด่วีรกรรมอันกล้าหาญของวีรสตรีไทยของท้าวสุรนารี หรือย่าโม ซึ่งเป็นชื่อที่เรียกกันโดยทั่วไป สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2476 ตั้งอยู่กลางเมืองโคราช ชาวต่างถิ่นที่แวะมาเยือนและชาวเมืองโคราชนิยมมาสักการะและขอพรจากย่าโมอยู่เสมอ อนุสาวรีย์หล่อด้วยทองแดงรมดำ สูง 1.85 เมตร หนัก 325 กิโลกรัม แต่งกายด้วยเครื่องยศพระราชทาน ในท่ายืน มือขวากุมดาบปลายดาบจรดพื้น มือซ้ายท้าวสะเอว หันหน้าไปทางทิศตะวันตกซึ่งเป็นที่ตั้งของกรุงเทพฯ ตั้งอยู่บนฐานไพทีสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองซึ่งบรรจุอัฐิของท่าน

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย ตั้งอยู่ในตัวอำเภอพิมาย บริเวณเชิงสะพานท่าสงกรานต์ ก่อนถึงปราสาทหินพิมายเล็กน้อย พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นสถานที่รวบรวมหลักฐานทางโบราณคดีและจัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมอีสานในอดีต โดยเฉพาะโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุที่ค้นพบในเขตอีสานตอนล่าง

หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน อยู่ห่างจากตัวเมือง 15 กิโลเมตร ตามทางหลวงสาย 224 (นครราชสีมา-โชคชัย) ในสมัยโบราณตำบลนี้เป็นที่พักกองเกวียนที่ค้าขายระหว่างโคราช-เขมรมีแม่น้ำมูลไหลผ่าน ชาวบ้านใช้ดินริมฝั่งแม่น้ำมาปั้นภาชนะใช้สอย และได้สืบทอดต่อกันมานับเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน ปัจจุบันหมู่บ้านด่านเกวียนมีชื่อเสียงในฐานะที่เป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่มีลักษณะเฉพาะสวยงาม มีรูปแบบที่แปลกและหลากหลาย แต่ยังคงลักษณะดั้งเดิมของกรรมวิธีในการปั้นและใช้ดินดำสัมฤทธิ์ที่มีเอกลักษณ์ของสีโดยเฉพาะแบบดินเผาด่านเกวียน

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีพื้นที่ประมาณ 2,168 ตารางกิโลเมตรในเทือกเขาพนม ดงรัก ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด คือ นครราชสีมา นครนายก สระบุรี และปราจีนบุรี ป่าเขาใหญ่สมัยก่อนได้รับสมญานามว่า ดงพญาไฟ ที่ต้องเดินทางผ่านป่าผืนใหญ่ที่กั้นแบ่งเขตภาคกลางและภาคอีสาน จนกระทั่งเมื่อประมาณ พ.ศ.2465 ได้มีชาวบ้านประมาณ 30 ครัวเรือนไปตั้งหลักแหล่งถางป่า ทำนา ทำไร่สันนิษฐานว่าเป็นพวกที่หลบหนีคดีมา ต่อมาพื้นที่เขาใหญ่ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทยเมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 และได้รับสมญาว่าเป็นอุทยานมรดกของอาเซียน

3. มาตรฐานและสาระการเรียนรู้ในขอบข่ายวิชาภูมิศาสตร์

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำหลักสูตรขั้นพื้นฐาน และประกาศใช้หลักสูตรนี้ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2544 เรียกว่า หลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งถือว่าเป็น “หลักสูตรแกนกลางของประเทศ” และกำชับว่า “สถานศึกษาต้องนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและพลโลก” หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดเฉพาะสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้กว้างๆ โดยไม่มีการกำหนดรายละเอียดสาระการเรียนรู้ เพื่อเปิดโอกาสให้สถานศึกษาแต่ละแห่งเพิ่มรายละเอียดได้ ตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและบริบทชุมชน กรมวิชาการ (2545 : 1) ได้กล่าวถึงหลักสูตรขั้นพื้นฐานได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

แต่ละกลุ่มวิชามีองค์ประกอบย่อยแต่ละของสาระการเรียนรู้ ซึ่งการศึกษาวิจัยได้มุ่งเน้นองค์ความรู้ของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

ภูมิศาสตร์เป็นสาระการเรียนรู้สาระที่ 5 ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งหมายความว่า นักเรียนทุกคนต้องเรียนในแต่ละช่วงชั้นตลอดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี แต่ละกลุ่มสาระจะมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น มีความหมายดังต่อไปนี้

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (กรมวิชาการ. 2545 : 18)

สาระหลักนี้เป็นความคิดรวบยอดที่เกี่ยวข้องกับวิชาภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อมศึกษา ประวัติศาสตร์ มานุษยวิทยา ที่มุ่งให้มีความเข้าใจในเรื่องมิติสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ปรากฏอยู่บนโลก ความสัมพันธ์ต่อกันและกัน และการดำรงชีวิตของมนุษย์

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงต้องให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ และประสบการณ์ในการศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมในเชิงมิติสัมพันธ์ ทั้งในส่วนของประเทศไทยกับโลกที่เราอาศัยอยู่ มีความสามารถที่จะอธิบายลักษณะตำแหน่งแหล่งที่ แบบแผนและกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปรากฏการณ์ของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจในปัญหาต่างๆ ที่มีผลต่อสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติและผลกระทบที่มีต่อโลก

3.1 มาตรฐานและสาระการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้ : เป็นข้อกำหนดสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม โดยมาตรฐานการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น : เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ควรรู้และสามารถทำอะไรได้ตามมาตรฐาน เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (ป.3) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (ป.6) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ม.3) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ม.6)

สาระการเรียนรู้ : เป็นเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกลุ่มวิชาตลอดทั้ง 12 ปี สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาได้จากการวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นให้มีความสัมพันธ์กัน

สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น : เป็นเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

3.1.1 มาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 5 (ส 5) ภูมิศาสตร์ (กรมวิชาการ. 2545 : 75-86) เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 1 มาตรฐาน ส 5.1 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3	**สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3**
1.รู้ลักษณะของกายภาพ หน้าที่ และองค์ประกอบเชิงภูมิศาสตร์ของสรรพสิ่ง เข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในพื้นที่ใกล้ตัว	1. ลักษณะทางกายภาพของบ้าน โรงเรียน ชุมชน 2. หน้าที่ของแต่ละองค์ประกอบทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับบ้าน โรงเรียน ชุมชน 3. ความเกี่ยวข้อง มิติสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับบ้าน โรงเรียน ชุมชน
2.รู้และเข้าใจการสร้างและการใช้แผนผัง แผนที่ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์อย่างง่าย ๆ เพื่อค้นหาข้อมูลในพื้นที่รอบตัว	1. องค์ประกอบภูมิศาสตร์ในเรื่อง ตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง ขนาด พื้นที่ ปริมาตร รูปร่าง โดยใช้องค์ประกอบเกี่ยวกับบ้าน โรงเรียน และชุมชนเป็นพื้นที่การเรียนรู้ 2. การบอกตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง ขนาด พื้นที่ ปริมาตร รูปร่าง แบบง่าย ๆ 3. การเขียนแผนผังเบื้องต้น โดยใช้องค์ประกอบเชิงระวางที่ (มิติความกว้าง ความยาว ความสูง)
3.เห็นความสำคัญและใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์เพื่อค้นหาข้อมูลในพื้นที่รอบตัว	1. ประโยชน์ของแผนที่ แผนผัง 2. ความจำเป็นของแผนผัง แผนที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตาราง 2 มาตรฐาน ส 5.2 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3	**สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3**
1.รู้จักสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชน เข้าใจการพึ่งอาศัยซึ่งกันและกัน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของคนในชุมชน รักและรู้คุณค่าของธรรมชาติ	1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ 2. ทรัพยากรธรรมชาติและการใช้ประโยชน์ 3. การพึ่งพากันทางธรรมชาติ 4. ผลเสียจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
2.รู้และเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางสังคมในชุมชน เข้าใจวัฒนธรรมที่แตกต่างไปตามสภาพแวดล้อมของชุมชน ปฏิบัติตนเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน	1. สิ่งแวดล้อมทางสังคมในชุมชนที่ตนอยู่อาศัย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี 2. การสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมทางสังคม และลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมใกล้ตัวประเภทต่าง ๆ 3. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีต่อตนเองและคนในชุมชน 4. คุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมในชุมชน
3.เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาวะประชากรกับสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของครอบครัวและโรงเรียน	1. ภาวะประชากรในครอบครัวและโรงเรียน 2. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะประชากรกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม 3. การใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและเหมาะสม 4. บทบาทของตนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในครอบครัว โรงเรียน ชุมชน
4.รับรู้ สนใจ เรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว	1. การสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัว 2. การซักถาม การฟัง การอ่าน เรื่องราวต่างๆ 3. การนำเสนอและถ่ายทอดเรื่องราว

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 3 มาตรฐาน ส 5.1 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.4-6

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.4-6	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.4-6
1. เข้าใจมิติสัมพันธ์เชิงทำเลที่ตั้ง ลักษณะทางกายภาพและกระบวนการของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ทำให้เกิดลักษณะกิจกรรม และปรากฏการณ์ในท้องถิ่น	1. องค์ประกอบทางภูมิศาสตร์ ทำเลที่ตั้งของท้องถิ่นและสถานที่ต่าง ๆ 2. ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในท้องถิ่น ในเรื่องที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของโลก ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์เช่น เวลา ฤดูกาล น้ำขึ้น-น้ำลง ตะวันอ้อมข้าว ฯลฯ 3. ธรรมชาติของท้องถิ่นในเรื่อง ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ภูมิปฐพี ภูมิอุทก และภูมิพฤกษ์ 4. ธรรมชาติในท้องถิ่น มีผลทำให้เกิดกิจกรรมของมนุษย์ในท้องถิ่นนั้น ๆ
2. เห็นคุณค่า จัดทำและใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ชนิดต่าง ๆ ตรวจวัดข้อมูลเชิงภูมิศาสตร์ในท้องถิ่นต่าง ๆ	1. แผนที่ชนิดต่าง ๆ 2. เครื่องมือทางภูมิศาสตร์อื่น ๆ เช่น ภาพถ่ายทางอากาศ ภาพถ่ายจากดาวเทียม ฯลฯ 3. เครื่องมือสำรวจองค์ประกอบทางภูมิศาสตร์ เช่น เครื่องมือวัดระยะ เครื่องมือวัดทิศ เครื่องมือบอกตำแหน่ง ฯลฯ 4. การสำรวจแบบง่าย ๆ 5. การแปลความหมายจากแผนที่และภาพถ่ายเบื้องต้น โดยแปลคุณสมบัติหลักเรื่อง มาตราส่วนระยะทิศทาง พื้นที่ และตำแหน่ง 6. การเขียนแผนที่จากการสำรวจเบื้องต้น โดยใช้คุณสมบัติหลักเรื่อง ตำแหน่ง ระยะ ทิศทาง พื้นที่

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตาราง 4 มาตรฐาน ส 5.2 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.4-6

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.4-6	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.4-6
1. รู้ลักษณะเฉพาะความสำคัญและความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย ตระหนักถึงความจำเป็นวิธีการกระจาย และแลกเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างท้องถิ่น เข้าใจสาเหตุผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรในท้องถิ่น และประเทศ	1. ลักษณะเฉพาะของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และทรัพยากรในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย เช่น ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ พืชพรรณธรรมชาติ แหล่งน้ำ ป่าไม้ สัตว์ แร่ธาตุ ดิน หิน เป็นต้น 2.ความสำคัญ และการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ 3. สาเหตุและวิธีการกระจาย และเปลี่ยนทรัพยากรระหว่างท้องถิ่น เช่น การนำพาไปของสิ่งมีชีวิต การซื้อขายวัตถุดิบ การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการจำหน่าย
2. เข้าใจความแตกต่างของสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของไทยเข้าใจลักษณะการตั้งถิ่นฐานของประชากร และการอพยพย้ายถิ่น ภูมิใจ และรักษาสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม ของท้องถิ่นและประเทศ	1. สิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตในท้องถิ่น และภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย เช่น ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย การบริโภค เครื่องมือ เครื่องใช้ อาชีพ ประเพณีภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม และค่านิยม 3. ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม ในท้องถิ่นและภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ 4. ลักษณะเฉพาะของชุมชนชนบท และชุมชนเมือง เช่น องค์ประกอบทางกายภาพของเมือง อาชีพ ที่อยู่อาศัย การคมนาคม สาธารณูปโภค การซื้อขาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ 5. ภาวะประชากรในระดับท้องถิ่นและประเทศ 6. สาเหตุและผลกระทบการอพยพย้ายถิ่นภายในประเทศ 7. แนวปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม

ตาราง 4 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.4-6	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.4-6
3. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม ตระหนักถึงผลจากการกระทำของมนุษย์ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม ดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีส่วนร่วมแก้ปัญหา และส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	1. อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติต่อวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น การสร้างบ้านเรือน เครื่องมือ เครื่องใช้ การประกอบอาชีพ ศิลปวัฒนธรรม เกษตรกรรม อุตสาหกรรม เป็นต้น 2. ผลกระทบจากการที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม เช่น การชลประทาน การสร้างถนน สะพาน ปรับที่ดิน สร้างบ้านเรือน การเพาะปลูก เป็นต้น 3. การดำเนินงานเพื่อป้องกัน แก้ปัญหา และส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน องค์กร ในท้องถิ่นและประเทศ 4. การอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และกระบวนการแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม
4. มีทักษะการศึกษา ค้นคว้าข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม จากแหล่งความรู้ในท้องถิ่น	1. แหล่งความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อมและภูมิปัญญาในท้องถิ่น 2. ประโยชน์ของการติดตามข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม 3. กระบวนการศึกษา ค้นคว้า ติดตาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 5 มาตรฐาน ส 5.1 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3
1. วิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่ของโลกแต่ละแห่งที่ต่างกันในลักษณะทางกายภาพและระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์	1. ลักษณะของสถานที่ ทำเล ที่ตั้ง และองค์ประกอบเชิงภูมิศาสตร์ ของประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อระบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์ 2. ระบบธรรมชาติ เช่น ภูมิประเทศ ภูมิปฐพี ภูมิอากาศ ภูมิพฤกษ์ ของประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก

ท 25166 ร.3

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3
	3. กิจกรรมในเชิงเศรษฐกิจ การค้า การเคลื่อนย้าย การใช้ที่ดิน การติดต่อสื่อสารของประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก 4. วิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม ประชากรของประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก 5. หน้าที่และกระบวนการ ตลอดจนความสำคัญของประเทศ และภูมิภาคต่าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อเฉพาะของมนุษย์ และวัฒนธรรมรูปแบบต่าง ๆ ของประชาคมโลก 6. กระบวนการเปลี่ยนแปลงของประเทศและภูมิภาคมีผลกระทบต่อประเทศและดินแดนอื่น ๆ 7. ความสำคัญและพัฒนาการของชนบท กลายเป็นเมืองและพัฒนาความเป็นเครือข่ายของระบบเมืองระหว่างภูมิภาคและของโลก 8. ระบบปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเกิดโครงข่ายการเชื่อมต่อกันระหว่างเมือง ภูมิภาคและของโลก 9. เอกลักษณ์ ลักษณะเฉพาะ และความเป็นสากลของประเทศ และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก
2. รู้จักใช้และเห็นคุณค่าของแผนที่ชนิดต่าง ๆ เครื่องมือ ทางภูมิศาสตร์ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และเชื่อมโยงไปสู่ชีวิตประจำวัน	1. การใช้แผนที่เฉพาะเรื่องชนิดต่าง ๆ ภาพถ่ายทางอากาศ ภาพถ่ายจากดาวเทียม แผนที่ ในการค้นหาข้อมูลของประเทศต่าง ๆ 2. การใช้แผนที่ภูมิประเทศ (Topographic Map) ในการหาข้อมูลรายละเอียดของพื้นที่
3.ใช้เครื่องมือหาข้อมูลในการแปลความหมายเชิงภูมิศาสตร์	1. การใช้เครื่องมือภูมิศาสตร์อื่น ๆ ในการหาข้อมูลเชิงพื้นที่ เช่น เครื่องมือวัดพื้นที่ การใช้โปรแกรม GIS ง่าย ๆ 2. การนำเสนอข้อมูลที่ได้ในรูปของแผนที่ กราฟ ไดอะแกรม ตาราง ฯลฯ

มาตรฐานที่ ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตาราง 6 มาตรฐาน ส 5.2 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3
1. วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทรัพยากรของประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจและสังคม รู้สิทธิ หน้าที่ กฎระเบียบ สถานการณ์ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมปฏิบัติตนและเสนอแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น	1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก - ทางชีวภาพ ความหลากหลายทางชีวภาพ ทางกายภาพ ความแตกต่างทางภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ดิน หิน ทรัพยากร ฯลฯ - มรดกโลกทางธรรมชาติ และความสำคัญ 2. การพัฒนาอาชีพและการผลิตของท้องถิ่น และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 3. การกระทำของมนุษย์ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิต 4. สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติระดับท้องถิ่น ประเทศไทย และโลก ผลกระทบที่มีต่อคุณภาพชีวิตและต่อสิ่งแวดล้อม 5. มาตรการ นโยบาย และการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในระดับ ประเทศ 6. กฎระเบียบ ข้อบังคับ ของท้องถิ่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7. แนวทางการดำเนินกิจกรรมและการมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหา และส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติทั้งภาครัฐและเอกชน
2. เห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก วิเคราะห์การก่อเกิดสิ่งแวดล้อมใหม่ทางสังคมอันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เปรียบเทียบวิถีชีวิตของสังคมไทยและสังคมอื่นที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม เข้าใจปัญหา เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนค่านิยมและ	1. ความสำคัญและประโยชน์ของสิ่งแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมของประเทศไทยและภูมิภาคต่างๆ ของโลก 2. วิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี ของสังคมไทยและสังคมอื่นที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม 3. ภาวะประชากรในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางประชากรที่มี

ตาราง 6 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3
วิถีชีวิตเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยรวมประเทศและของโลก	ต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม 4. ลักษณะและปัจจัยการเกิดสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมใหม่ 5. ปัญหาและการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก 6. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก
3. ประเมินผลกระทบของกิจกรรมมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากร การย้ายถิ่นที่มีต่อปัญหาและวิกฤตการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม ตระหนักถึงผลที่เกิดจากปัญหาและวิกฤตการณ์ต่อคุณภาพชีวิต เห็นความสำคัญของการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม รู้มาตรการและความพยายามแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการตัดสินใจเลือกปฏิบัติ มีบทบาทในการจัดการแก้ปัญหาด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น	1. ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภาวะประชากรที่มีต่อกิจกรรมการผลิต การบริโภค การพัฒนาการใช้เทคโนโลยี ปัญหาวิกฤตการณ์ ด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง ในระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ และสังคมวัฒนธรรมในประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก 2. มาตรการ นโยบาย และการดำเนินงานเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศและโลก
4. มีทักษะในการศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง และนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีกระบวนการ	1. กระบวนการศึกษา ค้นคว้า ติดตาม และวิเคราะห์ข้อมูล จากแหล่งความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ประเทศ ภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกเพื่อไปใช้ในการป้องกันแก้ปัญหา

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 7 มาตรฐาน ส 5.1 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6
1. สังเคราะห์ ปฏิสัมพันธ์ เชิงภูมิศาสตร์ ภายใต้สภาวะแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดลักษณะเฉพาะหรือปรากฏการณ์พิเศษในพื้นที่ประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก	1. การสังเคราะห์ความรู้ใหม่จากข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่ประเทศไทยและของโลก 2. สถานที่ต่าง ๆ มีลักษณะเฉพาะทางกายภาพ ส่งผลทำให้ เกิดลักษณะเฉพาะของมนุษย์และวัฒนธรรมรูปแบบต่าง ๆ 3. หลักการเกี่ยวกับทำเลที่ตั้ง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการตัดสินใจ 4. พื้นที่ในเชิงระบบทั้งระบบใหญ่และระบบย่อย โดยใช้สาระ เนื้อหา ของประเทศภูมิภาคและของโลก 5. ปัจจัยเกื้อหนุนการเปลี่ยนแปลงลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ของโลก 6. ข้อจำกัดของการเจริญเติบโตซึ่งกำหนดโดยลักษณะทางกายภาพ และลักษณะวิธีที่มนุษย์เอาชนะด้วยวิธีการต่าง ๆ 7. ลักษณะวิธีที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากลักษณะทางกายภาพที่มีลักษณะพิเศษ เพื่อการดำรงชีวิตด้วยวิธีการซับซ้อนและเข้มข้น
2. เปรียบเทียบและเลือกใช้แผนที่ชนิดต่าง ๆ เครื่องมือเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางภูมิศาสตร์ และนำไปสู่การจัดการ อย่างมีประสิทธิภาพ	1. การเลือกใช้แผนที่ชนิดต่าง ๆ การใช้เครื่องมือและเทคโนโลยี ทางภูมิศาสตร์
3. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทางพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ และนำเสนอได้	1. การค้นหาข้อมูลพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ 2. การสร้างและประมวลผลข้อมูลเชิงพื้นที่ในรูปแบบต่าง ๆ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมและมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตาราง 8 มาตรฐาน ส 5.2 และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6
1. วิเคราะห์วิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระดับประเทศและโลก วิธีการมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาในประเทศและระหว่างประเทศ บทบาทขององค์กรและการประสานความร่วมมือทั้งในและนอกประเทศ กฎหมายเฉพาะเรื่อง กระบวนการประเมินทางเลือก และตัดสินใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1. สาเหตุ ผลกระทบ และแนวโน้มของของวิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ 2. นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อมและผลกระทบ 3. บทบาทกิจกรรมและการประสานความร่วมมือขององค์กร หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ด้านการอนุรักษ์ และส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งในและนอกประเทศ 4. กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5. กระบวนการบริหารจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและสิ่งแวดล้อม
2.เข้าใจกระบวนการที่มนุษย์ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่มีลักษณะพิเศษเพื่อเป็นเอกลักษณ์เฉพาะแต่ละพื้นที่ในประเทศและโลก และการเปลี่ยนแปลงจากอดีตถึงปัจจุบัน ภาคภูมิใจ และดำรงวิถีชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมของไทย	1. การเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์จากการเปลี่ยนเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ - การเปลี่ยนภูเขาเป็นพื้นที่ราบสำหรับเพาะปลูก - การเปลี่ยนพื้นที่น้ำท่วมเป็นพื้นที่เกษตร - การสร้างป่าในเขตแห้งแล้ง - การกำหนดพื้นที่อนุรักษ์ 2. ความหมาย ความสำคัญของพื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่าง ๆ วิธีการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์ที่มีลักษณะพิเศษ - เขตเมืองใหญ่ - เขตเกษตรเพื่อการค้า 3. การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางสังคม 4. ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาไทยกับการจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตาราง 8 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6	สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6
3. ตระหนักและรู้วิธีการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาเฉพาะกรณี ความพยายามของมนุษย์ในการแก้ปัญหาสังคมทั้งระดับประเทศ และโลก ติดตาม เลือกรับข่าวสารจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เฝ้าระวังและติดตามสถาน การณ์สิ่งแวดล้อมในระดับประเทศและโลก	1.เจตคติ ค่านิยม วิถีชีวิตที่ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม 2.นโยบาย แผนปฏิบัติการ มาตรการระดับประเทศและระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. มีจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม เสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาอย่างมีกระบวนการ แสวงหาความร่วมมือในการดำเนินงาน ปฏิบัติตนเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	1. กระบวนการสร้างจิตสำนึก การสร้างค่านิยม การตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติตนเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2. กระบวนการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และดำเนินการเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการอนุรักษ์และพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3.2 การจัดหลักสูตรของสถานศึกษา

โรงเรียนหรือสถานศึกษาต้องนำเอา มาตรฐานกลุ่มวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น สาระการเรียนรู้กลุ่มวิชา และสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มวิชาที่กำหนดไปพิจารณากำหนดเป็นสาระของหลักสูตรของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และสอดคล้องกับสภาพความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่น โดยสร้างเป็นมาตรฐานการเรียนรู้รายปีและรายภาค และสาระการเรียนรู้รายปีและรายภาค ของสาระการเรียนรู้แกนร่วมและแกนเลือก สำหรับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้เลือกเสรี ให้สถานศึกษากำหนดไว้ตามความเหมาะสม

การกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีและรายภาคของสถานศึกษา ควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น เป็นตัวแทนของความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้มีความทันสมัย ปฏิบัติได้จริง เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้เรียน เป็นประโยชน์ต่อสังคม

การจัดสาระการเรียนรู้รายปีและรายภาค ควรจัดเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก หรือเรียงลำดับก่อนหลัง จัดให้มีความต่อเนื่อง เอื้อต่อการสะสมความรู้ เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ในขั้นสูงขึ้น จัดให้มีความสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดบูรณาการของความรู้ ทักษะ และเพื่อการเทียบโอนความรู้

สำหรับกำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิจ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำแผนการเรียนของแต่ละสถานศึกษา ขอให้ครูอาจารย์ทุกท่านได้ติดตามความ

เคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 25... ซึ่งคงจะมีโอกาสประกาศใช้ในอนาคตอันใกล้ แต่สิ่งที่อาจารย์และสถานศึกษาสามารถเตรียมตัวได้ก่อนคือ การจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และอื่นๆ ที่สำคัญ คือ องค์ความรู้ของครูผู้สอนจะต้องพร้อมและทันสมัยก่อนเริ่มดำเนินการ

4. ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS)

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) มีการตีพิมพ์ครั้งแรกในเอกสารของมหาวิทยาลัยนอร์เวสเทิร์น (Northwestern University) ปี ค.ศ.1965 โดย Michael Dacey และ Duane Marble ในเอกสารดังกล่าวใช้คำว่า Geographic Information Management Technology โดยความหมายรวมถึง ระบบคอมพิวเตอร์ต่างๆ ที่ใช้สำหรับทำแผนที่และประมวลผลข้อมูลสภาพพื้นที่ (Spatial Information) รวมถึงระบบที่ใช้การสอบถามและการจัดการฐานข้อมูลภูมิศาสตร์ และการวิเคราะห์ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ที่สลับซับซ้อนหรือการทำแผนที่รูปทรง (Modelling)

สำหรับประเทศไทยได้มีการนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เริ่มใช้ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2528 โดยธนาคารโลกได้นำเข้ามาใช้เพื่อการวิเคราะห์นโยบายที่ดินในประเทศ จนกระทั่ง การนำ GIS เข้ามาใช้ในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการวางแผน และช่วยในการตัดสินใจ ในปัจจุบันการนำ GIS มาใช้มีการประยุกต์กับงานด้านต่างๆ กันอย่างแพร่หลาย ทั้งทางด้านการเกษตร การท่องเที่ยว การจัดการทรัพยากร รวมถึงทางการปกครอง มีผู้ให้ความหมายดังนี้

สำหรับความหมายของคำว่า Geographic Information System (GIS) มีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันออกไปดังนี้

Peter A. Burrough And Rachael A.McDonneli (1998 : 11) อุปกรณ์และเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเก็บรวมรวม บันทึก การนำเข้าข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลตามความต้องการ ข้อมูลที่นำเสนอเป็นข้อมูลภูมิศาสตร์เพื่อทราบความสัมพันธ์เชิงตำแหน่งของปรากฏการณ์ต่างๆ บนโลก

Burrough (1986 : 6-7) ให้ความหมายไว้ว่า GIS คือชุดของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวม บันทึก จัดเก็บ เรียกค้นออกมาใช้ เปลี่ยนแปลง และแสดงผลข้อมูลเชิงพื้นที่ของโลกความเป็นจริงสำหรับวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ชนินทร์ ทินนโชติ (2538 : 4) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ คือ ระบบที่ประกอบด้วยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พร้อมโปรแกรมคำสั่ง ฐานข้อมูล และบุคลากร ซึ่งทำงานร่วมกันในการนำเข้า เก็บบันทึก จัดการ วิเคราะห์ และแสดงผล ข้อมูลข้อสนเทศปริภูมิเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจการแก้ปัญหาและการจัดการ

สรรค์ใจ กลิ่นดาว (2542 : 2) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นระบบสารสนเทศที่ออกแบบขึ้นมาเพื่อรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ข้อมูลภูมิศาสตร์ รวมทั้งการค้นคืนข้อมูล และการแสดงผลข้อสนเทศ หรืออีกนัยหนึ่ง ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เป็นทั้งระบบฐานข้อมูลที่มีความสามารถในการจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่อยู่ในรูปของแผนที่เชิงตัวเลข ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ และระบบปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้นได้ผลออกมาเป็นข้อสนเทศ แล้วนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจต่อไป

สุระ พัฒนเกียรติ (ม.ป.ป. : 4) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ หมายถึง ขบวนการใช้คอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟท์แวร์ (Software) ข้อมูลภูมิศาสตร์ (Geographic Data) และการออกแบบ ในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดเก็บข้อมูล การปรับปรุงข้อมูล การคำนวณและการวิเคราะห์ข้อมูล ให้แสดงผลในรูปของข้อมูลที่สามารถอ้างอิงได้ทางภูมิศาสตร์

ศิริ ดูอารยะกุล (ม.ป.ป. : 1) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ คือ ระบบที่ประกอบด้วยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โปรแกรมคำสั่ง ฐานข้อมูล และการแสดงผลข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อสนเทศหรือข้อมูลสำหรับนำไปใช้เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการจัดการเชิงพื้นที่

สุเพชร จิรขจรกุล (2544 : 4) ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Data) โดยข้อมูลลักษณะต่างๆ ในพื้นที่ที่ทำการศึกษา จะถูกนำมาจัดการให้อยู่ในรูปแบบที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันและกัน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับชนิดและรายละเอียดของข้อมูลนั้นๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

โดยสรุป GIS คือ ระบบคอมพิวเตอร์ที่สามารถบริหารจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยเชื่อมข้อมูลตำแหน่งกับฐานข้อมูล เพื่อใช้แสดงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ซอฟท์แวร์ (Software) ข้อมูลภูมิศาสตร์ (Geographic Data) และบุคลากร (Peopleware) จัดการระบบฐานข้อมูล รวบรวม จัดเก็บ สืบค้น และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ ผลลัพธ์ที่ได้นำมาใช้สำหรับการวางแผนในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

4.1 ขั้นตอนการทำงานในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

การดำเนินงานของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การนำเข้าข้อมูล (Data Input) เป็นการแปลงข้อมูลเชิงพื้นที่ ให้มาอยู่ในรูปแบบของข้อมูลเชิงตัวเลข (digital format) ขั้นตอนนี้นับว่าสำคัญมากสำหรับการสร้างฐานข้อมูลในระบบ GIS เพราะคุณภาพของสารสนเทศที่จัดเก็บเข้าไว้ในระบบจะส่งผลถึงการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การจัดการข้อมูล (Data Management) ประกอบด้วยการจัดเก็บข้อมูล (Storage) การตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อมูล (Data Update) นอกจากนี้ยังรวมถึงการนำระบบการจัดการฐาน ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมาช่วยในการจัดการฐานข้อมูล ระบบที่ได้รับการเชื่อถือและนิยมใช้กัน

อย่างกว้างขวางที่สุดคือ DBMS แบบ Relational หรือระบบการฐานข้อมูลแบบสัมพัทธ์ (DBMS) ซึ่งมีหลักการทำงานพื้นฐานดังนี้คือ ข้อมูลจะถูกจัดเก็บในรูปของตารางหลายๆ ตาราง

3. การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Manipulation and Analysis) เป็นการจัดการข้อมูลให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ โดยใช้หลักการและวิธีการต่างๆประกอบเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ การวิเคราะห์ข้อมูลนี้อาจใช้การวิเคราะห์เชิงประมาณค่า (Proximity หรือ Buffer) การวิเคราะห์เชิงซ้อน (Overlay Analysis) เป็นต้น

4. การแสดงผลและการนำเสนอข้อมูล (Data Output and Analysis) เป็นการนำเสนอข้อมูล แสดงผลข้อมูล ซึ่งสามารถแสดงได้หลายแบบตามที่ต้องการในการนำไปใช้ เช่นการเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย ได้แก่ ตาราง รายงาน และการนำเสนอข้อมูลเชิงพื้นที่ในรูปแบบที่เป็นกราฟฟิค แสดงชาร์ต (chart) แผนที่ หรือการนำระบบมัลติมีเดียสื่อต่างๆ มาใช้ในการนำเสนอข้อมูล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

การศึกษาวิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากฟังก์ชันการวิเคราะห์ข้อมูลของโปรแกรมสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. การซ้อนทับข้อมูล (Oerlay Operation) การซ้อนทับข้อมูลเป็นการนำข้อมูลบริเวณพื้นที่เดียวกันตั้งแต่ 2 ชั้นข้อมูลมาวิเคราะห์รวมกัน (Intergrate) ผลจากการวิเคราะห์ได้ชั้นข้อมูลใหม่ การซ้อนทับข้อมูลสามารถทำได้ทั้งโครงสร้างข้อมูลเวกเตอร์และราสเตอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบซ้อนทับเหมาะสำหรับข้อมูลที่มีโครงสร้างการจัดเก็บแบบราสเตอร์มากกว่าโครงสร้างข้อมูลแบบเวกเตอร์

2. พื้นที่กันชน (Buffer Zone) เป็นการวัดระยะทางตามที่กำหนดออกไปรอบๆ Feature แต่ละ Feature แล้วสร้างพื้นที่รอบ Feature ตามระยะทางที่กำหนด การสร้างพื้นที่กันชนสามารถทำได้ทั้งเวกเตอร์และราสเตอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลชนิดนี้เหมาะสำหรับการโครงสร้างข้อมูลเวกเตอร์มากกว่าราสเตอร์ การวิเคราะห์สามารถทำงานรวมกับการวิเคราะห์แบบการซ้อนทับข้อมูลได้ทั้งนี้ขึ้นกับวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์

3. โครงข่าย (Network) เป็นการวิเคราะห์ที่ใช้กับข้อมูลที่มีลักษณะเป็นเส้นและเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่าย ลักษณะข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เช่นโครงข่ายถนน โครงข่ายประปา โครงข่ายไฟฟ้า เป็นต้น การวิเคราะห์สามารถช่วยในการหาเส้นทางที่ดีที่สุด ระยะทางที่สั้นที่สุด การตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมบนโครงข่าย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มงานวิจัย รวมจำนวน 14 เรื่อง ได้แก่

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว

5.1.1 รายงานฉบับสุดท้ายการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ทางทะเล : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543 : 3-45) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้คือ

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามหลักการของการท่องเที่ยวสามารถประเมินศักยภาพของพื้นที่ได้ดังนี้

1. คุณสมบัติด้านทรัพยากร พิจารณาความเหมาะสมกับการท่องเที่ยวได้ตามลักษณะกายภาพและระบบนิเวศ ความสวยงาม ความดึงดูดใจที่มาจากความโดดเด่น
2. การให้การศึกษาสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการศึกษาสิ่งแวดล้อม ต้องอาศัยการเข้าถึงระบบนิเวศหรือทรัพยากร พืช สัตว์ และโครงสร้างทางกายภาพที่น่าสนใจ
3. การจัดการแบบยั่งยืน การจัดการที่ยั่งยืนจำเป็นต่อทรัพยากรและการท่องเที่ยวทุกประเภท

5.1.2 รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาเพื่อทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ตอนบน ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง พังงา กระบี่ : คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (2539) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

การประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว 4 ประการคือ

1. ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว
2. ความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยว
3. สภาพการเข้าถึง
4. สิ่งอำนวยความสะดวก

5.1.3 โครงการการศึกษาเพื่อทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคอีสาน เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย : ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2540 : 5-21) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

การจัดลำดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดของภาคอีสาน กำหนดศักยภาพเป็น 3 ระดับ คือ ศักยภาพสูง ศักยภาพกลาง และศักยภาพต่ำ โดยทำการสำรวจและวิธีการสืบค้นจากที่ปรากฏชื่ออยู่ตามเอกสารต่างๆ และจากการสำรวจจากนักท่องเที่ยวทั่วไป นำมาจัดศักยภาพตามความนิยม โดยมีเกณฑ์การพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวดังนี้ คือ

1. การเข้าถึง
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว

3. ความสำคัญและความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวนั้นๆ
4. ช่วงเวลาที่ท่องเที่ยวได้
5. การรวมกลุ่มแหล่งท่องเที่ยว
6. ความปลอดภัย

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะด้าน

5.2.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวม 1 เรื่อง ได้แก่

5.2.1.1 รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนิน การเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2542 : 4-11) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการรวบรวมแหล่งท่องเที่ยวของประเทศทำการจัดการพิจารณาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นพิจารณาศักยภาพของตัวแหล่งและตรวจสอบด้วยการพิจารณาการจัดการทั่วไป เกณฑ์ในการพิจารณาศักยภาพ

1. ตัวชี้วัดการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
   1.1 ชนิดของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์
   1.2 ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว
2. การประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
3. การพิจารณาการจัดการควรมีการบริการทางการศึกษาสิ่งแวดล้อม การจัดการด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร

5.2.2 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร รวม 1 เรื่อง ได้แก่

5.2.2.1 รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการสามเหลี่ยมท่องเที่ยวเชื่อมโยง ไทย ลาว กัมพูชา : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543 : 4-1) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

การกำหนดตัวแปรในการประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยพิจารณาจากการมีศักยภาพตัวแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง องค์ประกอบของความพร้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ปัจจัยที่อยู่โดยรอบที่สามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและโอกาสที่ตลาดจะสามารถใช้ประโยชน์มาพิจารณาประเมินศักยภาพ

ตัวแปรที่ใช้ประเมินศักยภาพ

1. ลักษณะของการทำการเกษตรกรรม
2. สิ่งดึงดูดใจ
3. โครงสร้างพื้นฐาน
4. การใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
5. ความต้องการใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว

6. การมีแหล่งท่องเที่ยวเสริม
7. ความสามารถใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในรอบปี
8. ความคิดของเจ้าหน้าที่เกษตร

5.2.3 การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ รวม 3 เรื่องได้แก่

5.2.3.1 รายงานฉบับสุดท้ายการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ทางทะเล : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543 : 4-42) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

การจัดลำดับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ศาสนา โดยกำหนดเกณฑ์ปัจจัยชี้วัดคุณสมบัติเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1. ความดึงดูดใจ หมายถึง สิ่งที่สามารถนำมาเป็นจุดเด่นและก่อเกิดความประทับใจแสดงถึงเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว
2. ความเปราะบางของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการประเมินความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวแบบประเพณีนิยม
3. ความเป็นกลุ่มของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการเดินทางจากแหล่งหนึ่งไปอีกแหล่งหนึ่ง

5.2.3.2 รายงานฉบับสุดท้ายการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ทางทะเล : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2541 : 7-1) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

แนวคิดในการประเมินศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือ โดยการนำปัจจัยที่ใช้ในการประเมินศักยภาพประกอบด้วย

1. ลักษณะกายภาพของลำน้ำโขง โดยพิจารณาจากสภาพภูมิศาสตร์ของลำน้ำ
2. สิ่งดึงดูดใจ ที่เกิดจากลำน้ำโขง เช่น เกาะ แก่ง ปรากฏการณ์ธรรมชาติ
3. โครงสร้างพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ เช่น บริเวณใกล้ชุมชนเมือง ท่าเรือ เรือหรือพาหนะที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว
4. นโยบาย กฎหมาย และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

5.2.3.3 รายงานฉบับสุดท้ายการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ทางทะเล : สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2541:5-22) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

การกำหนดขอบเขตแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติพิเศษจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

1. เป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่น
2. มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์หรือนิทานพื้นบ้าน
3. มีประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้าทางด้านการวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หรือโบราณคดี

4. เป็นโครงสร้างทางธรรมชาติที่ดี หายาก เป็นทัศนียภาพที่สวยงาม

5. เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์หรือเป็นที่เคารพบูชา

5.2.4 ความสามารถการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว รวม 1 เรื่อง ได้แก่

5.2.4.1 การศึกษาความสามารถจะรองรับได้ด้านการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา : สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2535)โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ได้กล่าวถึงการศึกษาความ สามารถรองรับด้านภูมิทัศน์ โดยวิธีการจัดการทรัพยากรทัศนียภาพ (Visual Resource Management) ของสมาคมภูมิศาสตร์สถาปนิกแห่งสหรัฐอเมริกา (America Society of Landscape Architects) วิธีประเมินคุณค่าโดยนำเอาลักษณะภูมิประเทศ การใช้ที่ดิน วัสดุพันธ์พืช ระยะสังเกต (Distance Zones) และระดับความไวต่อการรับรู้ (Sensitivity Level) มาจำแนกพื้นที่คุณค่าทัศนียภาพ

5.2.5 การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว รวม 3 เรื่อง ได้แก่

5.2.5.1 การประชุมวิชาการสมาคมภูมิศาสตร์ ประจำปี 2545 ภูมิศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ผ่องศรี จั่นห้าว (2545 : 29) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

การประเมินคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ โดยงานวิจัยที่ให้ชุมชนเป็นผู้ประเมินแหล่งธรรมชาติของตนเองโดยใช้หลักการเดียวกัน คือการให้ความสำคัญของแหล่งธรรมชาตินั้นๆ ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นหรือไม่
2. มีความสำคัญ เช่น ทางประวัติศาสตร์อย่างไร
3. มีประโยชน์เชิงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี หรือไม่อย่างไร
4. เป็นโครงสร้างทางธรณีสัณฐานที่หายาก หรือมีทัศนียภาพที่สวยงามอย่างไร
5. เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพบูชาของชุมชน หรือไม่เพียงไร

5.2.5.2 รายงานฉบับสุดท้าย โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2541 : 48) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

การใช้เกณฑ์การประเมินคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีของแหล่งท่องเที่ยว ตามโครงการศึกษาเพื่อจัดทำดัชนีวัดคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. คุณค่าทางสุนทรียภาพ
2. คุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี
3. คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา
4. คุณค่าทางสังคม
5. ขนาด
6. ความสำคัญของสิ่งก่อสร้าง

7. สภาพทางกายภาพในปัจจุบัน

8. ความเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพ

5.2.5.3 โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2541 : 47) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

การใช้เกณฑ์การประเมินคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว ตามโครงการศึกษาเพื่อจัดทำดัชนีวัดคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย

1. คุณค่าทางอัตตลักษณ์

2. คุณค่าทางภูมิปัญญาและองค์ความรู้

3. คุณค่าทางด้านสุนทรียศาสตร์

4. คุณค่าทางประวัติศาสตร์

5. คุณค่าทางสังคม

5.2.6 ขอบข่ายสาขาวิชาภูมิศาสตร์ รวม 1 เรื่อง ได้แก่

5.2.6.1 ทิศทางวิชาภูมิศาสตร์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2545 โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

กวี วรกวิน ได้กล่าวถึงมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ขอบข่ายวิชาภูมิศาสตร์ นำเสนอวารสารภูมิศาสตร์ (2543 : 73-77) โดยยกตัวอย่าง ทิศทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 25... เฉพาะในส่วนที่เป็น มาตรฐานกลุ่มวิชา และ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายวิชาภูมิศาสตร์ (มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม) ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวอย่างหรือแนว หรือทิศทางเท่านั้น อาจมีการแก้ไขและเปลี่ยนแปลง สำหรับสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ไม่ได้นำเสนอในที่นี้ มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่เกี่ยวกับขอบข่ายวิชาภูมิศาสตร์และได้กล่าวถึงมาตรฐานการเรียนรู้ขอบข่ายวิชาภูมิศาสตร์

มาตรฐานที่ 1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ (Spatial perspective) ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ (Space) มีความสามารถในการใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ที่ก่อเกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทที่ 3
วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการวิจัยภายใต้ขอบเขตของการวิจัย แบ่งการดำเนินงานออกเป็นขั้นตอนหลัก 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ ประกอบด้วยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้อง แผนที่ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ประกอบด้วย การกำหนดประชากรเป้าหมายและการสุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรประเภทและจำนวนของแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยว การออกแบบและสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูลในภาคสนาม คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถาม

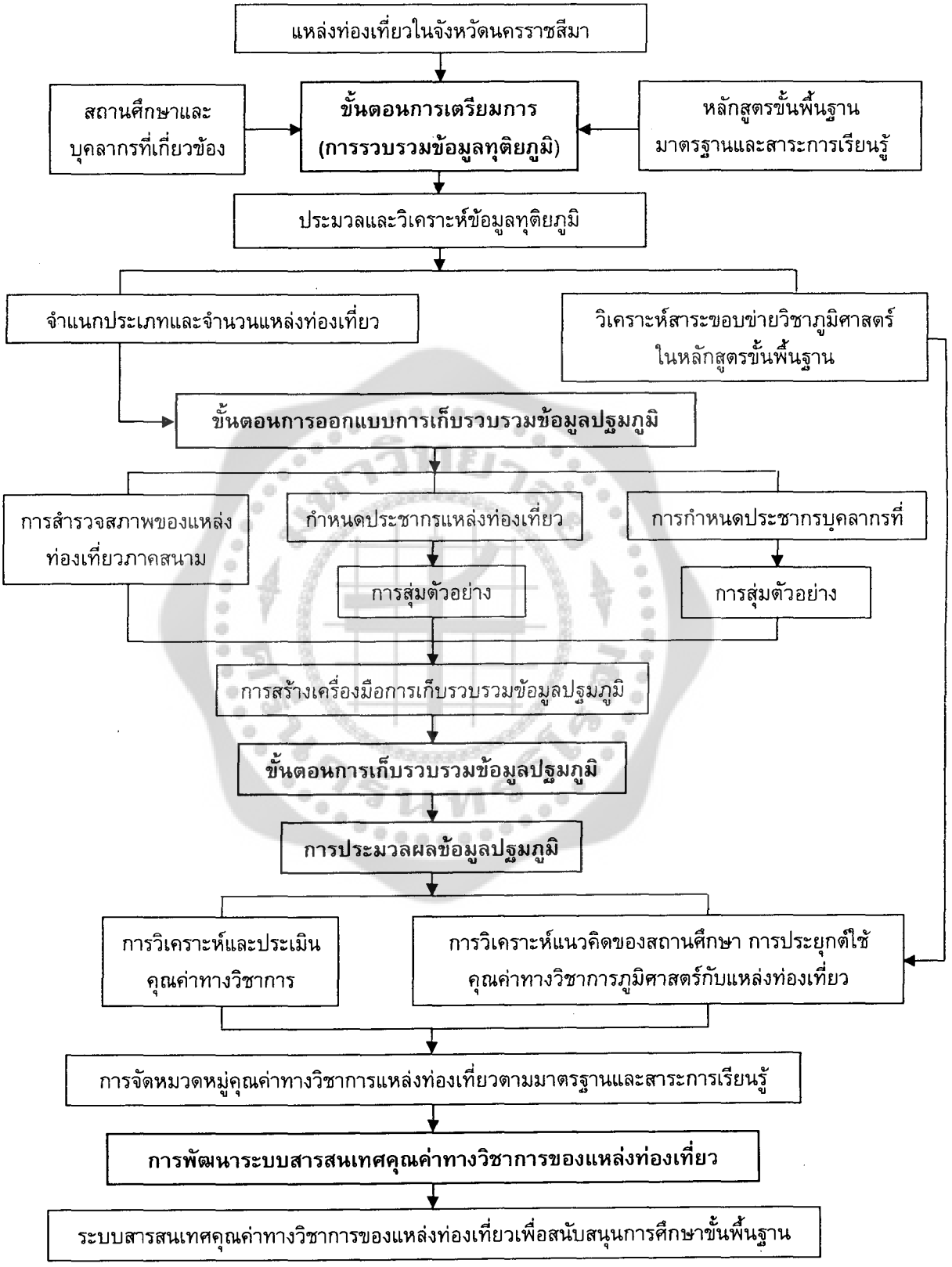
ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ประกอบด้วยการสำรวจสภาพของแหล่งท่องเที่ยวภาคสนาม การกำหนดประชากรแหล่งท่องเที่ยว และการกำหนดประชากรบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิภาคสนาม ประกอบด้วย การสำรวจสภาพพื้นที่จริงของแหล่งท่องเที่ยว การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างบุคลากรผู้ที่มีหน้าที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยว และการส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 4 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ และการรายงานผล ประกอบด้วยการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิสังเคราะห์รวมกับสาระการเรียนรู้สาขาวิชาภูมิศาสตร์ในหลักสูตรมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำเป็นสารสนเทศภูมิศาสตร์คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว พร้อมรายงานผลการวิจัย ทั้งนี้ได้แสดงขั้นตอนการดำเนินงานโดยสังเขปตามภาพประกอบ 3

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่เพื่อดำเนินการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทั้งจำนวนและประเภทของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงมีสถานศึกษาในท้องถิ่นที่ครอบคลุมระดับต่างๆ ทั้งประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ตลอดจนความพร้อมในฐานะเมืองหลักของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย

ในการศึกษาเพื่อทำการประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำคุณค่านั้นมาเป็นแนวทางในการนำไปใช้เป็นเนื้อหาประกอบสาระการเรียนรู้ในระดับต่างๆ สำหรับการศึกษาในท้องถิ่นซึ่งหมายถึงจังหวัดนครราชสีมา ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา ดังนี้

1.1 กลุ่มประชากรประเภทและจำนวนแหล่งท่องเที่ยว

กลุ่มประชากรประเภทแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา สามารถแบ่งออกได้ 3 ประเภท ดังนี้

1.1.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

1.1.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

1.1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

การศึกษาวิจัยได้ทำการรวบรวมแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาได้ทั้งสิ้น 45 แหล่ง จากแหล่งข้อมูล 3 หน่วยงาน คือ

- แหล่งท่องเที่ยว ตามบัญชีรายชื่อของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามบัญชีรายชื่อของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ ตามบัญชีรายชื่อของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญของจังหวัดนครราชสีมาสามารถสรุปได้ดังตาราง 9

ตาราง 9 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

ประเภทธรรมชาติ	ประเภทประวัติศาสตร์โบราณคดีและศาสนา	ประเภทศิลปวัฒนธรรม
1. สวนสัตว์นครราชสีมา	1. อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	1. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา
2. อุทยานไม้กลายเป็นหิน	2. ประตูชุมพล	2. หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน
3. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ **	3. ศาลเจ้าหลักเมือง	3. ศูนย์สารสนเทศลิปตพัลลภ
4. น้ำตกเหวสุวัต *	4. ศาลาเจ้าช้างเผือก	
5. น้ำตกหลังเหว *	5. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	
6. ศูนย์การฝึกสุนัขทหาร	6. วัดศาลาลอย	
7. เขื่อนลำตะคอง	7. วัดศาลาทอง	
8. โรงไฟฟ้าพลังน้ำลำตะคองสูบกลับ	8. วัดป่าสาละวัน	
9. แหล่งหินตัดสีคิ้ว	9. อนุสาวรีย์สถานนางสาวบุญเหลือ	
10. เขื่อนลำพระเพลิง	10. ปราสาทหินพนมวัน	
11. สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช	11. วัดเขาจันทร์งาม	
12. น้ำตกห้วยใหญ่	12. โบราณสถานเมืองเสมา	
13. หาดชมตะวัน	13. วัดธรรมจักรเสมาราม	
14. บึงกระโทก *	14. เมืองโบราณที่ตำบลโคราช	
15. ไทรงามพิมาย	15. ปราสาทโนนกู่	
16. ถ้ำวัวแดง *	16. วัดหน้าพระธาตุ	
	17. แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท	
	18. อนุสาวรีย์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์	
	19. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	
	20. อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	
	21. ปราสาทนางรำ	
	22. ปรางค์กู่	
	23. ปรางค์สีดา	
	24. ปราสาทพระโค	
	25. ปราสาทเมืองแขก	
	26. วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม	
รวม 16 แหล่ง	รวม 26 แหล่ง	รวม 3 แหล่ง

ที่มา : ตามบัญชีรายชื่อของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

* ตามบัญชีรายชื่อของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

** ตามบัญชีรายชื่อของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช

1.2 การสุ่มตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามประเภท

การกำหนดประชากรแหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาวิจัย ได้ทำการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้เป็นตัวแทนข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 10 แหล่งโดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ คือ

1.2.1 เลือกแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นตัวแทนครอบคลุมทั้ง 3 ประเภท ได้แก่

1.2.1.1 ประเภทธรรมชาติ

1.2.1.2 ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

1.2.1.3 ประเภทศิลปวัฒนธรรม

1.2.2 ให้ความรู้ทางวิชาการ

1.2.3 เป็นที่นิยม

1.2.4 แหล่งท่องเที่ยวที่ได้ทำการคัดเลือกต้องครอบคลุมบัญชีแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 หน่วยงาน คือ

1.2.4.1 แหล่งท่องเที่ยว ตามบัญชีรายชื่อของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

1.2.4.2 แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามบัญชีรายชื่อของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1.2.4.3 แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ ตามบัญชีรายชื่อของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

การศึกษาประชากรแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้เป็นตัวอย่าง สามารถสรุปได้ดังตาราง 10

ตาราง 10 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาที่คัดเลือกเป็นตัวอย่างในการศึกษาวิจัย

ประเภทธรรมชาติ	ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	ประเภทศิลปวัฒนธรรม
1. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	1. อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	1. หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน
2. น้ำตกหลังเหว	2. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	2. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา
3. แหล่งหินตัดสีคิ้ว	3. อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	
4. อุทยานไม้กลายเป็นหิน	4. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	

1.3 กลุ่มประชากรประเภทสถานศึกษา

กลุ่มประชากรประเภทสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติความคิดเห็นที่มีต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสอดคล้องเหมาะสมในการนำมาประกอบเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นโดยครอบคลุมทั้ง 3 ระดับ ดังนี้ 1.ระดับอุดมศึกษา 2.ระดับมัธยมศึกษา 3.ระดับประถมศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

สถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยทำการศึกษาเป็นกลุ่มประชากรประเภทสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมามีทั้งสิ้น 1,629 แห่ง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการจัดส่งแบบสอบถามจำนวน 1,629 แบบสอบถามให้แก่สถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา จัดส่งทางไปรษณีย์ โดยกำหนดให้จำนวนแบบสอบถามที่ส่งกลับมายังผู้วิจัยเป็นตัวแทนข้อมูลในการศึกษาวิจัย ซึ่งมีตอบกลับมาทั้งสิ้น 652 ราย

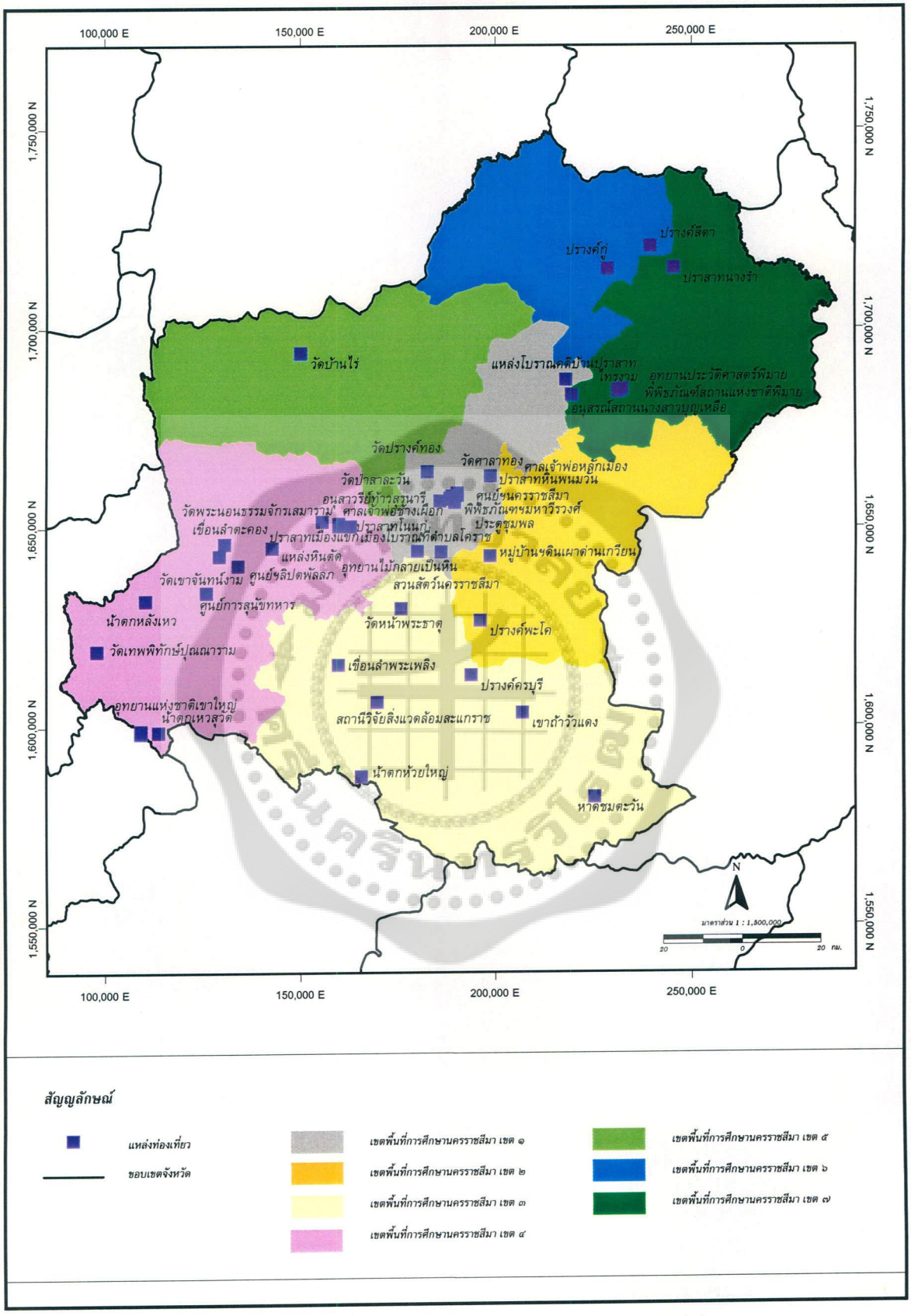
ทั้งนี้ แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ที่ใช้เป็นพื้นที่ศึกษาได้จากรายชื่อแหล่งท่องเที่ยว 3 หน่วยงาน คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีจำนวนทั้งสิ้น 45 แห่ง โดยกระจายอยู่ใน 14 อำเภอ จากทั้งหมด 26 อำเภอ 6 กิ่งอำเภอของจังหวัดนครราชสีมา โดยมีรายละเอียดตามตาราง 11

ตาราง 11 รายชื่อแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	เขตพื้นที่การศึกษา	อำเภอ	แหล่งท่องเที่ยว
ประเภทธรรมชาติ	1	เมือง	สวนสัตว์นครราชสีมา
			อุทยานไม้กลายเป็นหิน
	2	โชคชัย	บึงกระโทก
	3	ปักธงชัย	วัดหน้าพระธาตุ (วัดตะคุ)
		ปักธงชัย	เขื่อนลำพระเพลิง
		วังน้ำเขียว	สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช
		วังน้ำเขียว	น้ำตกห้วยใหญ่
		ครบุรี	เขาถ้ำวัวแดง
		เลิงสาง	หาดชมตะวัน
	4	ปากช่อง	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
		ปากช่อง	น้ำตกเหวสุวัต
		ปากช่อง	น้ำตกหลังเหว
		ปากช่อง	ศูนย์การฝึกสุนัขทหาร
		ปากช่อง	เขื่อนลำตะคอง
		สีคิ้ว	โรงไฟฟ้าพลังน้ำลำตะคองแบบสูบกลับ
		สีคิ้ว	แหล่งหินตัดสีคิ้ว
	7	พิมาย	ไทรงาม

ตาราง 11 (ต่อ)

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	เขตพื้นที่การศึกษา	อำเภอ	แหล่งท่องเที่ยว
ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	1	เมือง	อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี
		เมือง	ประตูชุมพล
		เมือง	ศาลหลักเมือง
		เมือง	ศาลเจ้าพ่อช้างเผือก
		เมือง	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์
		เมือง	วัดศาลาลอย
		เมือง	วัดศาลาทอง
		เมือง	วัดป่าสาละวัน
		เมือง	อนุสรณ์สถานนางสาวบุญเหลือ
		เมือง	ปราสาทพนมวัน
		โนนสูง	แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท
	2	โชคชัย	ปราสาทพะโค
	4	ปากช่อง	วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม
		สีคิ้ว	วัดเขาจันทร์งาม
		สูงเนิน	โบราณสถานเมืองเสมา
		สูงเนิน	วัดธรรมจักรเสมาราม
		สูงเนิน	เมืองโบราณที่ตำบลโคราช หรือเมืองโคราชเก่า
		สูงเนิน	ปราสาทโนนกู่
		สูงเนิน	ปราสาทเมืองแขก
	6	บัวใหญ่	ปรางค์กู่
		กิ่งอ.สีดา	ปรางค์สีดา
	7	พิมาย	อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์
		พิมาย	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย
		พิมาย	อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย
		ประทาย	ปราสาทนางรำ
ศิลปวัฒนธรรม	1	เมือง	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา
	2	โชคชัย	หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน
	4	ปากช่อง	ศูนย์สารสนเทศศิลปตพัลลภ

ภาพประกอบ 4 แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา

1.4 การสุ่มตัวอย่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย

1.4.1 ตัวอย่างของผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

ได้ทำการสำรวจจากผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว 10 แหล่งจากทั้งหมด 45 แหล่ง โดยการศึกษาวิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างของผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง มีโครงสร้าง สามารถสรุปตัวอย่างผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวแยกประเภทได้ดังนี้ คือ

1.4.1.1 ตัวอย่างของผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ จำนวน 4 คน

1.4.1.2 ตัวอย่างของผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา จำนวน 4 คน

1.4.1.3 ตัวอย่างของผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม จำนวน 2 คน

1.4.2 ตัวอย่างของผู้แทนสถานศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดตัวอย่างกลุ่มของผู้แทนสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา 1,629 สถาบัน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงทั้งหมดเป็นตัวอย่าง ดังนั้นจึงมีตัวอย่างทั้งสิ้น 1,629 ตัวอย่าง

2 การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการสำรวจแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

2.1.1 ตำราเอกสาร และวารสาร งานวิจัยที่แสดงข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2.1.2 แผนที่ L7017 มาตราส่วน 1 : 50,000 จากกรมแผนที่ทหาร

2.1.3 เครื่องกราดภาพ (Scanner) เป็นเครื่องที่ใช้ในการนำข้อมูลที่มีโครงสร้างแรสเตอร์ (Raster) ข้อมูลที่ใช้การนำเข้า ได้แก่ รูปภาพ แผนที่ เป็นต้น

2.1.4 เครื่องเขียนรูปและเครื่องพิมพ์ (Plotter and Printer) ใช้ในการแสดงผลข้อมูล ทั้งรูปเอกสาร และแผนที่

2.1.5 เครื่องคอมพิวเตอร์ (Computer) เป็นส่วนที่ช่วยในการนำเข้า จัดเก็บ ประมวลผล และแสดงผลข้อมูล

2.1.6 กล้องดิจิตอล (Digital Camara) กล้องถ่ายภาพที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.1.7 เครื่องรับสัญญาณดาวเทียมระบบจีพีเอส (GLOBAL POSITION SYSTEM : GPS) เป็นเครื่องมือที่ได้ใช้ในการสำรวจรังวัดเพื่อหาค่าพิกัดตำแหน่งด้วยพิกัดดาวเทียม GPS ข้อมูลที่ได้สามารถนำเข้าสู่ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ การนำเข้าข้อมูล แก้ไข และจัดทำการประยุกต์ระบบสารสนเทศตามวัตถุประสงค์การศึกษา

2.1.8 เครื่องบันทึกเสียง ใช้สำหรับการบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

2.2 เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

2.2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

การศึกษาวิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์เป็น การวัดความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิสำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้ดูแลและรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวที่ปรากฏในตาราง 10 (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวก ก)

2.2.2 แบบสอบถาม โดยการกำหนดโครงสร้างแบบสอบถามเป็น 3 ส่วนหลัก คือ ส่วนที่ 1 เป็นการวัดสถานสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการเรียน–การสอนวิชาภูมิศาสตร์ ส่วนที่ 2 เป็นการวัดประสบการณ์การใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวสำหรับการเรียน-การสอนที่เกี่ยวข้องกับวิชาภูมิศาสตร์ ส่วนที่ 3 เป็นการวัดทัศนคติที่มีต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิสำหรับตัวอย่างสถานศึกษาจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมาที่ปรากฏในตารางที่ 11 (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมภาคผนวก ข)

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมโดยตรงจากประชากรตัวอย่างที่กำหนดในการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากสถานศึกษาในพื้นที่ที่มีที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาโดยใช้วิธีการดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) กำหนดตัวอย่างโดยการจัดทำการสอบถามเป็น 2 ตัวอย่างคือ

1.1 แบบสอบถามแบบตอบกลับไปยังสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ครอบคลุมเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 7 เขต โดยใช้วิธีการส่งทางไปรษณีย์แบบตอบกลับ จำนวน 1,629 ชุด ระยะเวลาในการเก็บตัวอย่าง 45 วัน

1.2 แบบสัมภาษณ์ (Interview guides) โดยใช้คำถามแบบประเภทปลายเปิด (Open ended questions) สำหรับผู้ปฏิบัติงานและดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาจำนวน 10 ชุด

2. การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวพร้อมด้วยเครื่องมือ (Mechanical devices) เป็นการรวบรวมข้อมูลภาพถ่ายสภาพแวดล้อมและการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และแผ่นพับ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. แผนที่ภูมิประเทศ ลำดับชุด L7017 มาตราส่วน 1 : 50,000 ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 34 ระวาง ประกอบด้วย

5441 III	5441 II	5440 III	5440 II	5540 III	5540 II	5540 III	5540 II
5239 I	5339 IV	5339 I	5439 IV	5439 I	5539 IV	5539 I	5239 II
5339 III	5339 II	5439 III	5439 II	5539 III	5539 II	5238 III	5238 II
5338 III	5338 II	5438 III	5438 II	5237 I	5437 IV	5437 I	5537 IV
5437 III	5437 II						

2. ตัวอย่างข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ได้คัดเลือกจากกลุ่มประชากรทางด้านแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 10 แหล่ง โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงแบบมีหลักเกณฑ์ และให้ความรู้ทางวิชาการและเป็นที่นิยมในแต่ละประเภท

3.3 การจัดทำข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS Data)

การจัดทำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ข้อมูลเป็นสิ่งที่สำคัญต้องมีความถูกต้องสูง และสามารถตรวจสอบได้ การศึกษาวิจัยได้ข้อความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยที่มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลงานวิจัย โดยได้คัดเลือกฐานข้อมูลที่ใช้เฉพาะชั้นข้อมูล (Layer/Theme) ที่มีความเกี่ยวข้องกับฐานข้อมูล และมีการจัดทำโครงสร้างฐานข้อมูลใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัย โดยมีรายละเอียดตามตาราง 12

ตาราง 12 ตารางแสดงชื่อชั้นข้อมูลแผนที่ แต่ละกลุ่มข้อมูล

กลุ่มข้อมูล	ชื่อชั้นข้อมูลแผนที่	แหล่งข้อมูล
กลุ่มที่ 1 ข้อมูลขอบเขตการปกครอง	ขอบเขตจังหวัด (PROVINCE)	กรมส่งเสริมการเกษตร : 2546
	ขอบเขตอำเภอ (AMPHOE)	กรมส่งเสริมการเกษตร : 2546
	ขอบเขตตำบล (POLBNDRY)	กรมส่งเสริมการเกษตร : 2546
	ตำแหน่งหมู่บ้าน (VILLAGE)	กรมส่งเสริมการเกษตร : 2546
กลุ่มที่ 2 ข้อมูลทรัพยากรน้ำ	เส้นทางน้ำ (STREAM)	กรมส่งเสริมการเกษตร : 2546
	แหล่งน้ำ (WTR_BODY)	กรมส่งเสริมการเกษตร : 2546
กลุ่มที่ 3 สถานที่ท่องเที่ยว	แหล่งท่องเที่ยว (TOURIST)	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย : 2546
	ขอบเขตแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่ขนาดใหญ่ (TOUR_AR)	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย : 2546
กลุ่มที่ 4 โครงสร้างพื้นฐาน	เส้นทางคมนาคม (TRANS)	กรมส่งเสริมการเกษตร : 2546

4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ จากแบบสอบถามและการสำรวจภาคสนามมาประมวลผล วิเคราะห์หาความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ของข้อมูลคุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว มาประเมินคุณค่าทางวิชาการและจัดหมวดหมู่ที่มีความสอดรับกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ของการศึกษาในระดับต่างๆ จากแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับความรู้ในสาขาวิชาภูมิศาสตร์

การวิเคราะห์คุณค่าทางวิชาการได้ทำการประเมินคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

4.1.1 คุณค่าทางธรรมชาติ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

4.1.1.1 ความเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นหรือไม่

4.1.1.2 ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

4.1.1.3 มีประโยชน์เชิงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี

4.1.1.4. เป็นโครงสร้างทางธรณีสัณฐานที่หายาก หรือมีทัศนียภาพที่สวยงาม

4.1.1.5. เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพบูชาของชุมชน

4.1.2 คุณค่าทางคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

4.1.2.1 คุณค่าทางสุนทรียภาพ

4.1.2.2 คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี

4.1.2.3 คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา

4.1.2.4 คุณค่าทางสังคม

4.1.2.5 ความสำคัญของสิ่งก่อสร้าง

4.1.2.6 สภาพทางกายภาพในปัจจุบัน

4.1.3 คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

4.1.3.1 คุณค่าทางอัตลักษณ์

4.1.3.2 คุณค่าทางภูมิปัญญาและองค์ความรู้

4.1.3.3 คุณค่าทางด้านสุนทรียศาสตร์

4.1.3.4 คุณค่าทางประวัติศาสตร์

4.1.3.5 คุณค่าทางสังคม

4.1.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และรายงานผลคุณค่าทางวิชาการ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

4.1.4.1 สถิติร้อยละ เพื่อคำนวณหาค่าร้อยละของเกณฑ์ในการกำหนดคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนข้อมูลที่ได้}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} \times 100$$

4.1.4.2 แบบสถิติเชิงพรรณนา หมายถึง วิธีการทางสถิติที่ใช้ในการพรรณนาหรืออธิบายข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับลักษณะประชากรที่กำหนดศึกษา (มนัส สุวรรณ : 2532 : 88)

- วิธีฐานนิยม (Mode) เพื่อคำนวณหาค่าของข้อมูลที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด หรือข้อมูลที่มีความถี่สูงสุด ฐานนิยมที่ใช้เป็นแบบข้อมูลที่ไม่ได้มีการจัดกลุ่ม ค่าที่ได้จากสถิติฐานนิยม คือ ค่าของข้อมูลที่เกิดขึ้นบ่อย

- การกำหนดระดับค่าคุณค่าทางวิชาการเป็น 3 ช่วงชั้น คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย โดยมีการคำนวณดังนี้

$$\text{ระดับคุณค่าทางวิชาการ} = \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{3}$$

4.2 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาวิจัยได้ทำการรวบรวมเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่โดยให้มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้หลักสูตรขั้นพื้นฐานปี พ.ศ.2544 สามารถสรุปเกณฑ์ได้ทั้งสิ้น 4 เกณฑ์คือ

4.2.1 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา
• เนื้อหาข้อมูลที่สามารถก่อให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ องค์ประกอบเชิงภูมิศาสตร์ มิติสัมพันธ์ของทำเล ที่ตั้งและกระบวนการสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะกิจกรรมและปรากฏการณ์ในท้องถิ่น	• เนื้อหาข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในการวิเคราะห์เปรียบเทียบพื้นที่กับแหล่งอื่นทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม รวมทั้งปฏิสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ที่ก่อให้เกิดลักษณะเฉพาะหรือปรากฏการณ์พิเศษเฉพาะแหล่ง

4.2.2 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา
• เนื้อหาข้อมูลที่สื่อถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในชุมชน เข้าใจถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของท้องถิ่น และที่พึ่งพาอาศัยในนิเวศทั้งในท้องถิ่นและภูมิภาคต่างๆ รวมถึงความเข้าใจผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม	• เนื้อหาข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในการเปรียบเทียบความแตกต่างกับแหล่งอื่นทั้งทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม รวมทั้งปฏิสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ที่ก่อให้เกิดลักษณะเฉพาะหรือปรากฏการณ์พิเศษเฉพาะแหล่ง

4.2.3 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา
• เนื้อหาข้อมูลที่ก่อให้เกิดความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของประวัติศาสตร์และสิ่งแวดล้อมทางสังคมในชุมชน การสรรค์สร้างวัฒนธรรมที่แตกต่างตามสภาพแวดล้อมของชุมชนการเข้าใจลักษณะการตั้งถิ่นฐานความเป็นมาของชุมชน	• เนื้อหาข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในประวัติศาสตร์ สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมทั้งของประเทศ และโลก เข้าใจความสำคัญของเวลาและยุคสมัยในอดีต รวมถึงกระบวนการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งลักษณะพิเศษของแหล่งท่องเที่ยว

4.2.4. เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ระดับประถมศึกษา	ระดับมัธยมศึกษา
• เนื้อหาข้อมูลที่ก่อให้เกิดความความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม การมีส่วนรวม ในการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์การตระหนักถึงผลกระทบจากการกระทำของมนุษย์ต่อการเปลี่ยน แปลงทางสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสมดุลของระบบนิเวศการแก้ปัญหาและสิ่งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น	• เนื้อหาข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในการประเมินผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงด้านประชากรต่อปัญหา และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม การรับรู้มาตรฐานจากอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งลักษณะพิเศษของและความพยายามในการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมการตัดสินใจเข้ามามีบทบาทในการจัดการและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

4.3 การพัฒนาระบบสารสนเทศคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาระบบสารสนเทศเกี่ยวกับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว โดยการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยประกอบด้วยทั้งข้อมูลเชิงแผนที่และข้อมูลอรรถาธิบายที่ได้จำแนกและจัดหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ในลักษณะของข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ โดยการประยุกต์ใช้คุณสมบัติและประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาใช้ เพื่อให้มีรูปแบบการนำเข้า การจัดเก็บการสืบค้น เพื่อการค้นคว้าอ้างอิง และการแสดงผลอย่างเป็นระบบ ทั้งข้อมูลเชิงแผนที่ และข้อมูลอรรถาธิบาย ซึ่งจะทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนการศึกษา อ้างอิงคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการนำไปเป็นส่วนประกอบของการเรียนการสอนในสาขาวิชาภูมิศาสตร์ระดับต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ ประการที่ 1 เพื่อทราบคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ ผู้ดูแล เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุม ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภท รวมทั้งสิ้น 10 ตัวอย่าง ประการที่ 2 เพื่อประเมินและจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจากสถานศึกษาที่ครอบคลุมทัศนคติ ความคิดเห็น และการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียน-การสอนในหลักสูตรพื้นฐาน รวมทั้งสิ้น 652 ตัวอย่าง ประการที่ 3 เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้สาขาวิชาภูมิศาสตร์ตามความเหมาะสมของหลักสูตรขั้นพื้นฐานแต่ละสถาบันศึกษา เป็นผลจากการบูรณาการร่วมกันระหว่างผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว การประมวลข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

ในการศึกษาวิจัยได้เรียบเรียงข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยว นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำผลการศึกษาคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสนับสนุนการวิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัยของประชากรตัวอย่างมีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของผู้สัมภาษณ์ ผลการศึกษาวิจัยประชากรตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 10 ตัวอย่างรายละเอียดข้อมูลดังตาราง 13

ตาราง 13 ข้อมูลพื้นฐานเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

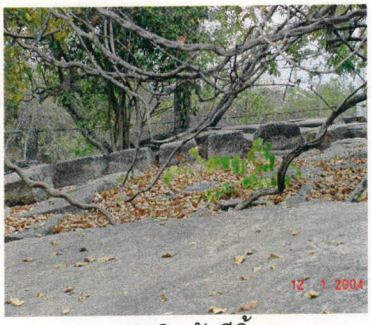
ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	แหล่งท่องเที่ยว	ผู้ดูแล	ตำแหน่ง	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ระยะเวลาในการรับผิดชอบ (ปี)
ธรรมชาติ	1. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	ดวงหทัย เรืองเกศา	พนักงานพิทักษ์ป่า	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช	13
	2. น้ำตกหลังเหว	พระอธิการไพฑูรย์	เจ้าอาวาส	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3
	3. แหล่งหินตัดสีคิ้ว	พิชัย บุญแจ้ง	หัวหน้าหน่วย	หน่วยงานช่างอนุรักษ์	3
	4. อุทยานไม้กลายเป็นหิน	เจ้าอธิการลพ	รองเจ้าอาวาสวัดโกรกเดือนห้า	กระทรวงศึกษาธิการ	20
ประวัติศาสตร์โบราณคดี และศาสนา	1. อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	ศรัยณ์ พงษ์พินิจกุล	หัวหน้ากลุ่ม	เอกชน (เช่า)	30-40
	2. อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	ธงชัย สาโค	นักโบราณคดี	กรมศิลปากร	2
	3. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	แสงจันทร์ ไตรเกษม	ผู้อำนวยการ	กรมศิลปากร	2
	4. พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	สุพจน์ บ่ากระโทก	พนักงานประจำห้อง	กรมศิลปากร	5
ศิลปวัฒนธรรม	1. หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	ปิยมาภรณ์ สุพระเมธานนท์	หัวหน้าฝ่ายขาย	บริษัทโคราชพอทเทอรี่	5
	2. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา	เสาวคนธ์ ชูตระกูล	เจ้าหน้าที่ธุรการ 1	สถาบันราชภัฏนครราชสีมา	1

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

น้ำตกหลังเหว

แหล่งหินตัดสีคิ้ว

อุทยานไม้กลายเป็นหิน

อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

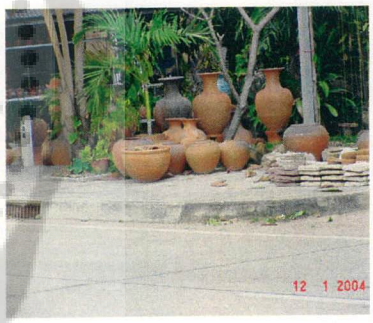
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ
มหาวีรวงศ์

หมู่บ้าน
เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

ภาพประกอบ 5 ภาพถ่ายแสดงแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาวิจัยจำนวน 10 แหล่ง

1.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ การศึกษาวิจัยได้ทำการสรุปทัศนคติและความคิดเห็นต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 4 แหล่งคือ 1.อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ 2.แหล่งหินตัดสีคิ้ว 3.อุทยานไม้กลายเป็นหิน 4.น้ำตกหลังเหว มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ข้อมูลทั่วไป มีเนื้อที่ประมาณ 2,168 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด คือ จังหวัดสระบุรี นครราชสีมา ปราจีนบุรี และนครนายก เป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกของประเทศไทย เมื่อวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นทิวเขา มีความสมบูรณ์ของพันธุ์พืชและสัตว์ป่า เป็นแหล่งต้นน้ำและแหล่งอาหารที่สำคัญของพืชพรรณและสัตว์ป่า

ตาราง 14 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
1. ลักษณะทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่น	มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ แหล่งน้ำ สัตว์ป่า พืชพรรณธรรมชาติ
2. ลักษณะภูมิประเทศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว	ลักษณะภูมิประเทศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ แม่น้ำ ลำธาร
3. ลักษณะของความหลากหลายทางชีวภาพ	มีความหลากหลายทางชีวภาพ มีพืชพันธุ์ไม้ท้องถิ่น หรือพันธุ์ไม้หายาก สัตว์ป่าอนุรักษ์และสัตว์ป่าสงวน เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร เป็นปัจจัยสำคัญในการเจริญเติบโตของพืชพรรณ
4. การใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวในการประกอบอาชีพ	ไม่มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในการประกอบอาชีพ
5. แหล่งโบราณคดีหรือพบหลักฐานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	ไม่พบแหล่งโบราณคดีหรือหลักฐานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
6. ตำนานหรือความเชื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	ไม่มีตำนานหรือความเชื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง
7. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	มีมาตรการอนุรักษ์และบังคับใช้เข้มงวด มีการจัดตั้งชุมชนพัฒนาซับใต้ในการอนุรักษ์สถานที่ และมีหน่วยงานภายนอกเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนการอนุรักษ์ ได้แก่ NEO มูลนิธิพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มูลนิธิช้าง
8. การสื่อความหมายและการให้ข้อมูลและคุณค่าทางการศึกษา	มีศูนย์ข้อมูล เอกสารเผยแพร่ บุคลากรที่มีความรู้ให้ข้อมูล มีนักท่องเที่ยว นักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ มาเก็บข้อมูลเพื่องานวิจัย

ตาราง 14 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
9. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน	เป็นสถานที่ทางธรรมชาติที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนและคนที่เดินทางระยะไกล
10. ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวได้ตลอดปี (หน้าฝนอาจเดินทางลำบาก แต่สวยงาม)

ความคิดเห็นต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะโดดเด่น มีความหลากหลายทางด้านกายภาพและชีวภาพ เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ แหล่งน้ำ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช อาทิเช่น ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ลำธาร พืชพรรณไม้ท้องถิ่นและไม้หายาก สัตว์ป่าอนุรักษ์ รวมถึงเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร และแหล่งอาหารที่สำคัญของพืชและสัตว์

สภาพแวดล้อมทั่วไปของเขาใหญ่ มีคุณค่าทางการศึกษาและการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาภูมิศาสตร์แบบนิเวศวิทยา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มีศูนย์อำนวยการเพื่อให้ข้อมูล เอกสารเผยแพร่ สื่อความรู้ และมีเจ้าหน้าที่ให้คำบรรยาย ให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป โดยจัดอบรม และการบรรยายเชิงวิชาการเพื่อส่งเสริมความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช รวมถึงการบรรยายสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งลักษณะภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศให้แก่ผู้สนใจ

ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนา โดยมีการจัดตั้งมัคคุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้ เรื่องการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม นอกจากนั้นยังได้รับความร่วมมือจากมูลนิธิและองค์กร ในการเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ การจัดการเรื่องความปลอดภัย และการรักษาสภาพแวดล้อม

ทางด้านผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางสังคมของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นผลสืบเนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีซึ่งส่งผลโดยตรงต่อทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดปัญหาทางด้านขยะมูลฝอย ความเสื่อมโทรมทางด้านสถานที่ และส่งผลกระทบโดยตรงต่อวิถีชีวิตชุมชนด้านการประกอบอาชีพ เกษตรได้เปลี่ยนการประกอบอาชีพเป็นอาชีพบริการทางด้านการท่องเที่ยว เช่น การบริการนำเที่ยว ร้านค้า อาหาร เป็นต้น

1.1.2 น้ำตกหลังเหว

<u>ข้อมูลทั่วไป</u> เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ชื่อของน้ำตกมาจากชื่อหมู่บ้านหลังเหว เป็นน้ำตกขนาดเล็กชั้นเดียว มีน้ำผุดจากใต้ดินตามรอยแยกของเปลือกโลกไหลลงจากหน้าผาสูงประมาณ 80 เมตร ในช่วงฤดูฝนจะมีน้ำมากและเป็นสีแดง ในช่วงฤดูแล้งน้ำจะน้อย

ตาราง 15 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของน้ำตกหลังเหว

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
1. ลักษณะทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่น	มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ แหล่งน้ำ พืชพรรณธรรมชาติ
2. ลักษณะภูมิประเทศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว	ลักษณะภูมิประเทศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ ภูเขา น้ำตก ลำธาร หน้าผา
3. ลักษณะของความหลากหลายทางชีวภาพ	เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร
4. การใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวในการประกอบอาชีพ	ไม่มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในการประกอบอาชีพ
5. แหล่งโบราณคดีหรือพบหลักฐานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	ไม่พบแหล่งโบราณคดีหรือหลักฐานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
6. ตำนานหรือความเชื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	ไม่มีตำนานหรือความเชื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง
7. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	ชุมชนและหน่วยงานภายนอกไม่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
8. การสื่อความหมายและการให้ข้อมูลและคุณค่าทางการศึกษา	มีนักท่องเที่ยวนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ มาเก็บข้อมูลเพื่องานวิจัย
9. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน	เป็นสถานที่ทางธรรมชาติที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนและคนที่เดินทางระยะไกล
10. ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวได้ตลอดปี (หน้าฝนจะมีปริมาณน้ำมากเหมาะกับการท่องเที่ยว)

ความคิดเห็นต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

น้ำตกหลังเหวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางธรรมชาติมีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ เนื่องจากเป็นน้ำตกที่เกิดจากรอยแยกของเปลือกโลก ทำให้น้ำผุดขึ้นจากเปลือกโลกไหลเป็นลำธารขนาดเล็กลงสู่หน้าผา เกิดแอ่งน้ำขนาดเล็กแล้วไหลลงสู่เบื้องล่าง พบความหลากหลายทางธรรมชาติทางด้านพืชพรรณทั้งต้นไม้ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก

สถานที่ตั้งของน้ำตกหลังเหวอยู่บริเวณวัดธารน้ำตกหลังเหว ไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบผู้ดูแลโดยตรง เจ้าอาวาสวัดธารน้ำตกหลังเหวเป็นผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่มีองค์กรเข้ามารับผิดชอบดูแลโดยตรง เงินที่ใช้ในการบำรุงรักษาได้รับจากการบริจาคของวัดธารน้ำตกหลังเหว

การนำเสนอข้อมูลเชิงวิชาการของน้ำตกหลังเหว ไม่มีเอกสารเผยแพร่ข้อมูลทางการศึกษาเนื่องจากขาดบุคลากรที่สามารถให้ความรู้ทางด้านวิชาการแก่นักท่องเที่ยว น้ำตกหลังเหวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สถานศึกษาได้มีการนำนักเรียนมาใช้ข้อมูลเพื่อการศึกษาทางด้านลักษณะภูมิประเทศ ประเภทน้ำตก ภูเขา หน้าผา ลำธาร ทางด้านธรณีวิทยาของชั้นหิน และพืชพรรณธรรมชาติ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากสภาพทางธรรมชาติของน้ำตกเป็นแอ่งน้ำขนาดเล็กที่สามารถเล่นน้ำได้

1.1.3 แหล่งหินตัดสีคิ้ว

ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่บนเนินเขาหินทราย เป็นลานหินกว้าง มีร่องรอยการตัดหินทรายเป็นก้อนสี่เหลี่ยม การสกัดหินเป็นร่องเพื่อเป็นแนวทางการตัดหิน หินทรายบริเวณนี้เป็นหินชุดภูพาน มีเนื้อหยาบ เป็นรูพรุน พบการกระทำของน้ำที่ทำให้เกิดการกัดเซาะรูปหม้อ (pot hole) มีการสันนิษฐานว่าหินทรายบริเวณนี้ใช้เป็นวัสดุก่อสร้างปราสาทหินบริเวณปราสาทหินเมืองเสมา ปราสาทหินเมืองแขก ปราสาทโนนกู่ และปราสาทหินเมืองเก่า

ตาราง 16 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งหินตัดสีคิ้ว

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
1. ลักษณะทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่น	มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ
2. ลักษณะภูมิประเทศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว	ลักษณะภูมิประเทศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ ภูเขา ใกล้ถนนเดินทางสะดวก
3. ลักษณะของความหลากหลายทางชีวภาพ	ไม่มีความหลากหลายทางชีวภาพ
4. การใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวในการประกอบอาชีพ	ไม่มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในการประกอบอาชีพ
5. แหล่งโบราณคดีหรือพบหลักฐานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	มีแหล่งโบราณคดีคือแหล่งหินที่นำไปสร้างปราสาทเมืองแขกในอดีต
6. ตำนานหรือความเชื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	ไม่มีตำนานหรือความเชื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง
7. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	ชุมชนและหน่วยงานภายนอกไม่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
8. การสื่อความหมายและการให้ข้อมูลและคุณค่าทางการศึกษา	มีศูนย์ข้อมูล เอกสารเผยแพร่ บุคลากรที่มีความรู้ให้ข้อมูล มีนักท่องเที่ยวนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ มาเก็บข้อมูลเพื่องานวิจัย
9. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน	เป็นสถานที่ทางธรรมชาติที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนและคนที่เดินทางระยะไกล
10. ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวได้ตลอดปี

ความคิดเห็นต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งหินตัดสีคิ้ว เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางด้านธรรมชาติ มีความโดดเด่นทางธรณีวิทยา พบร่องรอยการสกัดหินที่ทำให้ทราบถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยมีการสันนิษฐานว่าหินทรายบริเวณนี้ถูกนำไปใช้ในการก่อสร้างปราสาทหินบริเวณใกล้เคียง และเครื่องมือเครื่องใช้ในสมัยโบราณอาจเป็นโลหะจึงปรากฏเป็นร่องลึก

สถานที่ตั้งของแหล่งหินตัดสีคิ้วมีความเหมาะสมต่อการเดินทางเนื่องจากตั้งอยู่บนถนนสายมิตรภาพ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาให้เป็นสถานที่และทัศนียภาพให้เหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจ และเป็นที่พักริมทางสำหรับผู้เยี่ยมชม

บริเวณแหล่งท่องเที่ยวไม่มีเจ้าหน้าให้ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลทางการศึกษา นอกจากมีวิทยากรจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมายนำนักเรียน นักศึกษา มาใช้ข้อมูลประกอบการบรรยายทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี เกี่ยวกับการจัดทำปราสาทหิน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำป้ายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ผู้เยี่ยมชมได้รับความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และนักเรียน นักศึกษาได้นำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำรายงานและการวิจัย

แหล่งหินตัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ถูกทำลายแล้วไม่สามารถทำให้คงสภาพเดิมได้ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม และการศึกษาข้อมูลทางธรณีวิทยา และข้อมูลทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ควรมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ระมัดระวังไม่ทำลายสภาพดั้งเดิมของแหล่งท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมโดยเฉลี่ยส่วนมากร้อยละ 90 มาจากภายนอกพื้นที่

ทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรประชาชนในท้องถิ่นไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนา แต่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรโดยมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่องค์การบริหารราชการส่วนตำบล ทางด้านการอนุรักษ์แหล่งหินตัดสีคิ้ว ปัจจุบันการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร

1.1.4 อุทยานไม้กลายเป็นหิน

ข้อมูลทั่วไป ตั้งอยู่บริเวณวัดโกรกเดือนห้า เป็นสถานที่เก็บซากดึกดำบรรพ์ไม้กลายเป็นหินซึ่งมีอยู่จำนวนมากกว่าหมื่นชิ้น ที่ขุดพบได้บริเวณวัดและบริเวณใกล้เคียง ไม้กลายเป็นหินมีการขุดพบตั้งแต่ระดับผิวดินถึงระดับความลึก 8 เมตร มีขนาดต่างๆ กัน มีช่วงอายุตั้งแต่ 1 ล้านปีจนถึง 20 ล้านปี ไม้กลายเป็นหินเป็นซากดึกดำบรรพ์ของพืชที่มีต้นกำเนิดจากต้นไม้ที่โค่นล้มตามธรรมชาติ ถูกพัดพาหรือทับถมจมลึกอยู่ใต้ชั้นดิน มีองค์ประกอบของแร่ธาตุส่วนใหญ่เป็นซิลิกาและเหล็ก แร่ธาตุซึมผ่านเข้าไปในเนื้อไม้และตกผลึกเป็นแร่แทนที่เนื้อไม้ที่ผุสลายตัวอย่างช้าๆ จนท่อนไม้กลายสภาพเป็นท่อนหิน

ตาราง 17 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของอุทยานไม้กลายเป็นหิน

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
1. ลักษณะทางธรรมชาติที่มีความโดดเด่น	มีความโดดเด่นทางธรณีวิทยา
2. ลักษณะภูมิประเทศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว	ลักษณะภูมิประเทศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ ภูเขา
3. ลักษณะของความหลากหลายทางชีวภาพ	เป็นแหล่งที่ขุดพบพืชพรรณไม้ท้องถิ่นที่กลายเป็นหิน
4. การใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวในการประกอบอาชีพ	ไม่มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวในการประกอบอาชีพ
5. แหล่งโบราณคดีหรือพบหลักฐานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	มีการค้นพบหลักฐานที่สำคัญที่กล่าวถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยมีการขุดพบและ ดร.ประเทือง จินตสกุล นำมาวิจัย จึงสรุปว่าเป็นแหล่งไม้กลายเป็นหิน
6. ตำนานหรือความเชื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	ไม่มีตำนานหรือความเชื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง
7. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	ชุมชนและหน่วยงานภายนอกไม่มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
8. การสื่อความหมายและการให้ข้อมูลและคุณค่าทางการศึกษา	มีศูนย์ข้อมูล เอกสารเผยแพร่ บุคลากรที่มีความรู้ให้ข้อมูล มีนักท่องเที่ยวนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ มาเก็บข้อมูลเพื่องานวิจัย
9. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน	เป็นสถานที่ทางธรรมชาติที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชนและคนที่เดินทางระยะไกล
10. ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวได้ตลอดปี

ความคิดเห็นต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

อุทยานไม้กลายเป็นหินเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ มีความโดดเด่นทางด้านธรณีวิทยา เป็นแหล่งที่มีการรวบรวมไม้กลายเป็นหินที่มีขนาดใหญ่ 1 ใน 2 ของประเทศ ดร.ประเทือง จินตสกุล สถาบันราชภัฏนครราชสีมา ได้ทำการวิจัยและส่งเสริมให้บริเวณวัดโกรกเดือนห้าเป็นแหล่งรวบรวมจัดเก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์ไม้กลายเป็นหิน มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ และบริจาคซากดึกดำบรรพ์ไม้กลายเป็นหินให้แก่โรงเรียนที่ต้องการนำไปเป็นตัวอย่างศึกษาทางธรณีวิทยา

บริเวณอุทยานไม้กลายเป็นหินไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว นอกจากบางครั้งได้มีนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สถาบันราชภัฏนครราชสีมา และเจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรมาบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไปที่เดินทางมา

เยี่ยมชมเป็นหมู่คณะ กรณีที่ไม่ได้มาเป็นหมู่คณะเจ้าอาวาสวัดโกรกเดือนห้าจะเป็นผู้บรรยายโดยเนื้อหากล่าวถึงต้นกำเนิดของไม้กลายเป็นหิน ความหมาย ความสำคัญ ลักษณะเด่นของไม้กลายเป็นหินบริเวณวัดโกรกเดือนห้า พร้อมทั้งมีเอกสารเผยแพร่

นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมส่วนมากจะเป็นคนนอกพื้นที่ร้อยละ 70 คนในพื้นที่ร้อยละ 30 สิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว มีลานจอดรถและมีร้านค้าเพียง 1 ร้านที่ให้บริการ ด้านสุขาใช้ร่วมกับวัดโกรกเดือนห้า

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของประชาชนในท้องถิ่น มีการนำไม้กลายเป็นหินที่ขุดพบได้มารวบรวมเก็บรักษาที่วัดโกรกเดือนห้า ทางจังหวัดนครราชสีมามีการจัดทำโครงการอนุรักษ์ซากดึกดำบรรพ์จัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ และมีการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชนทั่วไป

ผลการศึกษาคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 4 แหล่ง สรุปคุณลักษณะและองค์ประกอบทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติดังตาราง 18

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่าทางธรรมชาติ	คุณค่า		คุณลักษณะและองค์ประกอบ
		มี	ไม่มี	
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	1. มีความเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นหรือไม่	●		- มีความโดดเด่นทางกายภาพและชีวภาพและเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ - เป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น
	2. ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่ผูกพันกับท้องถิ่น	●		- ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเป็นแห่งแรกในประเทศ - เป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา
	3. มีประโยชน์เชิงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ภูมิศาสตร์ โบราณคดี	●		- มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ เป็นแหล่งข้อมูลทั้งลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พืชพรรณ สัตว์ป่า ระบบนิเวศวิทยา
	4. มีโครงสร้างทางธรณีสัณฐานที่หายาก หรือมีทัศนียภาพที่งดงาม	●		- เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทัศนียภาพที่งดงาม

ตาราง 18 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่าทางธรรมชาติ	คุณค่า		คุณลักษณะและองค์ประกอบ
		มี	ไม่มี	
	5.มีความเป็นสถานที่ศักดิ์-สิทธิ์ เป็นที่เคารพบูชาของชุมชน	●		- มีศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่อยู่บริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
น้ำตกหลังเหว	1.มีความเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นหรือไม่	●		- เป็นน้ำตกที่เกิดจากน้ำผุดใต้ดินแล้วไหลตามรอยแยกของโลก - เป็นสถานที่พักเกวียนเดินทางในอดีต
	2.ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่ผูกพันกับท้องถิ่น	●		- เป็นน้ำตกที่มีความผูกพันกับท้องถิ่น เป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภค-บริโภคในสมัยโบราณ
	3.มีประโยชน์เชิงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ภูมิศาสตร์ โบราณคดี	●		- เป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี 7 พฤศจิกายน 2532
	4.มีโครงสร้างทางธรณีสัณฐานที่หายาก หรือมีทัศนียภาพที่งดงาม	●		- เป็นแหล่งเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ทางกายภาพทั้งลักษณะภูมิประเทศ แหล่งน้ำ พืชพรรณ
	5.มีความเป็นสถานที่ศักดิ์-สิทธิ์ เป็นที่เคารพบูชาของชุมชน	●		- เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งอยู่บริเวณวัดธารน้ำตกหลังเหว
แหล่งหินตัดสีคิ้ว	1.มีความเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นหรือไม่		●	
	2.ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่ผูกพันกับท้องถิ่น		●	
	3.มีประโยชน์เชิงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี	●		- เป็นแหล่งที่มีเรื่องราวทางโบราณคดี วิวัฒนาการ เครื่องมือเครื่องใช้ การก่อสร้างปราสาทหิน

ตาราง 18 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่าทางธรรมชาติ	คุณค่า		คุณลักษณะและองค์ประกอบ
		มี	ไม่มี	
	4.มีโครงสร้างทางธรณีสัณฐานที่หายาก หรือมีทัศนียภาพที่งดงาม		●	
	5.มีความเป็นสถานที่ศักดิ์-สิทธิ์ เป็นที่เคารพบูชาของชุมชน		●	
อุทยานไม้กลายเป็นหิน	1.มีความเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นหรือไม่	●		- เป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นที่รวบรวมเก็บรักษาซากดึกดำบรรพ์ไม้กลายเป็นหิน
	2.ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่ผูกพันกับท้องถิ่น	●		- เป็นแหล่งที่สะสมไม้กลายเป็นหินมากเป็น 1 ใน 2 ของประเทศ
	3.มีประโยชน์เชิงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ภูมิศาสตร์ โบราณคดี	●		- มีประโยชน์ในการศึกษาทางด้านภูมิ-ศาสตร์ธรณีวิทยาเกี่ยวกับลักษณะองค์ประกอบของแร่ธาตุไม้กลายเป็นหิน
	4.มีโครงสร้างทางธรณีสัณฐานที่หายาก หรือมีทัศนียภาพที่งดงาม	●		- มีประโยชน์ต่อการศึกษาทางธรณีวิทยา
	5.มีความเป็นสถานที่ศักดิ์-สิทธิ์ เป็นที่เคารพบูชาของชุมชน		●	- เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพบูชาของคนในชุมชน เนื่องจากตั้งอยู่บริเวณวัดโกรกเดือนห้า

จากตาราง 18 พบว่าคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดคุณค่าทางธรรมชาติ สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้คือ

1. คุณค่าของความเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกหลังเหว และอุทยานไม้กลายเป็นหิน

2. คุณค่าความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่มีผูกพันกับท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกหลังเหว และอุทยานไม้กลายเป็นหิน

3. คุณค่าและประโยชน์เชิงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกหลังเหว แหล่งหินตัดสีคิ้ว และอุทยานไม้กลายเป็นหิน

4. คุณค่าทางโครงสร้างทางธรณีสัณฐานที่หายาก หรือมีทัศนียภาพที่งดงาม แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกหลังเหว และอุทยานไม้กลายเป็นหิน

5. คุณค่าทางสังคมโดยมีความเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่เคารพบูชาของชุมชน แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกหลังเหว

1.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา การศึกษาวิจัยได้ทำการสรุปทัศนคติและความคิดเห็นต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 4 แหล่งคือ 1.อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี 2.อุทยานประวัติศาสตร์แห่งชาติพิมาย 3.พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิมาย 4.พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์ มีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี

ข้อมูลทั่วไป ท้าวสุรนารีหรือย่าโมเป็นวีรสตรีในประวัติศาสตร์ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมือง เป็นบุคคลที่ชาวโคราชภาคภูมิใจและเคารพบูชา เมื่อปีพ.ศ. 2369 เจ้าอนุวงศ์แห่งเมืองเวียงจันทร์ได้ยกทัพเข้ายึดเมืองโคราช คุณหญิงโมได้รวบรวมชาวบ้านเข้าสู้รบต่อต้านกองทัพจากเวียงจันทร์ไม่ให้ยกเข้าตีกรุงเทพได้เป็นผลสำเร็จ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าสถาปนาคุณหญิงโมเป็นท้าวสุรนารี

อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2477 เป็นรูปหล่อทองแดงแต่งกายด้วยเครื่องยศพระราชทานแบบโบราณ จุดประสงค์ในการก่อสร้างเพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความรักชาติบ้านเมือง รักท้องถิ่น

ตาราง 19 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
1. คุณค่าทางสุนทรียภาพของแหล่งท่องเที่ยว	มีคุณค่าทางศิลปกรรม
2. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	ประวัติศาสตร์ของโบราณสถานและแหล่งโบราณคดีมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติ ท้องถิ่นและชุมชน ศิลปะและสถาปัตยกรรมที่เหลืออยู่สามารถบอกถึงประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์
3. ความสำคัญของหลักฐานทางโบราณคดี	อยู่ในสมัยรัตนโกสินทร์
4. คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา	เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา เพื่อใช้สำหรับการค้นคว้า อ้างอิงทางการศึกษา สิ่งก่อสร้างที่พบในแหล่งท้องถิ่นสามารถใช้เป็นตัวอย่างของสิ่งก่อสร้างที่พบได้ยาก และมีเอกลักษณ์ที่สามารถเป็นตัวแทนของปูชนียบุคคล

ตาราง 19 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
5. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	มีมาตรการอนุรักษ์สถานที่ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และมีหน่วยงานภายนอก (เทศบาลนคร) เข้ามามีบทบาทสนับสนุนการอนุรักษ์และการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่
6. การสื่อความหมายและการให้ข้อมูลและคุณค่าทางการศึกษา	มีศูนย์ข้อมูล เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับสถานที่ มีบุคคลที่มีความรู้ให้ข้อมูล และมีนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ มาเก็บข้อมูลหรือทำการวิจัย
7. คุณค่าทางสังคม	เป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่น ก่อให้เกิดความผูกพันต่อท้องถิ่น และเป็นสถานที่ที่ทำให้เกิดงานประเพณี หรือวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น
8. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน	เป็นทั้งสถานที่ท่องเที่ยวและจุดนัดพบของคนในชุมชน สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี
9. ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวได้ตลอดปี

ความคิดเห็นต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เป็นตัวแทนเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์การสร้างชาติซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นและชุมชนของชาวโคราช คุณค่าของอนุสาวรีย์มุ่งเน้นทางด้านการสร้างจิตสำนึกของการรักชาติ

บริเวณอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี มีการเผยแพร่เอกสาร ข้อมูลประวัติความเป็นมาของท้าวสุรนารี และคุณงามความดีของท่านลงในแผ่นพับ มีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นให้คำบรรยายแก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไปได้ทราบรู้เรื่องราว ประวัติความเป็นมา และคุณงามความดีที่มีต่อชาติบ้านเมืองของท้าวสุรนารี บริเวณอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีมีการจัดแสดงเพลงโคราช ซึ่งถือว่าเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรม การละเล่นของชาวโคราชตั้งแต่อดีตเป็นการอนุรักษ์ศิลปะพื้นบ้านของชาวโคราช สิ่งก่อสร้างที่พบเห็นเป็นการแสดงถึงศิลปวัฒนธรรมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

การอนุรักษ์และพัฒนาอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีได้มีการจัดตั้งกลุ่มและองค์กรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รวมถึงหน่วยงานเทศบาลเข้ามาสนับสนุนการอนุรักษ์และการเผยแพร่ข้อมูลและเป็นศูนย์รวมของชุมชนในการประกอบกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่น แหล่งพบปะชุมชน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมโดยจัดงานประเพณีทุกวันที่ 23 มีนาคมของทุกปี เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณงามความดีท้าวสุรนารีที่มีต่อประเทศชาติ

สถานที่ตั้งของอนุสาวรีย์มีความสะดวกต่อการเดินทาง แต่ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องที่จอดรถและสุขาสาธารณะ มีการรุกล้ำพื้นที่เพื่อการประกอบอาชีพ ขายของที่ระลึก

ของฝาก ถ่ายรูป มีผลต่อทัศนียภาพของอนุสาวรีย์ สภาพบริเวณอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีได้รับผลกระทบทางด้านสภาพแวดล้อม เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ศูนย์กลาง ย่านธุรกิจของชาวโคราชทำให้มีการขนส่งสินค้า ซึ่งเกิดการสั่นสะเทือนจึงทำให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างของอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีและมีผลต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน

1.2.2 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ข้อมูลทั่วไป เป็นปราสาทหินที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีรูปแบบศิลปกรรมของแบบปาปวน ปราสาทหินแห่งนี้ตั้งอยู่กลางเมืองพิมายซึ่งเป็นเมืองที่สำคัญของภูมิภาค โดยมีเส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงกับเมืองสำคัญทางตอนเหนือของลาวและทางใต้ของขอม เมืองพิมายมีแม่น้ำมูลไหลผ่านทางทิศเหนือและตะวันออก มีสภาพแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ เป็นที่ตั้งของชุมชนหลายสมัย ปราสาทหินพิมายสร้างขึ้นเพื่อเป็นพุทธสถานในลัทธิมหายาน สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 และมีการก่อสร้างเพิ่มเติมในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ในปี พ.ศ. 2529 กรมศิลปากรได้กำหนดให้เมืองโบราณพิมายและปราสาทหินพิมายเป็นอุทยานประวัติศาสตร์

ตาราง 20 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
1. คุณค่าทางสุนทรียภาพของแหล่งท่องเที่ยว	มีคุณค่าทางศิลปกรรม มีความงดงามของสถาปัตยกรรม มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นโบราณสถาน ตำแหน่งและที่ตั้งของกลุ่มโบราณวัตถุมีแบบแผนที่งดงามเหมาะสม
2. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	ประวัติศาสตร์ของโบราณสถานและแหล่งโบราณคดีมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติท้องถิ่นและชุมชน ศิลปะและสถาปัตยกรรมที่เหลืออยู่สามารถบอกถึงประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์
3. ความสำคัญของหลักฐานทางโบราณคดี	หลักฐานทางโบราณคดีที่พบเป็นสมัยลพบุรี เขมรโบราณ
4. คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา	เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา เพื่อใช้สำหรับการค้นคว้า อ้างอิงทางการศึกษา สิ่งก่อสร้างที่พบในแหล่งท้องถิ่นสามารถใช้เป็นตัวอย่างของสิ่งก่อสร้างที่พบได้ยาก
5. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	มีมาตรการในการอนุรักษ์เฉพาะเขตอุทยานฯ ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สถานที่ โดยมีกลุ่มองค์กรอนุรักษ์และมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่

ตาราง 20 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
6. การสื่อความหมายและการให้ข้อมูลและคุณค่าทางการศึกษา	มีศูนย์ข้อมูล เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับสถานที่ มีนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ มาเก็บข้อมูลหรือทำการวิจัย และมีการนำข้อมูลจากการศึกษามาประยุกต์ใช้เพื่อการอนุรักษ์
7. คุณค่าทางสังคม	เป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่น ก่อให้เกิดความผูกพันต่อท้องถิ่น
8. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน	ไม่เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน
9. ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวได้ตลอดปี

ความคิดเห็นต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา มีความเกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น มีสุนทรียภาพทางด้านศิลปกรรมและสถาปัตยกรรม ความงดงามที่ปรากฏยังคงสภาพความเป็นโบราณสถานที่ให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรมมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ใช้เป็นตัวแทนของรูปแบบปราสาทหิน และมีการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีที่พบเห็นสมัยลพบุรี สมัยที่อาณาจักรขอมรุ่งเรืองได้ขยายอาณาเขตในการสร้างปราสาทหินอย่างกว้างขวางทั้งไทยและลาว

คุณค่าทางวิชาการและการศึกษาของแหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ขอมที่สำคัญ และมีการจัดบรรยาย อบรม สัมมนา มีศูนย์อำนวยการข้อมูล เอกสารเผยแพร่ และบุคลากรที่มีความรู้เพื่อให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ได้รับรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ สำหรับการใช้เป็นข้อมูลทางการศึกษา ค้นคว้าวิจัยของนักเรียน นักศึกษา และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ลักษณะการบรรยายเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของปราสาทหินพิมาย การอนุรักษ์โบราณสถาน การบรรยายให้ความรู้ส่วนมากจัดภายในเขตอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

คุณค่าทางสังคม ผูกพันกับท้องถิ่น เมืองพิมายเป็นศูนย์กลางของชุมชนเก่าแก่ตั้งแต่อดีตหลายสมัย ปัจจุบันอุทยานประวัติศาสตร์พิมายเป็นสถานที่สำหรับท่องเที่ยว ประชาชนทั่วไปถ้าเข้าไปในเขตอุทยานต้องมีการเสียค่าบัตร ทำให้มีการควบคุมที่เข้มงวด สามารถเข้าเยี่ยมชมได้ตลอดทั้งปี

การอนุรักษ์และพัฒนาอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย อยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร มีกฎหมาย มาตรการ บังคับใช้อย่างเข้มงวดภายในเขตอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย สำหรับ

ประชาชนในท้องถิ่นมีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ของเทศบาล มีการจัดงานแสดงแสงสีเสียงภายในอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย และประเพณีการแข่งเรือเพื่อส่งเสริมกิจกรรมในชุมชน

1.2.3 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

ข้อมูลทั่วไป แสดงประวัติศาสตร์มนุษย์ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ถึงยุคประวัติศาสตร์ โดยโบราณวัตถุที่จัดแสดงส่วนใหญ่ได้จากการขุดแต่งบูรณะปราสาทพิมาย และโบราณสถานในจังหวัดต่างๆ ของภาคอีสานตอนล่าง แบ่งการจัดแสดงออกเป็นส่วนอาคารพิพิธภัณฑ์และอาคารเก็บทับหลัง

ภายในอาคารพิพิธภัณฑ์มีการจัดวางศิลปะโบราณต่างๆ ได้อย่างสวยงาม เป็นระเบียบทันสมัย แบ่งเป็นหลายส่วน เช่น ศิลปะพื้นบ้านแบบอีสาน อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ในชีวิตประจำวัน เช่น โตก ครกกระเดื่อง เกวียน นอกจากนี้ยังมีโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่นำมาจัดแสดงได้แก่ เครื่องปั้นดินเผาโบราณ โครงกระดูก เครื่องมือ เครื่องประดับที่ทำจากสำริดและหิน โบราณวัตถุสมัยประวัติศาสตร์ได้แก่ ใบเสมาแบบศิลปะทวาราวดี พระพุทธรูป เป็นต้น และที่สำคัญรูปสลักศิลาพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ที่พบที่ปราสาทหินพิมาย บริเวณภายนอกอาคารมีการแสดงทับหลัง

ตาราง 21 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
1. คุณค่าทางสุนทรียภาพของแหล่งท่องเที่ยว	มีคุณค่าทางศิลปกรรม มีความงดงามของสถาปัตยกรรม มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นโบราณสถาน ตำแหน่งและที่ตั้งของกลุ่มโบราณวัตถุมีแบบแผนที่งดงามเหมาะสม
2. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	แหล่งโบราณคดีมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติ ท้องถิ่น และชุมชน ศิลปะและสถาปัตยกรรมที่เหลืออยู่สามารถบอกถึงประวัติความเป็นมาทางปะวัติศาสตร์
3. ความสำคัญของหลักฐานทางโบราณคดี	หลักฐานทางโบราณคดีที่พบเป็นสมัยลพบุรี ขอม ปาปวน บายน นครวัต
4. คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา	เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา เพื่อใช้สำหรับการค้นคว้า อ้างอิงทางการศึกษา สิ่งก่อสร้างที่พบในแหล่งบริเวณจังหวัด สามารถใช้เป็นตัวอย่างของสิ่งก่อสร้างที่พบได้ยาก มีเอกลักษณ์ที่สามารถเป็นตัวแทนของรูปแบบ ยุคสมัย
5. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	มีกฎหมายควบคุม ตามพรบ.ตามมาตรา 24-25 แต่เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ทำได้แค่ดูแลเบื้องต้น

ตาราง 21 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
6. การสื่อความหมายและการให้ข้อมูลและคุณค่าทางการศึกษา	มีศูนย์ข้อมูล เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับสถานที่ มีนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ มาเก็บข้อมูลหรือทำการวิจัย และมีการนำข้อมูลจากการศึกษามาประยุกต์ใช้เพื่อการอนุรักษ์
7. คุณค่าทางสังคม	เป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่น มีการจัดนิทรรศการ และมีการให้เช่าห้องประชุมเพื่อทำกิจกรรมและการจัดสัมมา
8. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน	มีสถานที่สำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน ปิด-เปิดตามเวลาราชการ สามารถเที่ยวได้ตลอดปี
9. ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวได้ตลอดปี

ความคิดเห็นต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา โดยมีสุนทรีย ภาพทางด้านศิลปะโบราณวัตถุที่มีการจัดวางแบบเป็นระเบียบ และมีความงดงามของสถาปัตยกรรมทั้งสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ขอม ปาปวน บายน นครวัดและสมัยลพบุรี การจัดวางโบราณวัตถุและโบราณสถานภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ์มีตำแหน่งและที่ตั้งของกลุ่มโบราณสถานที่งดงาม มีแบบแผนเหมาะสม โบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีการจัดแสดงมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของชาติและท้องถิ่น เรื่องราวเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมอีสานในอดีต ภายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมายเป็นเขตที่มีการอนุรักษ์ที่เข้มงวด เนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีกฎหมายคุ้มครองแต่ในทางปฏิบัติไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอในการอนุรักษ์

คุณค่าทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมายเป็นแหล่งที่มีคุณค่าทางด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ทั้งก่อนและหลังประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของท้องถิ่นอีสาน มีศูนย์ข้อมูล เอกสารเผยแพร่ เจ้าหน้าที่ให้คำบรรยายทางวิชาการ มีห้องจัดอบรม สัมมนา และมีการบรรยาย เนื้อหาที่ใช้บรรยายเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ และการอนุรักษ์ เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนที่สนใจ รวมถึงการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาร่วมกับโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษา การจัดนิทรรศการเคลื่อนที่เดือนละ 1 ครั้งกับเจ้าหน้าที่อำเภอ และการเผยแพร่ข้อมูลนอกสถานที่โดยจัดกิจกรรมบรรยาย เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ความเป็นมา ทำให้คนในท้องถิ่นเกิดความภูมิใจ และเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดความหวงแหนและอนุรักษ์มรดกทางโบราณสถาน โบราณวัตถุของชาติ

สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของบริเวณที่ตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย มีความเหมาะสมทางด้านสภาพแวดล้อมของบรรยากาศภายใน มีต้นไม้ร่มรื่น มีสิ่งอำนวยความสะดวก

ในแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ลานจอดรถ สุขา ร้านค้า ของที่ระลึก การจัดการยังไม่ได้มาตรฐานไม่มีการควบคุม รูปแบบขึ้นอยู่กับผู้ดำเนินการ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมมีทั้งคนภายในและภายนอกพื้นที่ในอัตราส่วนที่เท่าๆ กัน

1.2.4 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์

ข้อมูลทั่วไป เป็นสถานที่แสดงศิลปวัตถุโบราณต่างๆ ที่สมเด็จมหาวีรวงศ์อดีตเจ้าอาวาสวัดสุทธิจินดาได้เก็บรวบรวมไว้ โบราณวัตถุที่แสดงสำรวจขุดพบในเขตจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง และมีผู้บริจาค เช่น พระพุทธรูปศิลาสมัยขอม สมัยอยุธยา เครื่องเคลือบดินเผาขนาดต่างๆ พระพุทธรูปสัมฤทธิ์ เครื่องใช้สมัยโบราณ ต่อมาได้ทรงมอบให้กรมศิลปากรจัดแสดงเผยแพร่เพื่อการศึกษาแก่สาธารณะชนในปี พ.ศ. 2497

ตาราง 22 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
1. คุณค่าทางสุนทรียภาพของแหล่งท่องเที่ยว	มีคุณค่าทางศิลปกรรม ตำแหน่งและที่ตั้งของกลุ่มโบราณวัตถุมีแบบแผนที่งดงามเหมาะสม
2. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	เป็นแหล่งที่รวบรวมศิลปกรรม ประวัติศาสตร์ และโบราณคดีจากหลายท้องถิ่นที่มาไว้รวมกัน โดยมีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ และมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นมาของชาติและชุมชน
3. ความสำคัญของหลักฐานทางโบราณคดี	ความสำคัญของหลักฐานทางโบราณคดีมีหลายสมัยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยลพบุรี ทวารวดี ศรีวิชัย อู่ทอง
4. คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา	เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา เพื่อใช้สำหรับการค้นคว้า อ้างอิงทางการศึกษา
5. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	มีเจ้าหน้าที่ประจำสำหรับให้ความรู้ของโบราณวัตถุ (ความเป็นมา, ความสำคัญ) พร้อมทั้งมีการจัดจำหน่ายหนังสือทางด้านประวัติ, ความเป็นมาของโบราณวัตถุทั้งที่ปรากฏและไม่ได้ปรากฏในพิพิธภัณฑ์ฯ มีการแจกแผ่นพับ แต่ห้ามถ่ายรูปภายในพิพิธภัณฑ์ นอกจากได้รับอนุญาตหรือจ่ายค่าบริการ กรมศิลปากรเป็นหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์
6. การสื่อความหมายและการให้ข้อมูลและคุณค่าทางการศึกษา	ภายในพิพิธภัณฑ์ฯ มีศูนย์ข้อมูล เอกสารเผยแพร่ มีเจ้าหน้าที่จากกรมศิลปากรให้ความรู้ และข้อมูลผู้เยี่ยมชม ในแต่สัปดาห์จะมีนักเรียน และนักศึกษาเข้ามาของใช้ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย

ตาราง 22 (ต่อ)

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
7. คุณค่าทางสังคม	มีการจัดกิจกรรมในการอนุรักษ์ และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยการอบรมแก่บุคคลทั่วไปทั้งบุคคลในพื้นที่และนอกพื้นที่ รวมถึงมีการสนับสนุนการอนุรักษ์ และการเผยแพร่ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือททท. กรมศิลปากร
8. เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน	ไม่เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน
9. ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว	ท่องเที่ยวได้ตลอดปี

ความคิดเห็นต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และทางศิลปกรรม มีการรวบรวมหลักฐานโบราณวัตถุ และศิลปวัฒนธรรม ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาท้องถิ่น โบราณวัตถุที่ขุดพบส่วนมากเป็นโบราณวัตถุภายในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง หลักฐานทางโบราณคดีมีตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ (สมัยทวาราวดี อู่ทอง ลพบุรี และศรีวิชัย)

คุณค่าทางการศึกษามีการนำข้อมูลทางโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรมไปใช้เพื่อการศึกษา การอ้างอิงทางการศึกษา ภายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์มีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้ และมีเอกสารเผยแพร่ มีการอบรมการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ สำหรับคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมเป็นสถานที่อบรมศิลปะพื้นบ้านสังคีตให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยมุ่งเน้นให้คนในชุมชนมีความรัก และเข้าใจในคุณค่าของโบราณสถานและโบราณวัตถุ รวมถึงศิลปะพื้นบ้าน วิถีชีวิตของคนในสมัยอดีต

บริเวณด้านนอกพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์มีการจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ แต่ไม่มีลักษณะของการเป็นที่รวบรวมคนในชุมชน สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดปี การเดินทางสะดวก ใกล้เส้นทางคมนาคม นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมโดยเฉลี่ยเป็นบุคลภายในท้องถิ่นประมาณร้อยละ 20 เป็นบุคคลภายนอกร้อยละ 80

ผลการศึกษาคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 4 แหล่ง สรุปคุณลักษณะและองค์ประกอบทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา ดังตาราง 23

ตาราง 23 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	คุณค่า		คุณลักษณะและองค์ประกอบ
		มี	ไม่มี	
อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	1.คุณค่าทางสุนทรียภาพ	●		- เป็นประติมากรรมรูปหล่อทองสัมฤทธิ์ที่มีเครื่องแต่งกายแบบโบราณ
	2.คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	●		- เป็นตัวแทนของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์การสร้างชาติในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น
	3.คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา	●		- เป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของการสร้างชาติบ้านเมืองของชาวโคราช - เป็นตัวแทนคุณงาม ความดีของการสร้างชาติ
	4.คุณค่าทางสังคม	●		- เป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและเป็นตัวแทนความจงรักภักดีของชาวโคราช
	5.สภาพทางกายภาพในปัจจุบัน	●		- ตั้งบริเวณชุมชน มีร้านค้าขาย - ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ลานจอดรถ สุขาสาธารณะ
อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	1.คุณค่าทางสุนทรียภาพ	●		- มีความงดงามทางสถาปัตยกรรมของอารยธรรมขอม - มีความกลมกลืนของสถาปัตยกรรม
	2.คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	●		- ประวัติของกลุ่มโบราณสถาน - หลักฐานทางโบราณคดี
	3.คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา	●		- ความเป็นมาของแท้ดั้งเดิม - หลักฐานทางโบราณคดี - โบราณสถานเป็นโบราณสถานที่หายาก
	4.คุณค่าทางสังคม	●		- มีความผูกพันกับชุมชนโดยเป็นแหล่งชุมชนดั้งเดิม - มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

ตาราง 23 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	คุณค่า		คุณลักษณะและองค์ประกอบ
		มี	ไม่มี	
	5.สภาพทางกายภาพในปัจจุบัน	●		- บรรยากาศภายในโบราณสถานมีความสวยงาม - เข้าถึงแหล่งโบราณสถาน - สภาพความสมบูรณ์ของโบราณสถาน
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	1.คุณค่าทางสุนทรียภาพ	●		- มีการจัดผังของบริเวณพิพิธภัณฑ์สวยงาม ได้มาตรฐาน - สถาปัตยกรรมของอาคารแสดงมีความเหมาะสม
	2.คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	●		- เป็นที่รวบรวมโบราณสถาน มีความเกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น
	3.คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา	●		- มีศูนย์การเผยแพร่ความรู้ - สภาพของโบราณสถานมีการซ่อมแซม มีความเป็นสภาพดั้งเดิมของโบราณวัตถุ - เป็นตัวแทนยุคสมัยของชุมชน
	4. คุณค่าทางสังคม	●		- เป็นแหล่งจัดกิจกรรมภายในชุมชน
	5.สภาพทางกายภาพในปัจจุบัน	●		- ตำแหน่งที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์เหมาะสม - เดินทางสะดวก - ระบบการเข้าถึงสะดวก - มีสิ่งอำนวยความสะดวก
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	1.คุณค่าทางสุนทรียภาพ		●	- ผังบริเวณมีเนื้อที่จำกัดทำให้การจัดวางไม่เหมาะสม - ตำแหน่งการจัดวางโบราณคดีไม่เหมาะสมเนื่องจากข้อจำกัดทางพื้นที่
	2.คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	●		- มีความเกี่ยวข้องทางด้านประวัติความเป็นมาของชุมชนโคราช

ตาราง 23 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	คุณค่า		คุณลักษณะและองค์ประกอบ
		มี	ไม่มี	
	3.คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา	●		- มีการเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชนอื่น - สภาพของโบราณวัตถุเป็นของแท้ดั้งเดิม
	4.คุณค่าทางสังคม		●	
	5.สภาพทางกายภาพในปัจจุบัน		●	- สิ่งอำนวยความสะดวก

จากตาราง 23 พบว่าคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดคุณค่าทางธรรมชาติ สามารถวิเคราะห์คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนาของแหล่งท่องเที่ยวได้ดังนี้คือ

1. คุณค่าของทางสุนทรียภาพของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคืออนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

2. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนาของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคืออนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์

3. คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคืออนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์

4. คุณค่าทางสังคม แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคืออนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

5. สภาพทางกายภาพในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคืออนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม การศึกษาวิจัยได้ทำการสรุปทัศนคติและความคิดเห็นต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม 2 แหล่งคือ 1.หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียน 2.ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา มีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

<u>ข้อมูลทั่วไป</u> เป็นแหล่งหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องปั้นดินเผา ตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข 224 หมู่บ้านด่านเกวียนเป็นชุมชนเก่าแก่แหล่งหนึ่งของบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำมูล เคยเป็นที่พักกองคาราวานสินค้าที่ขึ้นล่องระหว่างเมืองโคราชกับเขมร จึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่า "ด่านเกวียน" ชาวด่านเกวียนประกอบอาชีพเกษตรเป็นหลัก ทำเครื่องปั้นดินเผาเพื่อให้เป็นภาชนะในครัวเรือน

และเป็นอาชีพเสริมภายในครอบครัว ดินที่ใช้ทำเครื่องปั้นเป็นดินที่นำมาจากบริเวณริมฝั่งแม่น้ำมูล เป็นดินที่มีลักษณะเป็นดินเหนียว เนื้อละเอียด มีแร่เหล็กค่อนข้างสูง เมื่อนำไปเผาทำให้เกิดคุณสมบัติพิเศษคล้ายโลหะเป็นมันวาว

ตาราง 24 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
1. ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	มีเอกลักษณ์ทางด้านการประกอบอาชีพการทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม เครื่องใช้ไม้สอยที่ใช้ในปัจจุบันมีเอกลักษณ์ของชุมชน หม้อ ไห แจกัน ตุ่มน้ำยังเป็นเครื่องใช้ที่ทำมาจากดินด่านเกวียน
2. ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี	สามารถพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน แต่เป็นการประยุกต์รูปแบบให้เหมาะสมแก่ยุคสมัย มีการนำดินด่านเกวียนมาใช้ทำเครื่องประดับตกแต่งอาคารทั้งภายในและภายนอกอาคาร
3. ความงดงามของเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม	ความงดงามของศิลปกรรมมีความเอกลักษณ์ท้องถิ่นที่ชัดเจน รูปแบบของหัตถกรรมพื้นบ้านยังมีให้เห็นทั่วไป แรงงานที่ใช้ส่วนมากเป็นคนภายในท้องถิ่น มีรูปแบบการผลิตมีทั้งการทำด้วยมือ และการทำจากโรงงานเกี่ยวกับกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตชาวบ้าน การสร้างงานในปัจจุบันเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยนำมาตกแต่งอาคารทั้งภายใน และภายนอก (การจัดสวน)
4. คุณค่าทางประวัติศาสตร์	เรื่องราวที่แสดงบนเครื่องปั้นดินเผา สามารถอธิบายถึงที่มาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น
5. คุณค่าทางสังคม	ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักวัฒนธรรมประเพณี สร้างจิตสำนึกในการรักและหวงแหนศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน
6. คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา	เป็นแหล่งการเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลทางการศึกษา ขั้นตอนกรรมวิธีในการผลิต การทำเครื่องปั้นดินเผา และการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ รูปแบบประติมากรรมที่พบเป็นเรื่องราวของปราสาทพนมรุ้ง เขาพระวิหาร พุทธประวัติ
7. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	มีหน่วยงานของรัฐช่วยในการส่งเสริมการส่งออก และสนับสนุนในการแสดงสินค้า เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่เป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป
8. การสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในท้องถิ่น	มุ่งเน้นให้คนในท้องถิ่นสืบทอดโดยการเรียนรู้ การหัดทำ และใช้ทรัพยากรภายในท้องถิ่น ส่งเสริมรายได้ของคนในชุมชน

ความคิดเห็นต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม มีเอกลักษณ์ทางการประกอบอาชีพหัตถกรรมประเภทเครื่องปั้นดินเผา สำหรับใช้ภายในครัวเรือนที่มีคุณสมบัติเฉพาะท้องถิ่นทั้งกรรมวิธีและการสืบสานศิลปวัฒนธรรมมาตั้งแต่อดีต ทำให้ทราบเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่นปัจจุบันมีการประยุกต์เครื่องปั้นดินเผาให้มีรูปแบบทันสมัยสำหรับตกแต่งอาคารบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย

ชุมชนด่านเกวียนมีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ยังคงอนุรักษ์รูปแบบกรรมวิธีดั้งเดิมในอดีตสืบทอดถึงปัจจุบัน คนภายในชุมชนมีความผูกพันหวงแหนงานศิลปะเครื่องปั้นดินเผา กรรมวิธีในการผลิตเครื่องปั้นดินเผายังคงใช้หัตถกรรมพื้นบ้านแบบดั้งเดิม การทำด้วยมือแรงงานที่ใช้เป็นชาวบ้านด่านเกวียน ปัจจุบันรูปแบบของเครื่องปั้นดินเผาบางรูปแบบมีการผลิตจากโรงงาน เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตและเป็นการเพิ่มรายได้ภายในครัวเรือน

คุณค่าทางการศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นและทางธรณีวิทยา (วัตถุต้นกำเนิด) โดยการเผยแพร่กรรมวิธีการทำเครื่องปั้นดินเผาให้ชนรุ่นหลังได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ พุทธประวัติแสดงบนประติมากรรมหินทราย

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวมีหน่วยงานจากราชการเข้าช่วยส่งเสริมการแสดงสินค้าและช่วยด้านการเผยแพร่กรรมวิธี สนับสนุนให้เป็นอาชีพเสริม ชุมชนมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคมเพื่อดำรงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม โดยมีการอนุรักษ์กรรมวิธีและการส่งเสริมสินค้าพื้นบ้าน ดินที่ใช้ทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นดินบริเวณลุ่มแม่น้ำมูลจึงมีการอนุรักษ์ดินบริเวณนี้ให้ใช้เฉพาะการทำเครื่องปั้นดินเผา สาธิตวิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาให้หน่วยงานราชการ นักเรียนนักศึกษา ประชาชนทั่วไปได้เรียนรู้วิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผา และมีการบรรยายให้กับหน่วยงานราชการ สถานศึกษา

สิ่งอำนวยความสะดวกในหมู่บ้านดินเผาด่านเกวียน มีความสะดวกต่อการเดินทาง เพราะทำเลที่ตั้งใกล้ถนนมีร้านค้าจัดจำหน่ายเครื่องปั้นดินเผา ร้านอาหาร ลานจอดรถ สุขาภายในร้านค้า บริการแก่นักท่องเที่ยว

ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สำคัญคือ ชุมชนด่านเกวียนได้มีการแข่งขันกันสูงขึ้น มีการลอกเลียนแบบสินค้า ส่งผลต่อธรรมชาติบริเวณลุ่มแม่น้ำมูล ถ้ามีการนำดินมาใช้กันมากจะส่งผลต่อสภาพแวดล้อมทางชายฝั่งของแม่น้ำ

1.3.2 ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

<u>ข้อมูลทั่วไป</u> เป็นสถานที่รวบรวมจัดเก็บข้อมูล สิ่งของ เครื่องมือเครื่องใช้ รวมทั้งวัตถุโบราณ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาข้อมูล ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวโคราชและชาวอีสานทั้งในอดีตและปัจจุบัน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมาได้จัดแสดงวัฒนธรรมพื้นบ้านในรูปแบบกึ่งพิพิธภัณฑ์และนิทรรศการ โดยมีการจัดแสดงไว้หลายห้อง เช่น ห้องเมืองโคราชมีการแสดงข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ของเมืองโคราชตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ห้องเอกสาร

โบราณเป็นการจัดแสดงเอกสารโบราณที่บันทึกด้วยตัวธรรม ตัวไทยน้อย ห้องอาชีพพื้นบ้าน ห้องผ้าอีสาน เป็นต้น

ตาราง 25 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

ประเด็นความคิดเห็น	ผลของความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะและองค์ประกอบ
1. ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	มีเอกลักษณ์ทางด้านการรวบรวมวิถีชีวิตของชุมชน โดยมีการจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม จัดการแสดงการประกอบอาชีพ บ้านเรือนที่อยู่อาศัย เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของคนในอดีต
2. ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี	มีการสืบสานเพลงโคราช โดยการเปิดอบรม และการสร้างบ้านเรือนโคราชภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมฯ มีการแสดงตู้ไฟประวัติและวีถีชีวิตของคนโคราช หุ่นแสดงการแต่งกาย กิจกรรมทางวัฒนธรรม บ้านเรือนที่อยู่อาศัยของคนโคราช เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับชีวิตประจำวันของชาวโคราช
3. ความงดงามของเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม	ความงดงามเอกลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์มีการจัดกิจกรรมของวัฒนธรรมประเพณีของคนโคราช รวมทั้งมีการแสดงหัตกรรมการทอผ้า เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องใช้ไม้สอยของชาวโคราช
4. คุณค่าทางประวัติศาสตร์	การจัดแสดงประวัติความเป็นมาของการตั้งถิ่นฐานของชุมชนท้องถิ่น และการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ปัจจุบันได้ทำการเผยแพร่โดยมีการจัดแสดงตามงานต่างๆ และส่งเสริม
5. คุณค่าทางสังคม	มีการแจกเอกสารเผยแพร่ และมีศูนย์ข้อมูลให้คนในท้องถิ่นอื่นได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรม
6. คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา	เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการค้นคว้า อ้างอิงทางการศึกษา โดยมีการแสดงรูปแบบศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ใช้บ่งบอกถึงความเป็นมาของชาวโคราช
7. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	มีการจัดตั้งหน่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
8. การสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในท้องถิ่น	มีการเผยแพร่โดยการบอกเล่า การฝึกอบรม แผ่นพับ ส่งข้อความ ข่าวสารในหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และเสียงตามสายของโรงเรียน

ความคิดเห็นต่อคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม มีการจัดรูปแบบกึ่งพิพิธภัณฑ์และนิทรรศการ โดยจัดแสดงการแต่งกายพื้นบ้านของชาวโคราชและชาวอีสาน กิจกรรมทางวัฒนธรรม บ้านเรือนที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน มีห้องจัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชาวโคราชตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นิทรรศการที่แสดงเอกลักษณ์ทางศิลปหัตถกรรม การจัดกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรม โดยมีการจัดอบรมการละเล่นดนตรีพื้นบ้านโคราช การแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น คุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่มีจัดแสดงเป็นเรื่องราวที่บ่งบอกถึงความเป็นมาในอดีตและประวัติการตั้งถิ่นฐานของชาวโคราช ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยประวัติศาสตร์ สมัยลพบุรี สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ จนถึงสมัยปัจจุบัน

คุณค่าทางการศึกษาและคุณค่าทางสังคม โดยมุ่งเน้นให้เป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียน นักศึกษา เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าถึงวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม มีการเผยแพร่ข้อมูล ภายในมีการจัดห้องเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การละเล่นดนตรีบ้านโคราช ดนตรีอีสาน ดนตรีภาคกลาง และการแสดงพื้นบ้าน ช่วงงานเทศกาลมีการละเล่นเพลงโคราช ทางด้านศิลปวัฒนธรรมในเอกสาร แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เสียงตามสายในมหาวิทยาลัย และการศึกษาทางธรรมชาติได้มีการจัดวางตำแหน่งของต้นไม้ สวนหิน อุทยานหินแร่ การอนุรักษ์และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีการจัดตั้งหน่วยอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น

ผลการศึกษาคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม 2 แหล่ง สรุปคุณลักษณะและองค์ประกอบทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ดังตาราง 26

ตาราง 26 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	คุณค่า		คุณลักษณะและองค์ประกอบ
		มี	ไม่มี	
หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	1.คุณค่าทางอัตตลักษณ์	●		- ความมีเอกลักษณ์เฉพาะตนของกรรมวิธีการทำเครื่องปั้นดินเผา - องค์ประกอบของแร่ธาตุในการผลิตดินเผา
	2.คุณค่าทางภูมิปัญญาและองค์ความรู้	●		- มีลักษณะและรูปแบบเฉพาะของภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
	3.คุณค่าทางด้านสุนทรีย-ศาสตร์	●		- มีความงดงามของรูปแบบศิลปวัฒนธรรม
	4.คุณค่าทางประวัติศาสตร์	●		- มีการเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
	5.คุณค่าทางสังคม	●		- มีความผูกพันกันในชุมชน - การอบรมให้ความรู้ต่อชุมชนอื่น
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา	1.คุณค่าทางอัตตลักษณ์	●		- เป็นแหล่งรวบรวมศิลปวัฒนธรรมของชาวโคราช ทำให้เกิดความต่อเนื่องการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี
	2.คุณค่าทางภูมิปัญญาและองค์ความรู้	●		- มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การละเล่นพื้นเมือง ดนตรีพื้นบ้าน
	3.คุณค่าทางด้านสุนทรียศาสตร์		●	
	4.คุณค่าทางประวัติศาสตร์	●		- โบราณวัตถุที่จัดแสดง สามารถทราบความเป็นมาทางประวัติศาสตร์
	5.คุณค่าทางสังคม	●		- แหล่งเรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม

จากตาราง 26 พบว่าคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้คือ

1. คุณค่าทางอัตตลักษณ์ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคือ หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

2. คุณค่าทางภูมิปัญญาและองค์ความรู้ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคือ หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

3. คุณค่าทางด้านสุนทรียศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคือ หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

4. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคือ หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

5. คุณค่าทางสังคม แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าคือ หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

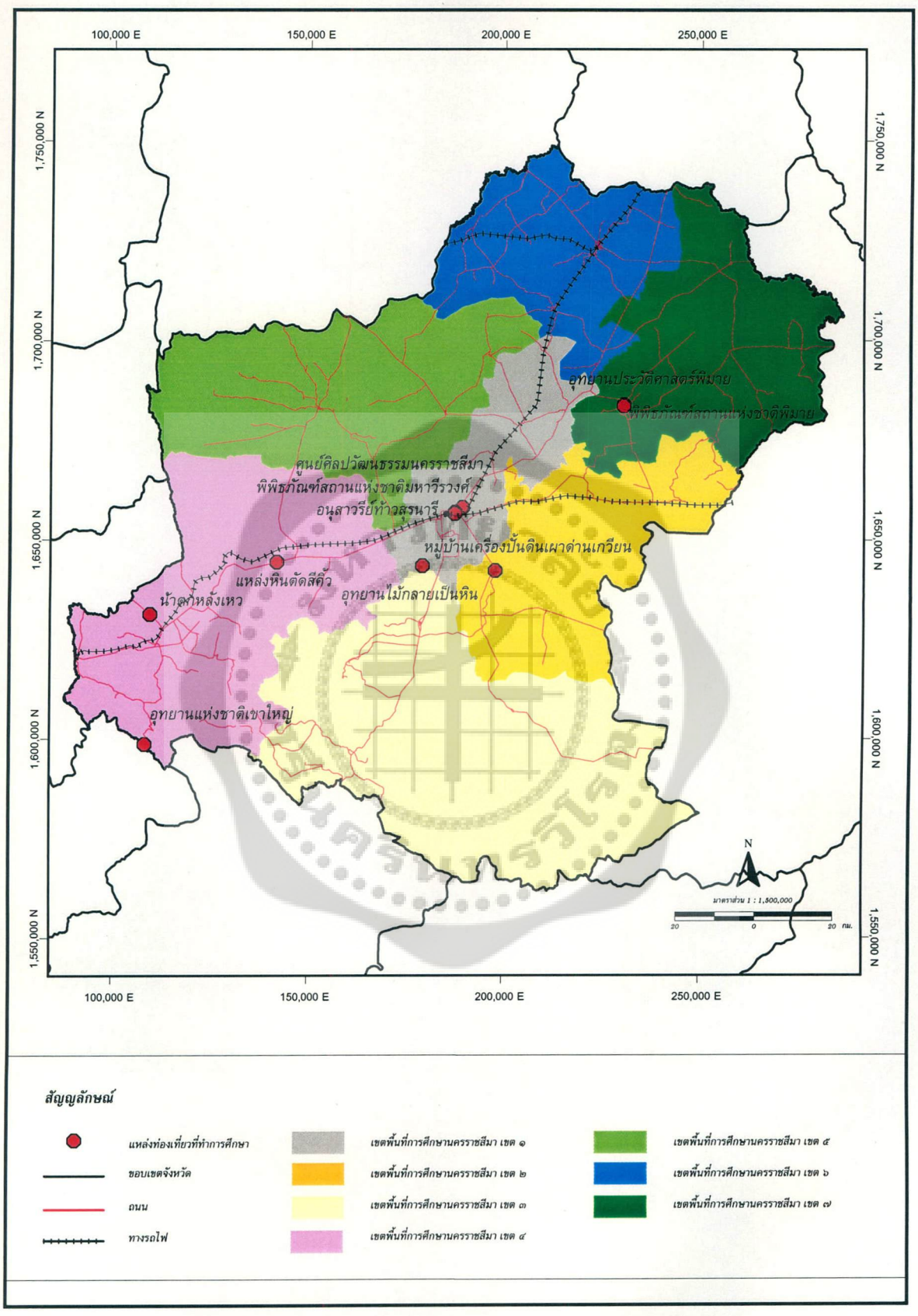
2. ผลการศึกษาประเมินและจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งสิ้น 652 ชุด จากแบบ สอบถามที่ส่งไปยังตัวอย่าง 1,629 ชุด คิดเป็นร้อยละ 40.02 โดยมีการกระจายของข้อมูลดังแสดงในตาราง 27

ตาราง 27 จำนวนสถานศึกษาที่มีการจัดส่งแบบสอบถาม

เขตพื้นที่การศึกษา	จำนวนสถานศึกษา (แห่ง)	จำนวนแบบสอบถามที่ตอบกลับ (ชุด)
เขตที่ 1	234	86
เขตที่ 2	205	98
เขตที่ 3	216	104
เขตที่ 4	239	90
เขตที่ 5	261	100
เขตที่ 6	214	90
เขตที่ 7	260	84
รวม	1,629	652

จากตาราง 27 พบว่าการกระจายของข้อมูลในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีการส่งกลับแบบสอบถามไม่เกินร้อยละ 50 ของจำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา โดยพิจารณาจากเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 3 มีการส่งแบบสอบถามกลับสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 48.15

ภาพประกอบ 6 แผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 28 ผลการวิเคราะห์ประสบการณ์ในการสอนของครู

ประสบการณ์การสอน (ปี)	ค่าคะแนน	
	จำนวน	ร้อยละ
41 ปี ขึ้นไป	2	0.31
31 - 40	26	3.98
21 - 30	262	40.18
11 - 20	150	23.00
1 - 10	212	32.51
รวม	652	100.00

จากตาราง 28 แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอน สาระที่ 5 กลุ่ม สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมภายในจังหวัดนครราชสีมาส่วนมากมีประสบการณ์ในการสอนมีจำนวนมากที่สุดตั้งแต่ 21–30 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.18

2.1 การนำคุณค่าทางการศึกษาของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้เป็นเนื้อหา-สาระในการจัดทำรายงานของนักเรียน

ในการศึกษาได้นำคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้ในการศึกษาค้นคว้า จัดทำรายงาน โดยใช้คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภทจัดแบ่งการศึกษาเป็น 4 ด้านคือ 1. การศึกษาทางด้านธรรมชาติ 2. การศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ 3. การศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรม 4. การอนุรักษ์ทรัพยากร สำหรับการนำเป็นเนื้อหา-สาระในการจัดทำรายงาน สามารถวิเคราะห์การใช้ข้อมูลการศึกษาแต่ละด้านของแหล่งท่องเที่ยวได้ดังตาราง 29

ตาราง 29 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการนำคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้าจัดทำรายงาน

คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว	เนื้อหา - สาระ	คะแนน (ร้อยละ)
1. การศึกษาทางด้านธรรมชาติ	- ลักษณะภูมิประเทศ	7.36
	- ลักษณะภูมิอากาศ	5.52
	- สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต	2.45
	- ลักษณะของพืชพรรณทางธรรมชาติ	5.83
	- ตำแหน่งที่ตั้ง	0.61
	- ศึกษาลักษณะและการดำรงชีวิตของสัตว์ป่า	7.06
	- แหล่งน้ำทางธรรมชาติ	3.37
	- การดำรงชีวิตของสัตว์ป่า	1.53
	- ศึกษาทางด้านธรณีวิทยา	0.31
	- สภาพแวดล้อม, ประโยชน์ของเขื่อน	0.31
	- ความสำคัญและคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว	0.61
	- ทรัพยากรทางธรรมชาติของท้องถิ่น	0.92
	รวม	35.88
2. การศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา	- ศึกษาประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของโบราณสถานโบราณวัตถุ	22.69
	- ศึกษาความสำคัญและการมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของโบราณสถาน โบราณวัตถุ	10.12
	- แหล่งกำเนิด, สถานที่ขุดพบวัตถุโบราณ	3.68
	- ตำแหน่งที่ตั้งของโบราณสถานโบราณวัตถุ	3.37
	- ศึกษาความเป็นมาของปราสาทหินภายในจังหวัด	7.67
	- ศึกษาสถาปัตยกรรมการก่อสร้างของปราสาท	1.84

ตาราง 29 (ต่อ)

คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว	เนื้อหา - สาระ	คะแนน (ร้อยละ)
	- สถานที่สำคัญทางศาสนา, แหล่งสักการบูชา	0.61
	- ภาษาโบราณ	0.61
	- แหล่งอารยธรรมของชุมชน	0.61
	รวม	51.2
3. การศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรม	- การประกอบอาชีพของคนในชุมชน	5.21
	- วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน	1.53
	- ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.37
	- ประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี	2.14
	- การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน	0.61
	- ศึกษาศิลปวัฒนธรรมของชุมชน	2.76
	- รูปแบบศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น	0.61
	- ประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่น	1.53
	- ภาษาท้องถิ่น	0.61
	- การตั้งถิ่นฐานของชุมชน	0.61
	รวม	18.98
4. การอนุรักษ์ทรัพยากร	- การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติ	2.45
	- การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	0.61
	- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	0.31
	รวม	3.37

จากตาราง 29 แสดงให้เห็นถึงการนำคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้ในการจัดทำรายงาน สรุปได้ 4 ด้าน มีการจัดลำดับดังนี้คือ

- อันดับที่ 1 การศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา คิดเป็นร้อยละ 51.20
- อันดับที่ 2 การศึกษาทางด้านธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 35.88
- อันดับที่ 3 การศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรมคิดเป็นร้อยละ 18.98
- อันดับที่ 4 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 3.37

2.2 แหล่งค้นคว้าข้อมูลในการจัดทำรายงานของนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งค้นคว้าข้อมูลในการจัดทำรายงาน จำแนกได้ 2 ประเภท แหล่งค้นคว้าคือ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ รายละเอียดดังตาราง 30

ตาราง 30 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการใช้แหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าสำหรับจัดทำรายงานของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งค้นคว้าข้อมูล	ลักษณะของแหล่งค้นคว้าข้อมูล	ค่าคะแนน	
		จำนวน	ร้อยละ
1. ข้อมูลปฐมภูมิ	สำรวจภาคสนาม	118	18.09
	ทัศนศึกษา	46	7.98
	รวม	164	26.07
2. ข้อมูลทุติยภูมิ	หนังสือ, ตำรา, เอกสารทางวิชาการ	228	34.97
	ห้องสมุด	62	9.51
	ผู้ทรงคุณวุฒิ	54	8.28
	สื่อ (หนังสือพิมพ์, โทรทัศน์)	34	5.21
	สิ่งพิมพ์, วารสาร, แผ่นพับ, จุลสาร	34	5.21
	โสตทัศน์	32	3.98
	ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์	4	0.61
	ผู้ปกครอง	2	0.31
	แผ่นพับ	2	0.31
	รวม	452	68.39

จากตาราง 30 แสดงให้เห็นการใช้ข้อมูลจากแหล่งค้นคว้าในการจัดทำรายงานของนักเรียน โดยพบว่า การใช้ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ คิดเป็นร้อยละ 26.07 และการใช้ข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ คิดเป็นร้อยละ 68.39

2.3 การนำคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้สำหรับการเรียน – การสอนวิชาภูมิศาสตร์ของอาจารย์ในสถานศึกษา

การศึกษาวิจัยได้รวบรวมข้อมูลการนำคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมามาใช้ในเป็นสาระการเรียน - การสอนวิชาภูมิศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 31

ตาราง 31 การนำคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้เป็นสาระการเรียน – การสอนวิชาภูมิศาสตร์

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่าต่อการเรียน - การสอนวิชาภูมิศาสตร์	จำนวน
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	- การศึกษาทางด้านกายภาพ โดยแบ่งเป็น	
	● ลักษณะภูมิประเทศ	76
	● ลักษณะภูมิอากาศ	58
	● แหล่งน้ำทางธรรมชาติ	50
	● พืชพรรณ	72
	● สัตว์ป่า	64
	- การศึกษาทางระบบนิเวศ ความสมบูรณ์ และความหลากหลายทางธรรมชาติ	56
	- ศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แบ่งเป็น	
	● ศึกษาทางกายภาพ	26
	● ศึกษาทางชีวภาพ	12
	- การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	4
	- การตั้งถิ่นฐานของพืชและสัตว์ป่า	6
	- การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก	7
	รวม	431
อุทยานไม้กลายเป็นหิน	- ทางด้านธรณีวิทยา ปัจจัยทางกายภาพที่ทำให้เกิดซากดึกดำบรรพ์ไม้กลายเป็นหิน	11
	- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	8
	รวม	19
แหล่งหินตัดสีคิ้ว	- ทางด้านธรณีวิทยาและองค์ประกอบของหินทราย	13
	- ประวัติศาสตร์และโบราณคดีในการสร้างปราสาทหิน โดยการนำหินทรายบริเวณแหล่งหินตัดไปใช้ในการก่อสร้างปราสาทหิน	12
	รวม	25

ตาราง 31 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่าต่อการเรียน - การสอนวิชาภูมิศาสตร์	จำนวน
อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	- ความสำคัญของปราสาทหินพิมาย	15
	- เรื่องราวและประวัติศาสตร์ความเป็นมาของปราสาทหินพิมาย	20
	- ศึกษาศิลปวัฒนธรรม และความเจริญรุ่งเรืองในสมัยโบราณ	5
	- การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	12
	- ศึกษาทางภูมิศาสตร์กายภาพเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งของปราสาทหินพิมาย	11
	- ศึกษาทางด้านสถาปัตยกรรมและประดิมากรรมในการก่อสร้างปราสาท	7
	- วิถีชีวิตความเป็นมาของท้องถิ่น	31
	- ภูมิปัญญาท้องถิ่น	29
	รวม	180
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	- รูปแบบประดิมากรรม สถาปัตยกรรมของโบราณวัตถุและโบราณสถานในสมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์	9
	- ภูมิปัญญาท้องถิ่นสมัยโบราณ	5
	รวม	14
อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	- เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของเมืองโคราช	15
	- ประวัติท้าวสุรนารีและวีรกรรมที่มีต่อชาติบ้านเมือง	20
	รวม	35
หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	- วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนด่านเกวียน	12
	- ลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อทำเลที่ตั้งของชุมชนด่านเกวียน	8
	- ศึกษาถึงหัตถกรรมพื้นบ้านในการทำเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	9
	รวม	29
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา	- ศึกษาศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวโคราช	9
	- วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวโคราช	13
	รวม	22
เขื่อน	- ศึกษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	12
	- ประโยชน์ที่ได้รับจากการก่อสร้างเขื่อน	4
	รวม	16

ตาราง 31 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่าต่อการเรียน - การสอนวิชาภูมิศาสตร์	จำนวน
ถ้ำวัวแดง, วัดสระน้ำใส	- ศึกษาประวัติศาสตร์	2
	รวม	2
ปราสาทหินพนมวัน	- ศึกษาประวัติความเป็นมาของโบราณสถาน	1
	รวม	1
วัดเขาจันทร์งาม	- จิตรกรรมฝาผนัง ภาพสีบนฝาผนังถ้ำพันปีบรรยายวิถีชีวิตก่อนประวัติศาสตร์	1
	รวม	1
น้ำตกตาดโตน	- ศึกษาลักษณะภูมิประเทศ	2
	รวม	2
สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช	- ป่าไม้ ที่ศึกษาทางการเกษตร การเลี้ยงเห็ด	3
	รวม	3
แม่น้ำ, ลำน้ำ	- ลักษณะภูมิประเทศ	5
	- ประโยชน์การใช้สอย	6
	- ศึกษาธรรมชาติ	7
	รวม	18
สวนสัตว์โคราช	- แหล่งเรียนรู้ทางระบบนิเวศวิทยา	6
	- ศึกษาทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4
	- การอนุรักษ์สัตว์ป่า	3
	รวม	13
ไทรงาม	- ศึกษาลักษณะพันธุ์พืช	2
	รวม	2
โรงงานผลิตเกลือสินเธาว์	- กรรมวิธีในการผลิตเกลือสินเธาว์	8
	รวม	8
ปรางค์ครบุรี	- ประวัติความเป็นมาทางโบราณคดี	2
	รวม	2
แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท	- ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยว	3
	รวม	3

ตาราง 31 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่าต่อการเรียน - การสอนวิชาภูมิศาสตร์	จำนวน
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	- ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยว	6
	รวม	6
ประตูชุมพล	- ประวัติความเป็นมา	4
	รวม	4
วัดเทพพิทักษ์ปุณณาราม	- ความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยว	5
	รวม	5

จากตาราง 31 พบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีการนำมาใช้เป็นเนื้อหาในการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์มากที่สุดคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีคุณค่าการใช้ข้อมูล 431 ราย โดยพบว่าเนื้อหาสาระในการสอนมีดังนี้

- ศึกษาลักษณะทางกายภาพของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยแบ่งเป็นลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ พืชพรรณ ธรรมชาติ และสัตว์ป่า
- การศึกษาทางระบบนิเวศ ความสมบูรณ์ และความหลากหลายทางธรรมชาติ
- ศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยแบ่งเป็น ทางกายภาพ และทางชีวภาพ
- การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
- การตั้งถิ่นฐานของพืชและสัตว์ป่า
- การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางสะดวก

3. ผลการประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

การประเมินทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 10 แหล่งท่องเที่ยว จากตัวอย่างข้อมูลในการศึกษา 652 ตัวอย่างข้อมูล ในการศึกษาได้แยกประเภทแหล่งท่องเที่ยวเป็น 3 ประเภทคือ 1.ธรรมชาติ 2.ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 3.ศิลปวัฒนธรรม นำมาประเมินและจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาของแหล่งท่องเที่ยวโดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้คือ

การกำหนดระดับคุณค่าการประเมินแหล่งท่องเที่ยวไว้ 3 ช่วงชั้นคือ ระดับคุณค่ามาก ระดับคุณค่าปานกลาง และระดับคุณค่าน้อย ของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภท 1.ธรรมชาติ 2.ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 3.ศิลปวัฒนธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ค่าความถี่ คือค่าคะแนนของแบบสอบถาม

ระดับคุณค่าทางวิชาการ = $\frac{\text{ค่าคะแนนสูงสุด – ค่าคะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}}$

= $\frac{604 - 40}{3}$ = 188

ระดับคุณค่าทางวิชาการมาก	ระดับค่าคะแนนตั้งแต่ 418 – 606
ระดับคุณค่าทางวิชาการปานกลาง	ระดับค่าคะแนนตั้งแต่ 229 – 417
ระดับคุณค่าทางวิชาการน้อย	ระดับค่าคะแนนตั้งแต่ 40 – 228

3.1 การวิเคราะห์ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

การศึกษาวิจัยได้แยกการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาประกอบตาราง และค่าสถิติที่ใช้ในการประเมินคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวได้จากการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละของข้อมูล

ในการศึกษาผลการวิเคราะห์คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 4 แหล่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกหลังเหว อุทยานไม้กลายเป็นหิน และแหล่งหินตัดสีคิ้ว มีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 32

ตาราง 32 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของครูผู้สอน สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

คุณค่าทางวิชาการ	แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ															
	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่				น้ำตกหลังเหว				แหล่งหินตัดสีคิ้ว				อุทยานไม้กลายเป็นหิน			
	ระดับคุณค่า				ระดับคุณค่า				ระดับคุณค่า				ระดับคุณค่า			
	ความถี่	มาก	ปานกลาง	น้อย	ความถี่	มาก	ปานกลาง	น้อย	ความถี่	มาก	ปานกลาง	น้อย	ความถี่	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ	566	X			186			X	214			X	270		X	
2. มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลาย	572	X			204			X	104			X	126			X
3. แหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พันธุ์พืช , สัตว์ป่า)	604	X			192			X	62			X	92			X
4. เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ (ทางธรณีสัณฐาน , นิเวศวิทยา)	388		X		166			X	334		X		376		X	
5. มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติ	528	X			258		X		248		X		266		X	
6. ใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง	288		X		98			X	146			X	148			X
7. สามารถใช้เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์	500	X			234		X		286		X		320		X	
8. ชื่อของแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ	528	X			260		X		306		X		258		X	
9. องค์ประกอบทางกายภาพสามารถใช้เป็นสาระการเรียนรู้	414		X		140			X	254		X		300		X	
10. สามารถใช้อธิบายปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศ	480	X			238		X		302		X		318		X	
11. ลักษณะของภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน	264		X		52			X	80			X	68			X
12. เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียน	404		X		186			X	96			X	86			X
13. มีการนำตัวอย่างมาใช้สำหรับการเรียนการสอนเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	432	X			102			X	180			X	198			X
14. เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ	414		X		164			X	250		X		294		X	
15. เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	506	X			154			X	170			X	164			X

จากตาราง 32 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติพบว่าในแต่ละแหล่งในจังหวัดนครราชสีมามีคุณค่าทางวิชาการที่มีระดับคุณค่าที่แตกต่างกัน ซึ่งพบว่า

- อันดับ 1 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ระดับคุณค่ามากจำนวน 9 คุณค่า ระดับคุณค่าปานกลาง 5 คุณค่า ระดับคุณค่าน้อย 1 คุณค่า
- อันดับ 2 อุทยานไม้กลายเป็นหินมีระดับคุณค่าปานกลาง 8 คุณค่า ระดับคุณค่าน้อย 7 คุณค่า
- อันดับ 3 หินตัดสีคิ้วมีระดับคุณค่าปานกลาง 7 คุณค่า ระดับคุณค่าน้อย 8 คุณค่า
- อันดับ 4 น้ำตกหลังเหวมีระดับคุณค่าปานกลาง 4 คุณค่า ระดับคุณค่าน้อย 11 คุณค่า

จากผลการวิเคราะห์ตาราง 32 สามารถชี้แจงรายละเอียดได้ดังตาราง 33

ตาราง 33 ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับคุณค่าทางวิชาการ	ลักษณะคุณค่าทางวิชาการ
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	มาก	- มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ - มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลาย - แหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พันธุ์พืช , สัตว์ป่า) - มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติ - สามารถใช้เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ - ชื่อของแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ - สามารถใช้อธิบายปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศ - มีการนำตัวอย่างมาใช้สำหรับการเรียนการสอนเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
	ปานกลาง	- เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ (ทางธรณีสัณฐาน , นิเวศวิทยา) - องค์ประกอบทางกายภาพสามารถใช้เป็นสาระการเรียนรู้ - ลักษณะของภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน - เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียน - เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ
	น้อย	- ใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง
น้ำตกหลังเหว	ปานกลาง	- มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติ - สามารถใช้เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ - ชื่อของแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ - สามารถใช้อธิบายปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศ

ตาราง 33 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับคุณค่า	คุณค่าทางวิชาการ
	น้อย	- มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ - มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลาย - แหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พันธุ์พืช , สัตว์ป่า) - เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ (ทางธรณีสัณฐาน , นิเวศวิทยา) - ใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง - องค์ประกอบทางกายภาพสามารถใช้เป็นสาระการเรียนรู้ - ลักษณะของภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน - เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียน - เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ - มีการนำตัวอย่างมาใช้สำหรับการเรียนการสอนเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
แหล่งหินตัดสีคิ้ว	ปานกลาง	- เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ (ทางธรณีสัณฐาน , นิเวศวิทยา) - มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติ - สามารถใช้เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ - ชื่อของแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ - องค์ประกอบทางกายภาพสามารถใช้เป็นสาระการเรียนรู้ - สามารถใช้อธิบายปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศ - เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ
	น้อย	- มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ - มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลาย - แหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พันธุ์พืช , สัตว์ป่า) - ใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง - ลักษณะของภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน - เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียน - มีการนำตัวอย่างมาใช้สำหรับการเรียนการสอนเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อุทยานไม้กลายเป็นหิน	ปานกลาง	- มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ - เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ (ทางธรณีสัณฐาน , นิเวศวิทยา) - มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติ

ตาราง 33 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับคุณค่า	คุณค่าทางวิชาการ
		- สามารถใช้เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ - ชื่อของแหล่งท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ - องค์ประกอบทางกายภาพสามารถใช้เป็นสาระการเรียนรู้ - สามารถใช้อธิบายปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศ - เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ
	น้อย	- มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลาย - แหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พันธุ์พืช , สัตว์ป่า) - ใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง - ลักษณะของภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน - เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียน - มีการนำตัวอย่างมาใช้สำหรับการเรียนการสอนเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2 การวิเคราะห์ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

การศึกษาวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาประกอบตาราง และค่าสถิติที่ใช้ในการประเมินคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวจากการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละของข้อมูล ทำให้ทราบคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 4 แหล่ง คือ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์ มีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 34

ตาราง 34 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของครูผู้สอน สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

คุณค่าทางวิชาการ	แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา															
	อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย				พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย				อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี				พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์			
	ระดับคุณค่า				ระดับคุณค่า				ระดับคุณค่า				ระดับคุณค่า			
	ความถี่	มาก	ปานกลาง	น้อย	ความถี่	มาก	ปานกลาง	น้อย	ความถี่	มาก	ปานกลาง	น้อย	ความถี่	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์	566	X			360		X		418	X			278		X	
2. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์	532	X			406	X			468	X			304		X	
3. สถาปัตยกรรมที่งดงาม เรียนรู้ได้	426	X			204			X	228		X		142			X
4. ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์	364		X		118			X	106			X	58			X
5. มีการจัดสัมมนาการเรียน-การสอนทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี	430	X			292		X		258		X		152			X
6. เป็นแหล่งสักการะหรือศูนย์รวมจิตใจภายในชุมชน	82			X	40			X	550	X			48			X
7. เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวเป็นตัวอย่างในการอธิบายถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์	478	X			236		X		376		X		158			X

จากตาราง 34 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และโบราณคดีแต่ละแหล่งในจังหวัดนครราชสีมามีคุณค่าทางวิชาการที่มีระดับคุณค่าแตกต่างกัน ซึ่งพบว่า

- อันดับ 1 อุทยานประวัติศาสตร์พิมายมีระดับคุณค่ามากจำนวน 5 คุณค่า ระดับคุณค่าปานกลาง 1 คุณค่า ระดับคุณค่าน้อย 1 คุณค่า

- อันดับ 2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมายมีระดับคุณค่าปานกลาง 4 คุณค่า ระดับคุณค่าน้อย 3 คุณค่า

- อันดับ 3 อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีมีระดับคุณค่ามากจำนวน 3 คุณค่า ระดับคุณค่าปานกลาง 2 คุณค่า ระดับคุณค่าน้อย 2 คุณค่า

- อันดับ 4 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์มีระดับคุณค่าปานกลาง 2 คุณค่า ระดับคุณค่าน้อย 5 คุณค่า

จากผลการวิเคราะห์ตาราง 34 สามารถชี้แจงรายละเอียดได้ดังตาราง 35

ตาราง 35 ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับคุณค่า	คุณค่าทางวิชาการ
อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	มาก	- เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ - มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ - สถาปัตยกรรมที่งดงาม เรียนรู้ได้ - มีการจัดสัมมนาการเรียน-การสอนทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา - เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวเป็นตัวอย่างในการอธิบายถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
	ปานกลาง	- ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์
	น้อย	- เป็นแหล่งสักการะหรือศูนย์รวมจิตใจภายในชุมชน
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	ปานกลาง	- เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ - มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ - มีการจัดสัมมนาการเรียน-การสอนทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา - เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวเป็นตัวอย่างในการอธิบายถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
	น้อย	- สถาปัตยกรรมที่งดงาม เรียนรู้ได้ - ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ - เป็นแหล่งสักการะหรือศูนย์รวมจิตใจภายในชุมชน

ตาราง 35 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับคุณค่า	คุณค่าทางวิชาการ
อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	มาก	- เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ - มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ - เป็นแหล่งสักการะหรือศูนย์รวมจิตใจภายในชุมชน
	ปานกลาง	- มีการจัดสัมมนาการเรียน-การสอนทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา - เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวเป็นตัวอย่างในการอธิบายถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
	น้อย	- สถาปัตยกรรมที่งดงาม เรียนรู้ได้ - ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	ปานกลาง	- เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ - มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
	น้อย	- สถาปัตยกรรมที่งดงาม เรียนรู้ได้ - ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ - เป็นแหล่งสักการะหรือศูนย์รวมจิตใจภายในชุมชน - มีการจัดสัมมนาการเรียน-การสอนทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา - เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวเป็นตัวอย่างในการอธิบายถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

3.3 การวิเคราะห์ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

การศึกษาวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาประกอบตาราง และค่าสถิติที่ใช้ในการประเมินคุณค่าแหล่งท่องเที่ยวได้จากการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละของข้อมูล

ผลการวิเคราะห์คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม 2 แหล่ง คือ หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา มีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 36

ตาราง 36 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการแสดงทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของครูผู้สอน สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

คุณค่าทางวิชาการ	แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม							
	หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน				ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา			
	ระดับคุณค่า				ระดับคุณค่า			
	ความถี่	มาก	ปานกลาง	น้อย	ความถี่	มาก	ปานกลาง	น้อย
1. มีการแปรรูปทรัพยากร (หัตถกรรม,แปรรูปผลิตภัณฑ์)	550	X			284			X
2. มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น	578	X			298		X	
3. เป็นศูนย์รวมชุมชน/มีการจัดตั้งกลุ่มชุมชน	462	X			316		X	
4. มีการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น	428		X		370		X	
5. เป็นแหล่งที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพคนในชุมชน	546	X			222			X
6. มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อประเพณีท้องถิ่น	250			X	182			X
7. มีความโดดเด่นทางศิลปวัฒนธรรม	270			X	140			X
8. เป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน	500	X			198			X

จากตาราง 36 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ในแต่ละแหล่งในจังหวัดนครราชสีมามีคุณค่าทางวิชาการที่มีระดับคุณค่าแตกต่างกัน ซึ่งพบว่า

- อันดับ 1 หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมีระดับคุณค่ามากจำนวน 6 แหล่ง ระดับคุณค่าปานกลาง 2 แหล่ง

- อันดับ 2 ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมามีระดับคุณค่าปานกลาง 4 แหล่ง ระดับคุณค่าน้อย 4 แหล่ง

จากผลการวิเคราะห์ตาราง 36 สามารถชี้แจงรายละเอียดได้ดังตาราง 37

ตาราง 37 ระดับคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยว	ระดับคุณค่า	คุณค่าทางวิชาการ
หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	มาก	- มีการแปรรูปทรัพยากร (หัตถกรรม,แปรรูปผลิตภัณฑ์) - มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น - เป็นศูนย์รวมชุมชน/มีการจัดตั้งกลุ่มชุมชน - มีการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น - เป็นแหล่งที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพคนในชุมชน - เป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน
	น้อย	- ความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อประเพณีท้องถิ่น - มีความโดดเด่นทางศิลปวัฒนธรรม
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา	ปานกลาง	- มีการแปรรูปทรัพยากร (หัตถกรรม,แปรรูปผลิตภัณฑ์) - มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น - เป็นศูนย์รวมชุมชน/มีการจัดตั้งกลุ่มชุมชน - มีการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น
	น้อย	- เป็นแหล่งที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพคนในชุมชน - มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อประเพณีท้องถิ่น - มีความโดดเด่นทางศิลปวัฒนธรรม - เป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

3. การประยุกต์ใช้คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสาระประกอบการเรียนรู้สาขาวิชาภูมิศาสตร์

จากผลการศึกษาการประยุกต์ใช้คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวประกอบการเรียนรู้สาขาวิชาภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 10 แหล่งท่องเที่ยว จากตัวอย่างข้อมูลในการศึกษา 652 ตัวอย่างข้อมูล ในการศึกษาได้แยกประเภทแหล่งท่องเที่ยวเป็น 3 ประเภทคือ 1.ธรรมชาติ 2.ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 3.ศิลปวัฒนธรรม นำมาประเมินและจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวโดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้คือ

การกำหนดระดับคุณค่าทางวิชาการแบ่งเป็น 3 ช่วงชั้นคือ ระดับคุณค่ามาก ระดับคุณค่าปานกลาง และระดับคุณค่าน้อย โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$\text{ระดับคุณค่าทางวิชาการ} = \frac{\text{ค่าร้อยละสูงสุด} - \text{ค่าร้อยละต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}}$$

$$= \frac{92.68 - 6.13}{3} = 28.83$$

ระดับคุณค่าทางวิชาการมาก	ระดับร้อยละตั้งแต่ 63.81 – 92.64
ระดับคุณค่าทางวิชาการปานกลาง	ระดับร้อยละตั้งแต่ 34.97 – 63.81
ระดับคุณค่าทางวิชาการน้อย	ระดับร้อยละตั้งแต่ 6.13 – 34.97

ตาราง 38 ความเชื่อมโยงคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวตามสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานสาขาวิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 1

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 1 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่า		คุณค่าทางวิชาการ
	ระดับคุณค่า	ร้อยละ	
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	มาก	87.7	- มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลาย
		86.8	- มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ
		82.5	- มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว
		81.0	- มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติ
		81.0	- ชื่อของแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ
		76.7	- สามารถใช้เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์
		65.5	- มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน
	ปานกลาง	63.5	- องค์ประกอบทางกายภาพสามารถใช้เป็นสาระการเรียนรู้
		63.5	- เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ
		59.5	- เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ (ทางธรณีสัณฐาน,นิเวศวิทยา)
		43.6	- เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่
		39.3	- เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา
น้ำตกหลังเหว	ปานกลาง	39.9	- ชื่อของแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ
		39.6	- มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติ
		35.9	- สามารถใช้เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์
	น้อย	31.3	- มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลาย
		28.5	- มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ
		25.5	- เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ (ทางธรณีสัณฐาน,นิเวศวิทยา)
		25.2	- เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ
		21.8	- มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว
		21.5	- องค์ประกอบทางกายภาพสามารถใช้เป็นสาระการเรียนรู้
		9.8	- มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน

ตาราง 38 (ต่อ)

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 1 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่า		คุณค่าทางวิชาการ
	ระดับคุณค่า	ร้อยละ	
		5.8	- เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่
		3.7	- เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา
แหล่งหินตัดสีคิ้ว	ปานกลาง	51.2	- เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ (ทางธรณีสัณฐาน,นิเวศวิทยา)
		46.9	- ชื่อของแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ
		43.9	- สามารถใช้เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์
		39.0	- องค์ประกอบทางกายภาพสามารถใช้เป็นสาระการเรียนรู้
		38.3	- เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ
		38.0	- มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติ
	น้อย	32.8	- มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ
		21.8	- มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว
		16.0	- มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลาย
		5.5	- เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา
		4.9	- มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน
		3.7	- เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่
อุทยานไม้กลายเป็นหิน	ปานกลาง	57.7	- เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ (ทางธรณีสัณฐาน,นิเวศวิทยา)
		49.1	- สามารถใช้เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์
		46.9	- ชื่อของแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ
		46.0	- องค์ประกอบทางกายภาพสามารถใช้เป็นสาระการเรียนรู้
		45.1	- เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ
		41.4	- มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ
		40.8	- มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติ
	น้อย	24.2	- มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว
		19.3	- มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลาย
		7.7	- มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน

ตาราง 38 (ต่อ)

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 1 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่า		คุณค่าทางวิชาการ
	ระดับคุณค่า	ร้อยละ	
		5.8	- เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่
อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	ปานกลาง	61.0	- มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว
		42.6	- เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา
		36.5	- เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่
	น้อย	25.8	- มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	น้อย	30.4	- มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว
		29.1	- เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา
		10.1	- เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่
		8.0	- มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน
อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	น้อย	35.0	- มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว
		34.0	- เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา
		13.5	- เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่
		12.6	- มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน
		8.6	- เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	น้อย	21.2	- มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว
		6.1	- มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน
		5.2	- เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา
		4.3	- เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่
หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	น้อย	32.5	- มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว
		26.1	- เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา
		9.5	- มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน
		9.2	- เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่

ตาราง 38 (ต่อ)

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 1 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ			
แหล่งท่องเที่ยว	**คุณค่า**		**คุณค่าทางวิชาการ**
	ระดับคุณค่า	**ร้อยละ**	
ศูนย์	น้อย	19.3	- มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว
ศิลปวัฒนธรรม		5.5	- เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา
สถาบันราชภัฏ		4.3	- มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศ
นครราชสีมา			ประกอบการเรียนการสอน
		3.7	- เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่

จากตาราง 38 พบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติคืออุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกหลังเหว แหล่งหินตัดสีคิ้ว และอุทยานไม้กลายเป็นหิน มีคุณค่าทางวิชาการที่ใช้เชื่อมโยงกับเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ มีระดับคุณค่ามากกว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา และประเภทศิลปวัฒนธรรม

ตาราง 39 ความเชื่อมโยงคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวตามสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานสาขาวิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 2

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 2 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่า		คุณค่าทางวิชาการ
	ระดับคุณค่า	ร้อยละ	
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	มาก	92.6	- แหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พืชพรรณ,สัตว์ป่า)
		77.6	- เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		73.6	- สามารถใช้อธิบายปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศ
	ปานกลาง	62.0	- เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียน
		44.2	- ใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง
		40.5	- ลักษณะของภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน
น้ำตกหลังเหว	ปานกลาง	36.5	- สามารถใช้อธิบายปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศ
	น้อย	29.4	- แหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พืชพรรณ,สัตว์ป่า)
		28.5	- เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียน
		23.6	- เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		15.0	- ใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง
		8.0	- ลักษณะของภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน
แหล่งหินตัดสีคิ้ว	ปานกลาง	46.3	- สามารถใช้อธิบายปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศ
	น้อย	26.1	- เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		22.4	- ใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง
		14.7	- เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียน
		12.3	- ลักษณะของภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน
		9.5	- แหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พืชพรรณ,สัตว์ป่า)

ตาราง 39 (ต่อ)

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 2 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่า		คุณค่าทางวิชาการ
	ระดับคุณค่า	ร้อยละ	
อุทยานไม้กลายเป็นหิน	ปานกลาง	48.8	- สามารถใช้อธิบายปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศ
	น้อย	25.2	- เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		22.7	- ใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง
		14.1	- แหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พืชพรรณ,สัตว์ป่า)
		13.2	- เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียน
		10.4	- ลักษณะของภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน
หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	มาก	84.4	- มีการแปรรูปทรัพยากร (หัตถกรรม,แปรรูปผลิตภัณฑ์)
		83.7	- เป็นแหล่งที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพคนในชุมชน
		76.7	- เป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน
	ปานกลาง	52.5	- ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา	ปานกลาง	43.6	- มีการแปรรูปทรัพยากร (หัตถกรรม,แปรรูปผลิตภัณฑ์)
	น้อย	34.0	- เป็นแหล่งที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพคนในชุมชน
		30.4	- เป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน
		9.5	- ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์

จากตาราง 39 พบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติคืออุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีคุณค่าทางวิชาการที่ใช้เชื่อมโยงกับเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีระดับคุณค่ามากร้อยละ 92.6 อันดับรองลงมาคือหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมีระดับคุณค่าร้อยละ 84.4

ตาราง 40 ความเชื่อมโยงคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวตามสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานสาขาวิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 3

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 3 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่า		คุณค่าทางวิชาการ
	ระดับคุณค่า	ร้อยละ	
อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	มาก	86.8	- เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์
		65.3	- สถาปัตยกรรมที่งดงาม เรียนรู้ได้
	ปานกลาง	55.8	- ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	ปานกลาง	55.2	- เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์
	น้อย	31.3	- สถาปัตยกรรมที่งดงาม เรียนรู้ได้
		18.1	- ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์
อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	มาก	64.1	- เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์
	น้อย	35.0	- สถาปัตยกรรมที่งดงาม เรียนรู้ได้
		16.3	- ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	ปานกลาง	42.6	- เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์
	น้อย	21.8	- สถาปัตยกรรมที่งดงาม เรียนรู้ได้
		8.9	- ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์
หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	มาก	88.7	- มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
		84.4	- มีการแปรรูปทรัพยากร (หัตถกรรม,แปรรูปผลิตภัณฑ์)
		83.7	- มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อประเพณีท้องถิ่น
		70.9	- เป็นศูนย์ร่วมชุมชน/มีการจัดตั้งกลุ่มชุมชน
		65.6	- มีการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น
	ปานกลาง	41.4	- มีความโดดเด่นทางศิลปวัฒนธรรม

ตาราง 40 (ต่อ)

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 3 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่า		คุณค่าทางวิชาการ
	ระดับคุณค่า	ร้อยละ	
ศูนย์	ปานกลาง	56.7	- มีการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น
ศิลปวัฒนธรรม		48.5	- เป็นศูนย์รวมชุมชน/มีการจัดตั้งกลุ่มชุมชน
สถาบันราชภัฏ		45.7	- มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
นครราชสีมา		43.6	- มีการแปรรูปทรัพยากร (หัตถกรรม,แปรรูปผลิตภัณฑ์)
	น้อย	34.0	- มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อประเพณีท้องถิ่น
		21.5	- มีความโดดเด่นทางศิลปวัฒนธรรม

จากตาราง 40 พบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม มีความเชื่อมโยงในการนำมาจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม มากกว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา โดยคิดจากระดับคุณค่ามากร้อยละ 88.7 ของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

ตาราง 41 ความเชื่อมโยงคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวตามสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานสาขาวิชาภูมิศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 4

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 4 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่า		คุณค่าทางวิชาการ
	ระดับคุณค่า	ร้อยละ	
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	ปานกลาง	58.9	- มีการจัดกิจกรรมการประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม
น้ำตกหลังเหว	น้อย	8.9	- มีการจัดกิจกรรมการประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม
แหล่งหินตัดสีคิ้ว	น้อย	5.8	- มีการจัดกิจกรรมการประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม
อุทยานไม้กลายเป็นหิน	น้อย	7.7	- มีการจัดกิจกรรมการประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม

ตาราง 41 (ต่อ)

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่ 4 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แหล่งท่องเที่ยว	คุณค่า		คุณค่าทางวิชาการ
	ระดับคุณค่า	ร้อยละ	
อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	น้อย	20.6	- มีการจัดกิจกรรมการประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	น้อย	6.7	- มีการจัดกิจกรรมการประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม
อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	น้อย	21.5	- มีการจัดกิจกรรมการประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม
พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	น้อย	4.9	- มีการจัดกิจกรรมการประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม
หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	น้อย	17.5	- มีการจัดกิจกรรมการประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา	น้อย	8.3	- มีการจัดกิจกรรมการประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม

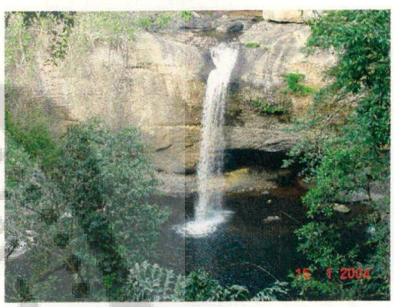
จากตาราง 41 พบว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีการนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านการศึกษาในระดับคุณค่าปานกลางคืออุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีระดับคุณค่าร้อยละ 58.9 นอกนั้นมีระดับคุณค่าน้อย

แหล่งท่องเที่ยว : อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ประเภท : ธรรมชาติ

คุณค่าทางวิชาการ : มีประโยชน์ต่อการศึกษาวิชาภูมิศาสตร์กายภาพ ลักษณะภูมิประเทศที่มีความหลากหลาย มีความสมบูรณ์ของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีศูนย์การเพื่อให้ข้อมูล เอกสารเผยแพร่ สื่อความรู้ โดยมีเจ้าหน้าที่ให้คำบรรยาย และให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป มีการจัดอบรมการบรรยายเพื่อเสริมสร้างความรู้ทางภูมิศาสตร์กายภาพ ป่าไม้ แหล่งน้ำ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ลักษณะภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้ :

เกณฑ์ที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 2 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 4 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพประกอบ 7 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

แหล่งท่องเที่ยว : น้ำตกหลังเหว

ประเภท : ธรรมชาติ

คุณค่าทางวิชาการ : มีประโยชน์ต่อการศึกษาวิชาภูมิศาสตร์กายภาพ เป็นน้ำตกที่เกิดจากแรงกระทำภายในเปลือกโลกที่ดันตัว ทำให้เกิดรอยแตกของเปลือกโลก บริเวณน้ำตกพบแนวโค้งของชั้นหินที่แสดงให้เห็นถึงแรงกระทำภายใน สามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างการศึกษาด้านธรณีวิทยา ระบบนิเวศของสิ่งแวดล้อมของพืช สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้ :

เกณฑ์ที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 2 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 4 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพประกอบ 8 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของน้ำตกหลังเหว

แหล่งท่องเที่ยว : แหล่งหินตัดสีคิ้ว

ประเภท : ธรรมชาติ

คุณค่าทางวิชาการ : มีความโดดเด่นด้านธรณีวิทยา พบร่องรอยการสกัดหิน ทำให้ทราบถึงเรื่องราวทาง**ประวัติศาสตร์ โดยมีการสันนิษฐานว่าหิน**ทรายบริเวณนี้ถูกนำไปใช้ในการก่อสร้างปราสาทหินบริเวณใกล้เคียง และเครื่องมือเครื่องใช้ในสมัยโบราณอาจเป็นโลหะจึงปรากฏเป็นร่องลึก มีการเผยแพร่ข้อมูลทางการศึกษา ประกอบการบรรยายทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเกี่ยวกับการจัดทำปราสาทหิน มีป้ายข้อมูลสำหรับให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว แก่นักเรียน นักศึกษาและประชาชน

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้ :

เกณฑ์ที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 2 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

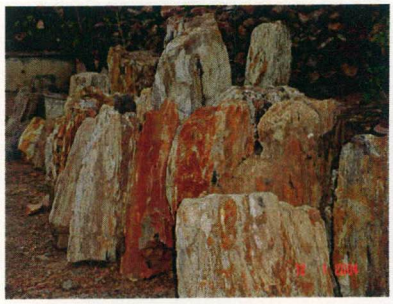
เกณฑ์ที่ 4 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพประกอบ 9 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของแหล่งหินตัดสีคิ้ว

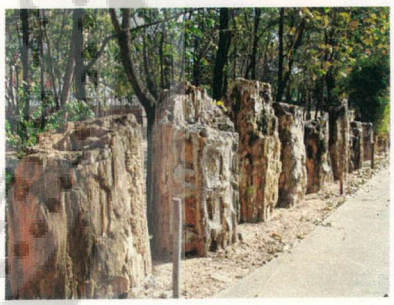
แหล่งท่องเที่ยว : อุทยานไม้กลายเป็นหิน

ประเภท : ธรรมชาติ

คุณค่าทางวิชาการ : เป็นซากดึกดำบรรพ์ของพืช มีอายุตั้งแต่ช่วงประมาณ 1 ล้านปีจนถึง 20 ล้านปี โดยมีต้นกำเนิดจากต้นไม้โค่นล้มตามธรรมชาติ และถูกพัดพาหรือทับถมจมลึกอยู่ใต้ชั้นดินมีองค์ประกอบของแร่ธาตุส่วนใหญ่เป็นซิลิกาและเหล็ก แร่ธาตุซึมผ่านเข้าไปและตกผลึกเป็นแร่แทนที่เนื้อไม้ที่ผุสลายตัวอย่างช้าๆ จนท่อนไม้กลายสภาพเป็นท่อนหิน ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ มีความโดดเด่นทางด้านธรณีวิทยา มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ และบริจาคซากดึกดำบรรพ์ไม้กลายเป็นหินให้แก่โรงเรียนที่ต้องการนำเป็นตัวอย่างศึกษาทางธรณีวิทยา

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้ :

เกณฑ์ที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 2 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 4 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพประกอบ 10 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของอุทยานไม้กลายเป็นหิน

แหล่งท่องเที่ยว : อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

ประเภท : ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

คุณค่าทางวิชาการ : มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ที่ความเกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น มี**สุนทรียภาพทางด้านศิลปกรรมและ**สถาปัตยกรรม ความงดงามที่ปรากฏยังคงสภาพความเป็นโบราณสถานที่ให้คุณค่าทางประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรมมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ใช้เป็นตัวแทนของรูปแบบปราสาทหิน และมีการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีที่พบเห็นสมัยลพบุรี สมัยที่อาณาจักรขอมรุ่งเรืองได้ขยายอาณาเขตในการสร้างปราสาทหินอย่างกว้างขวางทั้งไทยและลาว มีการจัดบรรยาย อบรม สัมมนา มีศูนย์อำนวยการข้อมูล เอกสาร เผยแพร่ และบุคลากรที่มีความรู้เพื่อให้บริการแก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ได้รับรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ สำหรับการใช้เป็นข้อมูลทางการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนักเรียน นักศึกษา และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ ให้แก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชนที่สนใจ

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้ :

เกณฑ์ที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 3 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

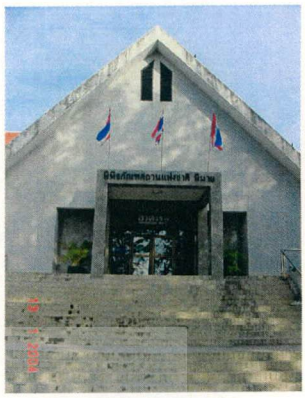
เกณฑ์ที่ 4 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพประกอบ 11 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย

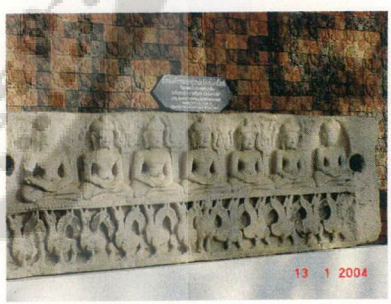
แหล่งท่องเที่ยว : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

ประเภท : ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

คุณค่าทางวิชาการ : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี การจัดวางโบราณวัตถุและโบราณสถานภายในและภายนอกพิพิธภัณฑ์มีตำแหน่งและที่ตั้งของกลุ่มโบราณสถานที่งดงาม มีแบบแผนเหมาะสม โบราณสถานและโบราณวัตถุที่มีการจัดแสดงมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของชาติและท้องถิ่น เรื่องราวเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมอีสานในอดีต มีศูนย์ข้อมูล เอกสารเผยแพร่ เจ้าหน้าที่ให้คำบรรยายทางวิชาการ มีห้องจัดอบรม สัมมนา และมีการบรรยาย เนื้อหาที่ใช้บรรยายเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์ เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา และประชาชนที่สนใจ

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้ :

เกณฑ์ที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 3 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

เกณฑ์ที่ 4 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

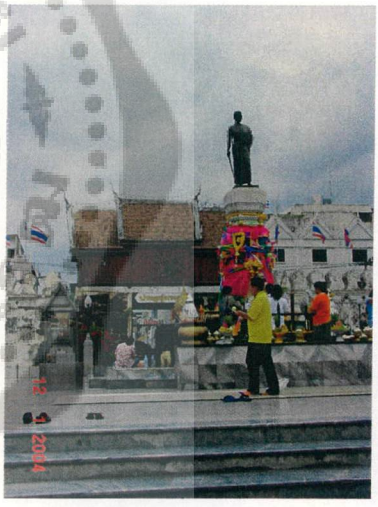
ภาพประกอบ 12 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย

แหล่งท่องเที่ยว : อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี

ประเภท : ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

คุณค่าทางวิชาการ : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเป็น ตัวแทนเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์การสร้างชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของชาวโคราช การสร้างอนุสาวรีย์มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกของความรักชาติ บริเวณอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีมีการจัดแสดงเพลงโคราช ซึ่งถือว่าเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีการละเล่นของชาวโคราช

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้ :

เกณฑ์ที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 3 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

เกณฑ์ที่ 4 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพประกอบ 13 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี

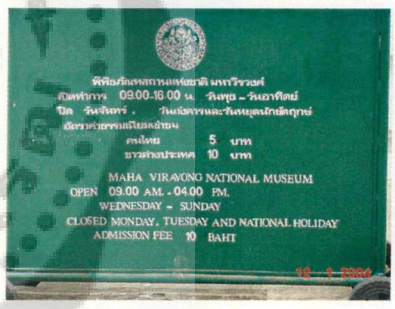
แหล่งท่องเที่ยว : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์

ประเภท : ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

คุณค่าทางวิชาการ : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และทางศิลปกรรม มีการรวบรวมหลักฐานโบราณวัตถุ และศิลปวัฒนธรรม ที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาท้องถิ่น โบราณวัตถุที่ขุดพบส่วนมากเป็นโบราณวัตถุภายในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดใกล้เคียง หลักฐานทางโบราณคดีมีตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์และสมัยประวัติศาสตร์ (สมัยทวาราวดี อู่ทอง ลพบุรี และศรีวิชัย) ภายในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์มีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้ และมีเอกสารเผยแพร่

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้ :

เกณฑ์ที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 3 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

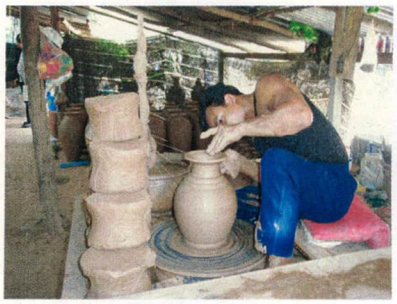
เกณฑ์ที่ 4 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

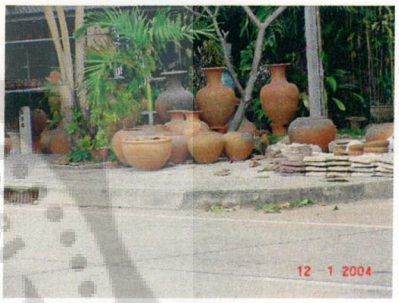
ภาพประกอบ 14 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์

แหล่งท่องเที่ยว : หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

ประเภท : ศิลปวัฒนธรรม

คุณค่าทางวิชาการ : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม มีเอกลักษณ์ทางการประกอบอาชีพหัตถกรรมประเภทเครื่องปั้นดินเผา สำหรับใช้ภายในครัวเรือนที่มีคุณสมบัติเฉพาะท้องถิ่นทั้งทางกรรมวิธีและการสืบสานศิลปวัฒนธรรมประเพณีมาตั้งแต่อดีต ทำให้ทราบเรื่องราวความเป็นมาของท้องถิ่น คุณค่าทางการศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นและทางธรณีวิทยา (วัตถุต้นกำเนิด) โดยการเผยแพร่กรรมวิธีการทำเครื่องปั้นดินเผาให้ชนรุ่นหลังได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์พุทธประวัติ แสดงบนประติมากรรมหินทราย

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้ :

เกณฑ์ที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 2 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 3 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

เกณฑ์ที่ 4 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพประกอบ 15 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

แหล่งท่องเที่ยว : ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม
สถาบันราชภัฏนครราชสีมา

ประเภท : ศิลปวัฒนธรรม

คุณค่าทางวิชาการ : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม มีการจัดรูปแบบกึ่งพิพิธภัณฑ์และนิทรรศการ โดยจัดแสดงการแต่งกายพื้นบ้านของชาวโคราชและชาวอีสาน กิจกรรมทางวัฒนธรรม บ้านเรือนที่อยู่อาศัย เครื่องมือ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน มีห้องจัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของชาวโคราชตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นิทรรศการที่แสดงเอกลักษณ์ทางศิลปหัตถกรรม การจัดกิจกรรมทางประเพณีวัฒนธรรม โดยมีการจัดอบรมการละเล่นดนตรีพื้นบ้านโคราช การแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น คุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่มีจัดแสดงเป็นเรื่องราวที่บ่งบอกถึงความเป็นมาในอดีตและประวัติการตั้งถิ่นฐานของชาวโคราช ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยประวัติศาสตร์ สมัยลพบุรี สมัยอยุธยา สมัยรัตนโกสินทร์ จนถึงสมัยปัจจุบันและการศึกษาทางธรรมชาติได้มีการจัดวางตำแหน่งของต้นไม้สวนหิน อุทยานหินแร่

เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้ :

เกณฑ์ที่ 1 ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 2 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

เกณฑ์ที่ 3 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

เกณฑ์ที่ 4 ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาพประกอบ 16 คุณค่าทางวิชาการและเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ประกอบการเรียนรู้ของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

จากผลการศึกษาการคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้สาขาวิชาภูมิศาสตร์ สามารถสรุปตามเกณฑ์การจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวดังตาราง 42 ถึงตาราง 45

ตาราง 42 คุณค่าทางวิชาการตามเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

คุณค่าทางวิชาการ หมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ	แหล่งท่องเที่ยว									
	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	น้ำตกหลั่งเหว	แหล่งหินตัดสี่คิ้ว	อุทยานไม้กลายเป็นหิน	อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏราชสีมา
1. มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลาย	◆	◆	◆	◆						
2. มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ	◆	◆	◆	◆						
3. มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
4. มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติ	◆	◆	◆	◆						
5. เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ (ทางธรณีสัณฐาน , นิเวศวิทยา)	◆	◆	◆	◆						
6. สามารถใช้เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์	◆	◆	◆	◆						
7. ชื่อของแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ	◆	◆	◆	◆						
8. องค์ประกอบทางกายภาพสามารถใช้เป็นสาระการเรียนรู้	◆	◆	◆	◆						
9. เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ	◆	◆	◆	◆						
10. มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
11. เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆
12. เคยพานักเรียนไปพักแรม /ทัศนศึกษา	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆

หมายเหตุ : ◆ แทนระดับคุณค่าน้อย ◆ แทนระดับคุณค่าปานกลาง ◆ แทนระดับคุณค่ามาก

ตาราง 43 คุณค่าทางวิชาการตามเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

คุณค่าทางวิชาการ หมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	แหล่งท่องเที่ยว									
	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	น้ำตกหลังเหว	แหล่งหินตัดสี่คิ้ว	อุทยานไม้กลายเป็นหิน	อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา
1. แหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พันธุ์พืช , สัตว์ป่า)	◆	◆	◆	◆						
2. ใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง	◆	◆	◆	◆						
3. สามารถใช้อธิบายปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศ	◆	◆	◆	◆						
4. ลักษณะของภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน	◆	◆	◆	◆						
5. เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียน	◆	◆	◆	◆						
6. เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	◆	◆	◆	◆						
7. มีการแปรรูปทรัพยากร (หัตถกรรม,แปรรูปผลิตภัณฑ์)									◆	◆
8. ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์									◆	◆
9. เป็นแหล่งที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพคนในชุมชน									◆	◆
10. เป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน									◆	◆

หมายเหตุ : ◆ แทนระดับคุณค่ามาก ◆ แทนระดับคุณค่าปานกลาง ◆ แทนระดับคุณค่าน้อย

ตาราง 44 คุณค่าทางวิชาการเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

คุณค่าทางวิชาการ หมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม	แหล่งท่องเที่ยว									
	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	น้ำตกหลังเหว	แหล่งหินตัดสีคิ้ว	อุทยานไม้กลายเป็นหิน	อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย	อนุสาวรีย์นางสุรนารี	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา
1. เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์					◆	◆	◆	◆		
2. สถาปัตยกรรมที่งดงาม เรียนรู้ได้					◆	◆	◆	◆		
3. ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์					◆	◆	◆	◆		
4. มีการแปรรูปทรัพยากร (หัตถกรรม,แปรรูปผลิตภัณฑ์)									◆	◆
5. มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น									◆	◆
6. เป็นศูนย์รวมชุมชน / มีการจัดตั้งกลุ่มชุมชน									◆	◆
7. มีการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น									◆	◆
8. มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อประเพณีท้องถิ่น									◆	◆
9. มีความโดดเด่นทางศิลปวัฒนธรรม									◆	◆

หมายเหตุ : ◆ แทนระดับคุณค่ามาก ◆ แทนระดับคุณค่าปานกลาง ◆ แทนระดับคุณค่าน้อย

ตาราง 45 คุณค่าทางวิชาการที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

คุณค่าทางวิชาการ หมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	**แหล่งท่องเที่ยว**									
	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	น้ำตกเหวสุวัต	แหล่งหินตัดสีคิ้ว	อุทยานไม้กลายเป็นหิน	อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	อนุสรีย์ธนรัชต์	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์	หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา
1. มีการจัดกิจกรรม การประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆	◆

หมายเหตุ : ◆ แทนระดับคุณค่ามาก ◆ แทนระดับคุณค่าปานกลาง ◆ แทนระดับคุณค่าน้อย

4. การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อเสนอคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำผลการศึกษามาพัฒนาฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศเพื่อการสืบค้นคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นตัวอย่างในเบื้องต้นดังนี้

4.1 โครงสร้างฐานข้อมูล

ผลจากการศึกษาได้ทำการจัดเก็บข้อมูลประเภทต่างๆ ลงในฐานข้อมูล โดยพิจารณาจากความเหมาะสมกับคุณลักษณะข้อมูลแต่ละประเภทเพื่อให้สอดคล้องกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ข้อมูลท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่มีการสร้างไว้อยู่เดิม ซึ่งโครงสร้างระบบฐานข้อมูลนี้จะสามารถเชื่อมโยงกันได้ โดยมีการกำหนดรหัสของแหล่งท่องเที่ยวโครงสร้างกลุ่มข้อมูลดังตาราง 46

ตาราง 46 รายชื่อชั้นข้อมูลแผนที่

ชั้นข้อมูล (Layer)	ชื่อ (Coverage)	ลักษณะข้อมูล (Feature)	มาตราส่วน (Scale)
1. ขอบเขตจังหวัด	PROVINCE	Line, Polygon	1 : 50,000
2. ขอบเขตอำเภอ	AMPHOE	Line, Polygon	1 : 50,000
3. ขอบเขตตำบล	POLBNDRY	Line, Polygon	1 : 50,000
4. เส้นทางคมนาคม	TRANS_AR	Line	1 : 50,000
5. แหล่งท่องเที่ยว	T_RIST_13	Point	1 : 50,000

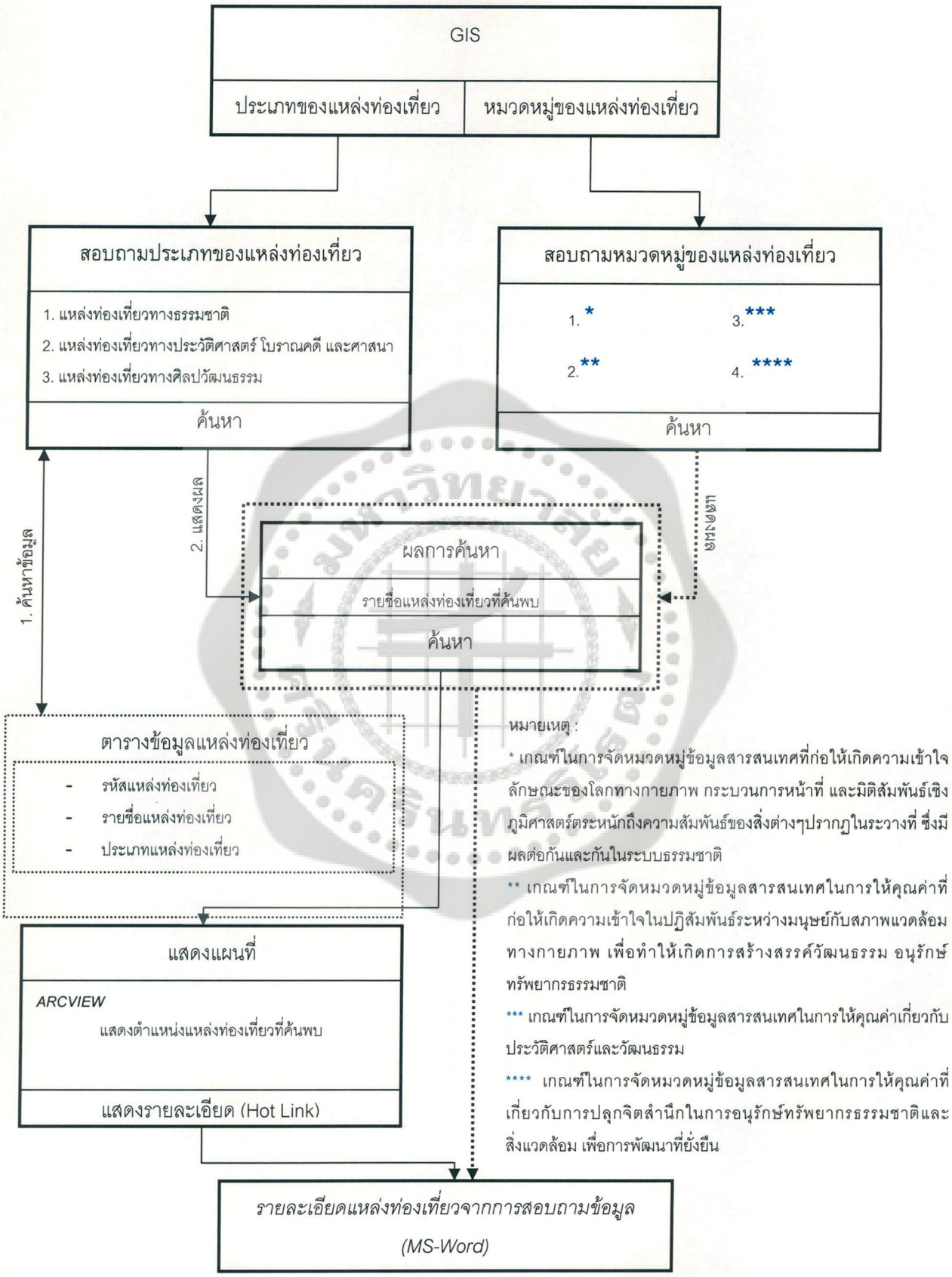
4.2 การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาวิจัยได้จัดกระทำรูปแบบระบบสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ทั้งด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล การแก้ไข สืบค้น และสามารถใช้เป็นแนวทางให้การพัฒนาต่อไป โดยมีหลักเกณฑ์ขั้นพื้นฐานการสืบค้นข้อมูลและแสดงข้อมูล ประกอบด้วย

4.2.1 การสืบค้นข้อมูลประเภทแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- ประเภทธรรมชาติ
- ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา
- ประเภทศิลปวัฒนธรรม

4.2.2 การสืบค้นตามรายชื่อที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 10 แหล่ง ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกหลังเหว อุทยานไม้กลายเป็นหิน แหล่งหินตัดสีคิ้ว อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์ หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

ภาพประกอบ 17 แผนภาพแสดงขั้นตอนการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเสนอคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

4.3 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

การศึกษาวิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาโดยเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบสารสนเทศซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ 4 เกณฑ์ ประกอบด้วย

4.3.1 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศ ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

4.3.2 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศ ในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

4.3.3 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศ ในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

4.3.4 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศ ในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสามารถสรุปขั้นตอนและผลการศึกษาได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1.1 เพื่อทราบคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

1.2 เพื่อประเมินและจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

1.3 เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้สาขาวิชาภูมิศาสตร์ตามความเหมาะสมของหลักสูตรขั้นพื้นฐานสำหรับแต่ละสถาบันการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

สมมุติฐานการวิจัย

การประเมินและการจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา สามารถนำไปประยุกต์เป็นองค์ประกอบเพื่อใช้ประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ตามความสอดคล้องของสถานศึกษาแต่ละท้องถิ่น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยกลุ่มประชากรแหล่งท่องเที่ยว 3 ประเภทคือ1. ธรรมชาติ 2. ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 3. ศิลปวัฒนธรรม โดยรวบรวมที่มาของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาทั้งสิ้น 45 แหล่ง จากแหล่งข้อมูล 3 แหล่งคือ

- แหล่งท่องเที่ยว ตามบัญชีรายชื่อของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ ตามบัญชีรายชื่อของสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ ตามบัญชีรายชื่อของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช

การสุ่มตัวอย่างแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจำแนกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวโดยทำการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้เป็นตัวแทนข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 10 ตัวอย่าง

กลุ่มประชากรประเภทสถาบันการศึกษาเป็นกลุ่มประชากรประเภทสถาบันการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมามีทั้งสิ้น 1,629 สถาบัน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการจัดส่งแบบสอบถามจำนวน 1,629 แบบสอบถามให้แก่สถาบันการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ทำการจัดส่งทางไปรษณีย์ โดยกำหนดให้จำนวนแบบสอบถามที่ส่งกลับมายังผู้วิจัยเป็นตัวแทนข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ตัวอย่างของผู้ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว ได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากแหล่งท่องเที่ยว 10 แหล่งจากทั้งหมด 45 แหล่ง

ตัวอย่างของผู้แทนสถานศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา 1,629 สถาบัน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงทั้งหมดเป็นตัวอย่าง แบบสอบถามที่ตอบกลับมีจำนวน 652 ตัวอย่าง

การกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในวิจัยได้รวบรวมข้อมูลเพื่อการสำรวจแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ตำราเอกสาร แผนที่เครื่องกราดภาพ เครื่องเขียนรูปและเครื่องพิมพ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ กล้องดิจิตอล เครื่องรับสัญญาณดาวเทียมระบบจีพีเอส และเครื่องบันทึกเสียง

เครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ประกอบด้วย 1.แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง 2.แบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิโดยตรงจากประชากรตัวอย่าง และการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวพร้อมด้วยเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานต่างๆ เอกสาร สิ่งพิมพ์ ได้แก่แผนที่ภูมิประเทศ และตัวอย่างข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 10 แหล่ง

การจัดทำข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ได้ข้อความอนุเคราะห์ข้อมูลจากหน่วยที่มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลงานวิจัย

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูลคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 คุณค่าคือ 1.ทางธรรมชาติ 2.ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา และ 3.ทางศิลปวัฒนธรรม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติร้อยละ สถิติเชิงพรรณนา และการกำหนดระดับค่าคุณค่าทางวิชาการเป็น 3 ช่วงชั้น คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย

สรุปผลการวิจัย

สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องการประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1.เพื่อทราบคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 2.เพื่อประเมินและจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว 3.เพื่อนำไป

ประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้สาขาวิชาภูมิศาสตร์ตามความเหมาะสมของหลักสูตรพื้นฐานแต่ละสถานศึกษา

เหตุผลในการเลือกจังหวัดนครราชสีมาเป็นพื้นที่กรณีศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอาณาเขตกว้างใหญ่ถึงหนึ่งในสามของพื้นที่ประเทศไทยทั้งหมด ทำเลที่ตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่เรียกว่าแอ่งโคราช เป็นชุมชนที่เป็นศูนย์กลางคมนาคมทางบกทั้งทางรถยนต์ รถไฟ ทางอากาศโดยเครื่องบินไปสู่จังหวัดต่างๆ 16 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ "เป็นประตูสู่อีสาน" มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่มากที่สุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึง 20,494 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 26 อำเภอ 6 กิ่งอำเภอ มีสถานศึกษาครบทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา รวมทั้งสิ้น 1,629 แห่ง มีแหล่งท่องเที่ยวครบทั้ง 3 ประเภท รวมทั้งสิ้น 45 แหล่ง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีที่ตั้งกระจายครอบคลุมพื้นที่ 14 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ โดยมีผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะและองค์ประกอบจากตัวอย่างศึกษาแหล่งท่องเที่ยวประเภททางธรรมชาติ 4 แห่ง จากทั้งหมด 16 แห่ง ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา 4 แห่ง จากทั้งหมด 22 แห่ง และประเภทศิลปวัฒนธรรม 2 แห่ง จากทั้งหมด 3 แห่ง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จากผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง มีผลการศึกษาดังนี้

1.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

1.1.1 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีคุณลักษณะและองค์ประกอบคือ

- เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ มีลักษณะโดดเด่นทางกายภาพและชีวภาพ มีทัศนียภาพที่งดงาม

- ความเป็นเอกสัญลักษณ์ของท้องถิ่นเนื่องจากประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติเป็นแห่งแรกในประเทศเป็นแหล่งความรู้ทางการศึกษาทางด้านภูมิศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

1.1.2 น้ำตกหลังเหว มีคุณลักษณะและองค์ประกอบคือ

- เป็นแหล่งเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ทางกายภาพเป็นน้ำตกที่เกิดจากน้ำผุดใต้ดินแล้วไหลตามรอยแยกของโลก บริเวณแหล่งท่องเที่ยวสามารถศึกษาทางธรณีวิทยา และทางด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ

- เป็นสถานที่มีคุณค่าทางประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นเนื่องจากเป็นสถานที่พักเกวียนเดินทางในอดีต

- เป็นแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี 7 พฤศจิกายน 2532

1.1.3 แหล่งหินตัดสีคิ้ว มีคุณลักษณะและองค์ประกอบคือ

- เป็นแหล่งที่มีเรื่องราวทางโบราณคดี วิวัฒนาการ เครื่องมือเครื่องใช้การก่อสร้างปราสาทหินบริเวณใกล้เคียง

1.1.4 อุทยานไม้กลายเป็นหินมีคุณลักษณะและองค์ประกอบคือ

- เป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่น เป็นที่รวบรวม เก็บรักษาไม้กลายเป็นหินที่สะสมไม้กลายเป็นหินมากเป็น 1 ใน 2 ของประเทศ

- มีประโยชน์ในการศึกษาทางธรณีวิทยาลักษณะองค์ประกอบของแร่ธาตุของไม้กลายเป็นหิน

1.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

1.2.1 อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี มีคุณลักษณะและองค์ประกอบคือ

- เป็นตัวแทนของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์การสร้างชาติ ความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมืองในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น

- เป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจของชาวโคราช

1.2.2 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย มีคุณลักษณะและองค์ประกอบคือ

- มีความงดงาม ความกลมกลืนของสถาปัตยกรรมขอม และบรรยากาศภายในโบราณสถานมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม

- มีศูนย์อำนวยการ เพื่อเผยแพร่ความรู้คุณค่าทางการศึกษา

- เป็นแหล่งหลักฐานทางโบราณคดีประวัติของกลุ่มโบราณสถานที่ยังคงสภาพดั้งเดิม แสดงอารยธรรมขอม

1.2.3 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย มีคุณลักษณะและองค์ประกอบคือ

- สถาปัตยกรรมอาคารแสดงหลักฐานทางโบราณคดีได้มาตรฐาน มีการจัดวางโบราณวัตถุอย่างมีแบบแผน

- มีศูนย์อำนวยการเผยแพร่ความรู้ และมีการรวบรวมโบราณวัตถุที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น

1.2.4 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์มีคุณลักษณะและองค์ประกอบคือ

- รวบรวมโบราณวัตถุที่บ่งบอกถึงประวัติ วัฒนธรรมประเพณีของชุมชนโคราช

- มีการเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชนทั้งทางด้านเอกสาร การบรรยาย และการอบรม

1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

1.3.1 หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมีคุณลักษณะและองค์ประกอบคือ

- มีเอกลักษณ์ทางด้านรูปแบบงานศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา และองค์ประกอบของแร่ธาตุในการผลิตเครื่องปั้นดินเผา

- มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และรูปแบบงานศิลปะที่ปรากฏบนเครื่องปั้นดินเผาสามารถบ่งบอกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์

1.3.2 ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา

- มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ทางด้านการเล่นพื้นเมือง ดนตรีพื้นบ้าน วิถีชีวิตชุมชน

- เป็นแหล่งความรู้ที่ทำให้เกิดการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม

จากการศึกษาวิจัย พบว่าคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวสามารถนำไปประยุกต์เป็นองค์ประกอบเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาตาม ความเหมาะของแต่ละสถาบัน ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย

2. การประเมินหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา พบได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ มีระดับคุณค่าทางวิชาการมีระดับคุณค่าที่แตกต่างกัน โดยพบว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีระดับคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา เป็นค่าสูงสุด มีคะแนน 604 คะแนนและมีคุณค่าในการใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง เป็นค่าคะแนนต่ำสุด 288

3. การนำคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวมาเป็นสาระในการเรียน-การสอนวิชาภูมิศาสตร์พบว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษามากที่สุด แสดงให้เห็นว่ามีการนำคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวนำไปประยุกต์ใช้กับสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

4. คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในการจัดทำรายงานของสถาบันการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยแบ่งการศึกษาเป็น 4 ด้านคือ 1.การศึกษาทางด้านธรรมชาติ 2.การศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ 3.การศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรม 4.การอนุรักษ์ทรัพยากร โดยพบว่าการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์มีระดับคุณค่ามากที่สุดร้อยละ 51.2 ของการนำคุณค่าทางวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์มาใช้ในการค้นคว้าจัดทำรายงานดังนี้คือ

4.1 ศึกษาประวัติความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของโบราณสถาน โบราณวัตถุ

4.2 ศึกษาความสำคัญและการมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของโบราณสถาน โบราณวัตถุ

4.3 แหล่งกำเนิด, สถานที่ขุดพบวัตถุโบราณ

4.4 ตำแหน่งที่ตั้งของโบราณสถาน โบราณวัตถุ

4.5 ศึกษาความเป็นมาของปราสาทหินภายในจังหวัด

4.6 ศึกษาสถาปัตยกรรมการก่อสร้างของปราสาท

4.7 สถานที่สำคัญทางศาสนา, แหล่งสักการบูชา

4.8 ภาษาโบราณ และ แหล่งอารยธรรมของชุมชน

5.การนำคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้สาขาวิชาภูมิศาสตร์ตามความเหมาะสมของหลักสูตรแต่ละสถาบันการศึกษา พบว่าสามารถนำไปประยุกต์ให้สอดคล้องกับการจัดหมวดหมู่คุณค่าแหล่งท่องเที่ยวได้ดังนี้

5.1 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ

พบว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่มีระดับคุณค่ามากในการนำมาประยุกต์ใช้เป็นสาระการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ โดยมีคุณค่าทางวิชาการเป็นระดับมากที่สุดร้อยละ 87.7 ของคุณค่าทางด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีความหลากหลายและมีคุณค่าทางวิชาที่ระดับคุณค่าปานกลางร้อยละ 43.6 ของคุณค่าทางวิชาการด้านการใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่

5.2 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

พบว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติที่มีระดับคุณค่ามากในการนำมาประยุกต์ใช้เป็นสาระการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์ โดยมีคุณค่าทางวิชาการเป็นระดับมากที่สุดร้อยละ 92.6 ของการเป็นแหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พืชพันธุ์,สัตว์ป่า) และมีคุณค่าทางวิชาที่ระดับคุณค่าปานกลางร้อยละ 40.5 ของลักษณะภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน

5.3 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

พบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมมีการนำไปประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้สาขาภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม มีระดับคุณค่ามากกว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น จากการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าเกี่ยวกับวัฒนธรรมมีระดับคุณค่ามากคือหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ร้อยละ 88.7 ของคุณค่าทางวิชาการด้านการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.4 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

พบว่าสถาบันการศึกษาได้มีการใช้ข้อมูลทางด้านการอนุรักษ์อยู่ในระดับน้อย โดยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีการนำมาใช้ในการอนุรักษ์มากที่สุดคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีระดับคุณค่าร้อยละ 58.90 ของคุณค่าทางด้านการจัดกิจกรรมการประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การประเมินคุณค่าทางวิชาการของลักษณะและองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว สามารถสรุปเป็นประเด็นแยกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวมีดังต่อไปนี้

1.1 แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

1.1.1 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่าลักษณะและองค์ประกอบของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีโดดเด่นทางด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเพราะมีลักษณะทางกายภาพที่ประกอบไปด้วยลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ แหล่งน้ำ และลักษณะทางกายภาพที่มีความสมบูรณ์ที่หลากหลายพืชพรรณธรรมชาติและสัตว์ป่าและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะและองค์ประกอบที่มีความพร้อมใช้เป็นแหล่งศึกษาทางด้านวิชาการ ด้วยเหตุที่มีมาตรการในการอนุรักษ์ที่เข้มงวด เนื่องจากเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย เนื่องจากมีการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติแห่งแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ 2505 และมีมาตรการในการอนุรักษ์ที่เข้มงวดสภาพพื้นที่ให้คงสภาพความสมบูรณ์ของผืนป่า

ประการที่ 2 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสถานตั้งที่ทำการอุทยานจึงมีความพร้อมทางด้านบุคลากร ข้อมูลทางด้านวิชาการ และการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป จึงเป็นแหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติที่สำคัญ

1.1.2 น้ำตกหลังเหว พบว่าลักษณะและองค์ประกอบของน้ำตกหลังเหวมีความโดดเด่นทางด้านลักษณะภูมิประเทศประเภทน้ำตก มีถ้ำขนาดเล็ก และมีความผูกพันกับชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 น้ำตกหลังเหวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายธรรมอันควรอนุรักษ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2532 จึงทำให้น้ำตกหลังเหวมีคุณค่าทางธรรมชาติที่ความเหมาะสม

ประการที่ 2 ประวัติความเป็นมาของน้ำตกหลังเหวมีความผูกพันกับชุมชนท้องถิ่น โดยพบว่าชื่อของน้ำตกมาจากชื่อของหมู่บ้านหลังเหว ในสมัยโบราณเป็นเส้นทางเกวียนผ่าน จึงเป็นแหล่งน้ำสำหรับดื่มใช้ระหว่างการเดินทาง

1.1.3 แหล่งหินตัดสีคิ้ว พบว่าลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งหินตัดสีคิ้วมีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศแบบเนินเขาที่ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านธรณีวิทยาประวัติศาสตร์การสร้างปราสาทหิน และเครื่องมือเครื่องใช้ในอดีต เนื่องจากเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 ลักษณะภูมิประเทศที่ปรากฏในปัจจุบันของแหล่งหินตัดสีคิ้วเป็นเนินหินทราย ที่เนื้อหยาบ มองเห็นรูพรุน มีการกระทำที่เกิดจากน้ำ ทำให้เกิดร่องรอยการกัดเซาะเป็นรูคล้ายรูปหม้อ (Pot Hole) บริเวณพื้นผิว จากสาเหตุดังกล่าวสามารถนำคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งหินตัดเป็นตัวอย่างในการเรียนการสอนทางด้านธรณีวิทยา

ประการที่ 2 ลักษณะของหินทรายที่บริเวณแหล่งหินตัดเป็นรูปสี่เหลี่ยมคล้ายกับหินบริเวณปราสาทหินใกล้เคียงจึงมีการสันนิษฐานว่าหินจากบริเวณแหล่งหินตัดอาจนำไปใช้ในการก่อสร้างปราสาท นอกจากนั้นยังพบร่องรอยการสกัดหินที่เป็นร่องลึกซึ่งอาจจะเกิดจากเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นโลหะในสมัยโบราณ

1.1.4 อุทยานไม้กลายเป็นหิน พบว่าลักษณะและองค์ประกอบของอุทยานไม้กลายเป็นหินเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านธรณีวิทยา และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของชุมชน จากผลการศึกษาทำให้พบสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 ซากดึกดำบรรพ์ไม้กลายเป็นหิน เป็นแหล่งที่มีการรวบรวมไม้กลายเป็นหินมากกว่าหมื่นชิ้น มีการสะสมมากเป็นอันดับ 1 ในจังหวัดนครราชสีมา ที่มีอายุตั้งแต่ 1 ล้านปีจนถึง 20 ล้านปี สถาบันราชภัฏนครราชสีมาได้ศึกษาองค์ประกอบของซากดึกดำบรรพ์ไม้กลายเป็นหินมีการทับถมจมลึกลงในชั้นใต้ดินโดยมีส่วนประกอบของแร่ซิลิกาและเหล็กเข้าไปแทนที่เนื้อไม้จึงทำให้เนื้อไม้มีลักษณะแข็งคล้ายหิน และจัดทำเอกสารเผยแพร่

ประการที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่าชาวบ้านที่อาศัยบริเวณใกล้เคียงที่มีการขุดพบซากดึกดำบรรพ์ไม้กลายเป็นหิน ได้มีการรวบรวมเพื่อใช้ในการจัดตั้งเป็นอุทยานไม้กลายเป็นหิน

1.2 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

1.2.1 อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พบว่าลักษณะและองค์ประกอบของอุทยานประวัติศาสตร์พิมายมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา มีความงดงามทางสถาปัตยกรรม และมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เนื่องจากเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 อุทยานประวัติศาสตร์พิมายเป็นโบราณสถานขอมที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรมการก่อสร้างที่มีแผนผังได้สัดส่วนสัมพันธ์ตามกฎเกณฑ์ที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อมา มีการประกาศเป็นอุทยานประวัติศาสตร์ ให้ประชาชนเข้าชมเมื่อวันที่ 12 เมษายน พ.ศ. 2532

ประการที่ 2 บริเวณที่ตั้งของปราสาทพิมายมีความผูกพันกับชุมชนท้องถิ่นโดยพบว่าเป็นศาสนสถานอยู่กลางเมืองแวดล้อมด้วยชุมชน ตัวเมืองพิมายมีทำเลที่ตั้งที่ดีมีความอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำไหลผ่านรอบเมือง

1.2.2 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย พบว่าลักษณะและองค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมายมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เป็นสถานที่รวบรวมเก็บรักษาโบราณวัตถุที่ขุดพบบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พิมายและจังหวัดใกล้เคียง มีรูปแบบการจัดวางตำแหน่งและกลุ่มโบราณวัตถุงดงามเหมาะสม มีคุณค่าทางการศึกษา มีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ข้อมูลที่อำนวยความสะดวกเผยแพร่ข้อมูลให้แก่ประชาชน เนื่องจากเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมายเป็นพื้นที่ที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย ทำให้มีมาตรการการอนุรักษ์และการบำรุงรักษาจากหน่วยงานของรัฐที่เข้มงวดในการจัดเก็บโบราณวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์

ประการที่ 2 รูปแบบการจัดวางโบราณวัตถุมีความเหมาะสม โดยมีการจัดรูปแบบการแสดงโบราณวัตถุเป็นส่วนอาคารพิพิธภัณฑ์ที่มีการจัดแสดงหลายส่วนคือ ศิลปะพื้นบ้านอีสาน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ โบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์และโบราณวัตถุสมัยประวัติศาสตร์

1.2.3 อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี พบว่าลักษณะและองค์ประกอบของอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา มีประวัติความเป็นมาที่ผูกพันกับชุมชนท้องถิ่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีพื้นบ้านประเภทเพลงโคราช เนื่องจากเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี มีประวัติความเป็นมาของบุคคลที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์การสร้างบ้านเมืองในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งจุดประสงค์ในการสร้างอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีเพื่อทำให้ประชาชนได้ตระหนักถึงคุณงามความดีของท้าวสุรนารีและเป็นตัวแทนการรักชาติของชาวโคราช

ประการที่ 2 การเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านบริเวณอนุสาวรีย์มีการจัดแสดงเพลงโคราช ซึ่งเป็นการละเล่นเพลงพื้นบ้านที่สำคัญของชาวโคราช ทำให้ศิลปวัฒนธรรมทางด้านเพลงพื้นบ้านอยู่คู่ชาวโคราชสืบต่อไป

1.2.4 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์ พบว่าลักษณะและองค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์ มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เป็นสถานที่เก็บรวบรวมวัตถุโบราณที่สำคัญของชาวโคราช โบราณวัตถุที่จัดแสดงทำให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น มีคุณค่าทางการศึกษาและอนุรักษ์ เนื่องจากเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์ เป็นพื้นที่ที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมายทำให้มีมาตรการการอนุรักษ์ การดูแลและบำรุงรักษาที่เข้มงวด มีเจ้าหน้าที่จากกรมศิลปากรประจำพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์ให้ความรู้และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน

ประการที่ 2 มีกิจกรรมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวโคราช การส่งเสริมดนตรีพื้นบ้านแก่สถาบันการศึกษา ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักศิลปวัฒนธรรมและการอนุรักษ์โบราณวัตถุ

1.3 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม

1.3.1 หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน พบว่าลักษณะและองค์ประกอบของหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ชื่อของชุมชนมีประวัติความเป็นมาของชุมชนที่สามารถบ่งบอกเรื่องราวของอดีตและเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณี เนื่องจากเหตุผลหลัก 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 การสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนด่านเกวียนเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งในอดีตการทำเครื่องปั้นดินเผามีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในครัวเรือน แต่ปัจจุบันได้มีการทำเครื่องปั้นดินเผาเป็นประกอบอาชีพหลักของชุมชน

ประการที่ 2 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ของชุมชน โดยพบว่ายังคงเอกลักษณ์ของกรรมวิธีการผลิต วัตถุดันกำเนิดที่ใช้ในการทำเครื่องปั้นดินเผายังคงอนุรักษ์ไว้ ทำให้ชุมชนยังคงรูปแบบที่มีความเป็นเอกลักษณ์

ประการที่ 3 การเผยแพร่กรรมวิธีการทำเครื่องปั้นดินเผาให้แก่ประชาชนที่สนใจ เป็นการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ

1.3.2 ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา พบว่าลักษณะและองค์ประกอบของศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม มีการจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมของชาวโคราช โดยภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมามีการแสดงทั้งด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีทั้งก่อนประวัติศาสตร์และหลังประวัติศาสตร์ เนื่องจากเหตุผลหลัก 2ประการ คือ

ประการที่ 1 การจัดแสดงข้อมูลทางด้านศิลปวัฒนธรรมมีรูปแบบกึ่งนิทรรศการ มีการจำลองรูปแบบการสร้างบ้านเรือนของชาวโคราชในอดีต และมีการจัดรูปแบบการแสดงกึ่งนิทรรศการทำให้แก่การเข้าใจ และการเรียนรู้

ประการที่ 2 มีเจ้าหน้าที่และผู้บรรยายภายในศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา จึงมีการเผยแพร่ความรู้ เอกสาร การบรรยาย และการอบรมให้ความรู้ในการอนุรักษ์

2. ทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของครูผู้สอนสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ พบว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีระดับคุณค่าทางวิชาการต่อการศึกษามากที่สุดคือ 604 คะแนน โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีคุณค่าทางวิชาการต่อการศึกษาระบบนิเวศวิทยา ทั้งนี้เพราะคุณลักษณะและองค์ประกอบทางธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีความเหมาะสมทางด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ เนื่องจากเหตุผลหลัก 2 ประการคือ

ประการที่ 1 สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีองค์ประกอบและคุณลักษณะทางด้านกายภาพคือ ลักษณะภูมิประเทศที่มีความหลากหลายทั้งภูเขา ที่ราบ น้ำตก ถ้ำ ลำธาร สามารถศึกษาสภาพภูมิอากาศที่เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของพืชพันธุ์และสัตว์ป่าในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ประการที่ 2 อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นเขตอุทยานที่มีการอนุรักษ์พันธุ์พืชและสัตว์ป่า ทำให้ข้อมูลทางการศึกษาระบบนิเวศวิทยาของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีความพร้อมทางด้านข้อมูล

3. ทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของครูผู้สอนสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา พบว่าอุทยานประวัติศาสตร์พิมายมีระดับคุณค่าทางวิชาการต่อการศึกษามากที่สุดคือ 566 คะแนน โดยเป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เนื่องจากเหตุผลหลัก 3 ประการคือ

ประการที่ 1 อุทยานประวัติศาสตร์พิมายเป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาลัทธิมหายาน ประวัติความเป็นมาที่มีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น เนื่องจากเมืองพิมายเป็นชุมชนที่มีตำแหน่งที่ตั้งอันอุดมสมบูรณ์ จึงเป็นแหล่งชุมชนโบราณที่สำคัญในอดีต

ประการที่ 2 ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของปราสาทพิมาย มีความสมบูรณ์ของแผนผังที่เป็นระเบียบแบบแผนทำให้สามารถศึกษาเรื่องราวและองค์ประกอบภายในปราสาทได้เป็นอย่างดี

ประการที่ 3 การเผยแพร่ข้อมูลของอุทยาน มีศูนย์อำนวยการที่ให้ข้อมูล การบรรยายประวัติความเป็นมา ความสำคัญของปราสาท รวมถึงการจัดทำหนังสือเกี่ยวกับโบราณสถาน ทำให้เป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลได้เป็นอย่างดี

4. ทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของครูผู้สอนสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม พบว่าหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนมีระดับคุณค่าทางวิชาการต่อการศึกษามากที่สุดคือ 578 คะแนน โดยมีคุณค่าการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน เนื่องจากเหตุผลหลัก 2 ประการคือ

ประการที่ 1 การประกอบอาชีพของชุมชนด่านเกวียนในปัจจุบัน มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำเครื่องปั้นดินเผาจากอดีต

ประการที่ 2 รูปแบบและกรรมวิธีในการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ยังคงอนุรักษ์รูปแบบเดิมทั้งการผลิตและกรรมวิธี

5. ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การประยุกต์ใช้เป็นสาระประกอบการเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ ตามความเหมาะสมของหลักสูตรขั้นพื้นฐาน แต่ละสถาบันการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาสรุปเป็นประเด็นแยกตามมาตรฐานการเรียนรู้ ได้ดังนี้คือ

5.1 มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูลภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศที่ก่อให้เกิดความเข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ กระบวนการหน้าที่ และมิติสัมพันธ์เชิงภูมิศาสตร์ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบธรรมชาติ สามารถสรุปเป็นประเด็นแยกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

ประเภทธรรมชาติ มีคุณค่าระดับมากมีค่าร้อยละ 65.5 ถึงค่าร้อยละ 87.7

ประเภทธรรมชาติ มีคุณค่าระดับปานกลางมีค่าร้อยละ 35.9 ถึงค่าร้อยละ 63.5

ประเภทธรรมชาติ มีคุณค่าระดับน้อยมีค่าร้อยละ 3.7 ถึงค่าร้อยละ 32.8

ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนามีคุณค่าระดับปานกลาง มีค่าร้อยละ 36.5 ถึงค่าร้อยละ 61.0

ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนามีคุณค่าระดับน้อยมีค่าร้อยละ 3.7 ถึงค่าร้อยละ 35.0

ประเภทศิลปวัฒนธรรม มีคุณค่าระดับน้อยมีค่าร้อยละ 3.7 ถึงค่าร้อยละ 32.5

5.2 มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลจากการเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่ก่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อทำให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

สามารถสรุปเป็นประเด็นแยกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

ประเภทธรรมชาติ มีคุณค่าระดับมากมีระดับคุณค่าร้อยละ 73.6 ถึงค่าร้อยละ 92.5

ประเภทธรรมชาติ มีคุณค่าระดับปานกลางมีระดับคุณค่าร้อยละ 36.5 ถึงค่าร้อยละ 62.0

ประเภทธรรมชาติ มีคุณค่าระดับน้อยมีระดับคุณค่าร้อยละ 10.4 ถึงค่าร้อยละ 29.4

ประเภทศิลปวัฒนธรรมมีคุณค่าระดับมากมีค่าร้อยละ 76.6 ถึงค่าร้อยละ 84.4

ประเภทศิลปวัฒนธรรมมีคุณค่าระดับปานกลางมีค่าร้อยละ 43.6 ถึงค่าร้อยละ 52.5

ประเภทศิลปวัฒนธรรมมีคุณค่าระดับน้อยมีค่าร้อยละ 9.5 ถึงค่าร้อยละ 34.0

5.3 มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลจากการเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าเกี่ยวกับวัฒนธรรม สามารถสรุปเป็นประเด็นแยกตามประเภทแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้

ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนามีคุณค่าระดับมากมีค่าร้อยละ 64.1 ถึงค่าร้อยละ 86.8

ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนามีคุณค่าระดับปานกลางมีค่าร้อยละ 42.6 ถึงค่าร้อยละ 55.8

ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนามีคุณค่าระดับน้อยมีค่าร้อยละ 8.9 ถึงค่าร้อยละ 35.0

ประเภทศิลปวัฒนธรรมมีคุณค่าระดับมากมีค่าร้อยละ 65.6 ถึงค่าร้อยละ 88.7

ประเภทศิลปวัฒนธรรมมีคุณค่าระดับปานกลางมีค่าร้อยละ 41.4 ถึงค่าร้อยละ 56.7

ประเภทศิลปวัฒนธรรมมีคุณค่าระดับน้อยมีค่าร้อยละ 21.5 ถึงค่าร้อยละ 34.0

5.4 เกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศในการให้คุณค่าที่เกี่ยวกับการปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่าอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีการนำข้อมูลไปใช้ในการอนุรักษ์ โดยมีการจัดกิจกรรม ประกวดคำขวัญเพื่อสร้าง

จิตสำนึกแก่เยาวชนในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม ซึ่งมีระดับคุณค่าสูงสุดที่ระดับปานกลางค่าร้อยละ 58.9 พบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมีการนำข้อมูลมาใช้ทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มากกว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา และประเภทศิลปวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว พบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในการให้ข้อมูลเพื่อการศึกษา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้ดูแล เช่นอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกต้องตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

2. การออกภาคสนามในการเก็บข้อมูลเบื้องต้น ควรมีการสอบถามรายละเอียดจากหน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากป้ายที่ใช้ในการบอกเส้นทาง ไม่ชัดเจนทำให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาดส่งผลต่อระยะเวลาในการสำรวจ

3. ควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศส่วนกลางของจังหวัด ในรายละเอียดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในระดับคุณค่าที่แตกต่างกันแต่ละสถานศึกษา เพื่อที่สถานศึกษาแต่ละแหล่งสามารถนำแหล่งท่องเที่ยวมาใช้เป็นสถานที่ศึกษาจริง ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง

4. สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาควรมีการวิจัย และพัฒนาสร้างหลักสูตร สำหรับครูผู้สอนสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ โดยนำแหล่งเที่ยวของจังหวัด เป็นพื้นฐานในการศึกษาจากประสบการณ์จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ทางวิชาการเพื่อการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาพื้นฐาน

ควรมีการจัดทำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ โดยการกำหนดคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้ทั้ง 4 ช่วงชั้นคือ

ช่วงชั้นที่ 1 สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.1-3
ช่วงชั้นที่ 2 สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ป.4-6
ช่วงชั้นที่ 3 สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1-3
ช่วงชั้นที่ 4 สาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4-6

2. การศึกษาวิจัยเจาะลึกรายละเอียดเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่ง

ควรมีการกำหนดตัวอย่างในการวิจัยควรทำการศึกษาเฉพาะแห่ง และมีการเจาะลึกในรายละเอียดให้ครอบคลุมทั้งมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนแต่ละรู้ช่วงชั้น ทำให้ทราบคุณลักษณะและองค์ประกอบของตัวอย่างข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ระบบเครือข่ายสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับการศึกษาท้องถิ่น

การพัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์คุณค่าทางวิชาของแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในรูปข้อมูลระบบเครือข่าย ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถนำคุณค่าทางวิชาการไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษา

4. วิจัยและพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์ภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมเฉพาะท้องถิ่น

ควรมีการจัดหลักสูตรมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เฉพาะท้องถิ่นที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทและแต่ละแหล่ง สำหรับเยาวชนและประชาชนทั่วไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมทรัพยากรธรณี. (2545?). *แหล่งอนุรักษ์และอ้างอิงด้านธรณีวิทยาไทย ชุดที่ 2* . ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

กรมวิชาการ. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2543). *แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* กรุงเทพฯ : วิทยารักษ์. ถ่ายเอกสาร.

กวี วรกวิน. (2543). ทิศทางกาศึกษาภูมิศาสตร์ในหลักสูตรใหม่. ใน *การประชุมวิชาการสมาคมภูมิศาสตร์ ประจำปี 2543 ภูมิศาสตร์กับการพัฒนาสังคมไทย.* กรุงเทพฯ : สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย

---------. (2543,1 ตุลาคม). ทิศทางวิชาภูมิศาสตร์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.25... . *วารสารภูมิศาสตร์.* 25(2) : 73-77

---------. (2543,1 สิงหาคม). ภูมิศาสตร์การศึกษาตอน 1 แนวโน้มหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2545. *วารสารภูมิศาสตร์.* 25(1) : 1-4

กวี วรกวิน; และคนอื่นๆ. (2545). *เอกสารการสอนชุดวิชาทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กองวางแผนโครงการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). *คู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางด้านกายภาพ เล่มที่ 10.*

---------. (2540). *สรุปแนวทางพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในระดับจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.*

กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์แห่งชาติ.* กรุงเทพฯ : อัลซา.

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2539). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาเพื่อทบทวบแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคใต้ตอนบน ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง ตรัง พังงา กระบี่* เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

จิตติมา ผลเสวก. (2545?). *เที่ยวทั่วไทยไปกับ"นายรอบรู้".* กรุงเทพฯ : สารคดี.

ชนินทร์ ทินนโชติ. (2543?). *เอกสารประกอบการฝึกอบรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์หลักสูตรสำหรับหัวหน้าโครงการหรือผู้ปฏิบัติการระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์.* ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

ชูศักดิ์ คงคานนท์ และศันสนีย์ วรรณางกูร. (2545). *ชุดปฏิรูปการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ม.4-6.* กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.

ตุ้ย ชุมสาย. (2518). *หลักการท่องเที่ยว.* กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา.

ผ่องศรี จั่นห้าว และเลิศฤทธิ์ ศิริเศรษการ. (2545). แนวคิดการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว. ใน *การประชุมวิชาการสมาคมภูมิศาสตร์ ประจำปี 2545 ภูมิศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.* กรุงเทพฯ: สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย

นิคม จารุมณี. (2544). *การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

น้อม งามนิสัย และคณะ. (2545). *ชุดปฏิรูปการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 1 ป.1-3.* กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.

---------. (2545). *ชุดปฏิรูปการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 2 ป.4-6.* กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.

น้อม งามนิสัย ; ศันสนีย์ วรรณางกูร ; วิชาญ ชูช่วย. (2545). *ชุดปฏิรูปการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่ 3 ม.1-3.* กรุงเทพฯ : ประสานมิตร.

บรรหาร เลาหะวิไลย. (2545). *137 อุทยานทั่วไทย.* กรุงเทพฯ : แก้ววิไล.

บริษัท เทสโก้ จำกัดและคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2545). *รายงานฉบับสมบูรณ์แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี* เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

ประเทือง จินตสกุล. (2528). *ภูมิศาสตร์กายภาพภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.* กรุงเทพฯ : บูรพาสาส์น. ถ่ายเอกสาร.

ประเสริฐ วิทยารัฐ. (2530). *การพัฒนาการท่องเที่ยว. ใน รายงานการสัมนาทางวิชาการประจำปี 2530. สมาคมภูมิศาสตร์. 7* กรุงเทพฯ

---------. (2545). *ภูมิศาสตร์กายภาพประเทศไทย.* กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.

ฝ่ายจัดการเขตรักษาพันธ์สัตว์ป่า กรมป่าไม้. (2543). *ข้อมูลพื้นฐานเขตรักษาพันธ์สัตว์ป่าในประเทศไทย.* ถ่ายเอกสาร.

ราณี อิสิขัยกุล; และคนอื่นๆ. (2545). *ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทย.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วรรณา วงษ์วานิช. (2546). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วรรณี พุทธาวุฒิไกร. (2546). *ภูมิศาสตร์ประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วิชัย เทียนน้อย. (2540). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ศิริ ดูอาริยะกุล. (ม.ป.ป.) *ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และแบบฝึกหัดปฏิบัติการคอมพิวเตอร์*. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

ศิริ ฮามสุโพธิ์. (2543). *สังคมวิทยาการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2540). *โครงการการศึกษาเพื่อทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคอีสาน* เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2543). *รายงานฉบับสุดท้ายการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ทางทะเล* เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพ : กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ.

---------. (2541). *รายงานฉบับสุดท้ายการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ทางทะเล* เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพ : กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ.

---------. (2542). *รายงานขั้นสุดท้ายการดำเนิน การเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์* เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ : กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ.

---------. (2543). *รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการสามเหลี่ยมท่องเที่ยวเชื่อมโยง ไทย ลาว กัมพูชา* เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพ : กองบริการที่ปรึกษา ศูนย์บริการวิชาการ.

สภาสถาบันราชภัฏ. (2543). *ทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

สมชาย พุ่มสอาด; สมพงษ์ เกรียงไกรเพชร; กมล วิชิตสรสาตร์. (2526). *ประวัติ 73 จังหวัด*. กรุงเทพฯ : เดือนสยาม.

สรรค์ใจ กลิ่นดาว. (2542). *ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ : หลักการเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ส่วนอุทยานแห่งชาติ กรมป่าไม้. (ม.ป.ป.) *อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย*. ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานบริการวิชาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2535). *การศึกษาความสามารถจะรองรับได้ด้านการท่องเที่ยวของอุทยานแห่งชาติตะรุเตา* เสนอกรมป่าไม้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม. (2542). *ทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย.* กรุงเทพฯ : ม.ป.พ. ถ่ายเอกสาร.

สุเพชร จิรขจรกุล. (2544). *เรียนรู้ระบบสารสนเทศด้วย PC ARCVIEW.* กรุงเทพฯ : ศิริธรรมออฟเซ็ท.

สุระ พัฒนเกียรติ. (ม.ป.ป.) *หลักเบื้องต้นระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.* ม.ป.พ.

อาธิป เหมือนสุดใจ. (2541). *การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ในการวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะช้าง จังหวัดตราด.* วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การจัดการสารสนเทศสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

Colin Michael Hall and Stephen John Page. (2000). *The Geography of Tourism and Recreation Enviroment, Place and Space.* 2nd ed' New York : Routledge.

Peter A. Burrough and Rachael A. McDonneli. (1998). *Priniples of Geographical Information Systems.* New York : Oxford University press.

Peter. A. Burrough. (1998). *Priniples of Geographical Information Systems for Land Resources Assessment.* New York : Oxford University press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง การจัดทำแบบสอบถามผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายดังนี้ประสงค์

1. ทราบคุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อทราบคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....**นามสกุล**.....

สถานที่ดูแล.....**ตำแหน่ง**.....

ที่ตั้งตำบล.....**อำเภอ**.....**จังหวัดนครราชสีมา**

หน่วยงานที่รับผิดชอบ.....**ระยะเวลาที่รับผิดชอบ**.....**ปี**

วันที่ทำการประเมิน.....**เดือน**.....**พ.ศ.** .....

ส่วนที่ 2 ทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

1. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวของท่านมีคุณค่าทางวิชาการทางด้านใด

☐ ทางธรรมชาติ ถ้าท่านเลือกข้อนี้ กรุณาเลือกทำข้อ 2

☐ ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา ถ้าท่านเลือกข้อนี้ กรุณาเลือกทำข้อ 3

☐ ทางศิลปวัฒนธรรม ถ้าท่านเลือกข้อนี้ กรุณาเลือกทำข้อ 4

2. การประเมินคุณค่าทางวิชาการทางธรรมชาติ

2.1 ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวของท่านมีลักษณะทางธรรมชาติใดที่มีความโดดเด่น

☐ ลักษณะทางภูมิประเทศ ☐ แหล่งน้ำ ☐ พืชพรรณธรรมชาติ

☐ สัตว์ป่า ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2.2 ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวของท่านมีลักษณะภูมิประเทศใดที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

☐ ภูเขา ☐ ที่ราบสูง ☐ ที่ราบ

☐ น้ำตก ☐ ถ้ำ ☐ แม่น้ำ

☐ ลำธาร ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

2.3 มีความหลากหลายทางชีวภาพ

☐ มีพืชพันธ์ไม้ท้องถิ่นหรือพันธุ์ไม้หายาก

☐ มีสัตว์ป่าอนุรักษ์และสัตว์ป่าสงวน

☐ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร

☐ เป็นปัจจัยทางพืชพรรณที่เป็นส่วนสำคัญในการเจริญเติบโต

2.4 การใช้ประโยชน์ของแหล่งท่องเที่ยวในการประกอบอาชีพ

☐ มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ เช่น การตัดไม้ หรือหาของป่า

☐ มีการเพาะปลูก (โปรดระบุ).....

☐ มีการประมง (โปรดระบุ).....

☐ มีการเลี้ยงสัตว์ (โปรดระบุ).....

☐ เป็นแหล่งอาหารของครัวเรือนในชุมชน

2.5 มีแหล่งโบราณคดีหรือพบหลักฐานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

☐ มี (โปรดระบุ)..... ☐ ไม่มี

2.6 มีตำนานหรือความเชื่อท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับสถานที่หรือไม่

☐ มี (โปรดระบุ)..... ☐ ไม่มี

2.7 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

☐ มีมาตรการอนุรักษ์และบังคับใช้เข้มงวด

☐ ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สถานที่ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือมีภูมิปัญญาทางด้านสิ่งแวดล้อม

☐ มีหน่วยงานภายนอกเข้ามามีบทบาทสนับสนุนการอนุรักษ์และการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่

2.8 การสื่อความหมายและการให้ข้อมูลและคุณค่าทางการศึกษา

☐ มีศูนย์ข้อมูล เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับสถานที่

☐ มีบุคคลากรที่มีความรู้ให้ข้อมูลกับผู้มาเยี่ยมชมสถานที่

☐ มีนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ มาเก็บข้อมูลหรือทำการวิจัย

☐ มีการนำข้อมูลจากการศึกษามาประยุกต์ใช้เพื่อการอนุรักษ์พื้นที่

2.9 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน

☐ เป็น ..... ☐ ไม่เป็น

2.10 ช่วงเวลาที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว

☐ เที่ยวได้ 3 เดือนใน 1 ปี

☐ เที่ยวได้ 6 เดือนใน 1 ปี

☐ เที่ยวได้ 9 เดือนใน 1 ปี

☐ เที่ยวได้ตลอดทั้งปี

3. การประเมินคุณค่าทางวิชาการทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

3.1 คุณค่าทางสุนทรียภาพของแห่งท่องเที่ยว

☐ คุณค่าทางศิลปกรรม

☐ มีความงดงามของสถาปัตยกรรม มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นโบราณสถาน

☐ ตำแหน่งและที่ตั้งของกลุ่มโบราณสถานมีแบบแผนที่งดงามเหมาะสม

3.2 คุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา

☐ ประวัติศาสตร์ของโบราณสถาน และแหล่งโบราณคดีมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติ ท้องถิ่น และชุมชน

☐ คุณค่าทางศิลปะ สถาปัตยกรรมที่เหลืออยู่สามารถทำให้ทราบความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

3.3 ความสำคัญของหลักฐานทางโบราณคดี

☐ ก่อนประวัติศาสตร์ ☐ สมัยลพบุรี

☐ สมัยทวารดี ☐ สมัยศรีวิชัย

☐ สมัยสุโขทัย ☐ สมัยเชียงแสน

☐ สมัยอู่ทอง ☐ สมัยอยุธยา

☐ สมัยรัตนโกสินทร์

3.4 คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา

☐ เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา เพื่อใช้สำหรับการค้นคว้า อ้างอิงทางการศึกษา

☐ สิ่งก่อสร้างที่พบในแหล่งท้องถิ่น สามารถใช้เป็นตัวอย่างของสิ่งก่อสร้างที่พบได้ยาก

☐ มีเอกลักษณ์ที่สามารถเป็นตัวแทนของรูปแบบ ยุคสมัย หรือสิ่งพิมพ์

3.5 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

☐ มีมาตรการอนุรักษ์และบังคับใช้เข้มงวด

☐ ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สถานที่ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หรือมีภูมิปัญญาทางด้านสิ่งแวดล้อม

☐ มีหน่วยงานภายนอกเข้ามามีบทบาทสนับสนุนการอนุรักษ์และการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่

3.6 การสื่อความหมายและการให้ข้อมูลและคุณค่าทางการศึกษา

☐ มีศูนย์ข้อมูล เอกสารเผยแพร่เกี่ยวกับสถานที่

☐ มีบุคคลากรที่มีความรู้ให้ข้อมูลกับผู้มาเยี่ยมชมสถานที่

☐ มีนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ มาเก็บข้อมูลหรือทำการวิจัย

☐ มีการนำข้อมูลจากการศึกษามาประยุกต์ใช้เพื่อการอนุรักษ์พื้นที่

3.7 คุณค่าทางสังคม

☐ เป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมในท้องถิ่น

☐ มีความผูกพันต่อท้องถิ่น

☐ เป็นสถานที่ที่ทำให้เกิดงานประเพณี หรือวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น

3.8 เป็นสถานที่ท่องเที่ยวหรือพักผ่อนหย่อนใจของคนในชุมชน

☐ เป็น ..... ☐ ไม่เป็น

3.9 เป็นช่วงเวลาที่เหมาะแก่การท่องเที่ยว

☐ เที่ยวได้ 3 เดือนใน 1 ปี

☐ เที่ยวได้ 6 เดือนใน 1 ปี

☐ เที่ยวได้ 9 เดือนใน 1 ปี

☐ เที่ยวได้ตลอดทั้งปี

4. การประเมินคุณค่าทางวิชาการทางศิลปวัฒนธรรม

4.1 ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนทางด้าน

☐ การประกอบอาชีพ ☐ การแต่งกาย

☐ กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม ☐ บ้านเรือนที่อยู่อาศัย

☐ เครื่องมือใช้สอยในชีวิตประจำวัน

4.2 ความต่อเนื่องการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี

☐ สามารถพบเห็นในปัจจุบัน ☐ ไม่สามารถพบเห็น

4.3 ความงดงามของเอกลักษณ์ด้านศิลปวัฒนธรรม

☐ ศิลปกรรมของผลผลิตจากหัตถกรรม ☐ การแต่งกาย เครื่องแต่งกาย

☐ รูปแบบกิจกรรมของวัฒนธรรม ประเพณี ☐ อาหารการกิน

☐ สถาปัตยกรรมของที่อยู่อาศัย

4.4 คุณค่าทางประวัติศาสตร์

☐ มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณีที่สืบค้นได้

☐ มีความเป็นมาที่เกี่ยวข้องกับการตั้งถิ่นฐานของชุมชนท้องถิ่น

4.5 คุณค่าทางสังคม

☐ มีความผูกพันต่อท้องถิ่น

☐ เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นอื่นได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม

☐ มีความเข้มแข็งในการดำรงชีวิต รักษาความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนไว้ อันเป็นแบบอย่างต่อชุมชนอื่นๆ

4.6 คุณค่าทางวิทยาการและการศึกษา

☐ เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา เพื่อใช้สำหรับการค้นคว้า อ้างอิงทางการศึกษา

☐ สิ่งก่อสร้างที่พบในแหล่งท้องถิ่น สามารถใช้เป็นตัวอย่างของสิ่งก่อสร้างที่พบได้ยาก

☐ มีเอกลักษณ์ที่สามารถเป็นตัวแทนของรูปแบบ ยุคสมัย หรือสิ่งพิมพ์

4.7 การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

☐ มีมาตรการอนุรักษ์และบังคับใช้เข้มงวด

☐ ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สถานที่ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือมีภูมิปัญญาทางด้านสิ่งแวดล้อม

☐ มีหน่วยงานภายนอกเข้ามามีบทบาทสนับสนุนการอนุรักษ์และการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่

4.8 การสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ในท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

<u>ส่วนที่ 3</u> ความคิดเห็นต่อคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว

1. บริเวณที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2. กิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น

.....

.....

3. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวของท่านมีคุณค่าทางด้านการศึกษาหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากร

.....

.....

.....

.....

5. แหล่งท่องเที่ยวที่ท่านดูแลมีการจัดประชุม สัมมนา อบรม ทัศนศึกษาหรือไม่ ถ้ามีหน่วยงานใดบ้าง

.....

.....

6. นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวโดยคิดเป็นคนในท้องถิ่นประมาณ ร้อยละ _____

คนนอกพื้นที่ประมาณ ร้อยละ _____

7. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

8. เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโดยเฉลี่ยมีการร่วมบรรยายให้ความรู้ ในสถานที่ ร้อยละ _____

นอกสถานที่ ร้อยละ _____

เนื้อหาที่ใช้ในการบรรยาย.....

.....

.....

.....

9. ในสถานที่ท่องเที่ยวที่ท่านดูแลอยู่ หากพิจารณาตามประเด็นต่างๆ ตามมาตรฐานและสาระการเรียนรู้ ท่านจะนำเสนอข้อมูลเชิงวิชาการทางด้านใด

1. คุณลักษณะและองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

(เช่น - สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น สัตว์ พืช ดิน ทราย น้ำ อากาศ หรือ ลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศ)

- สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นได้แก่ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรม วัฒนธรรม ประเพณี และขนบธรรมเนียมปะเพณีต่างๆ ในชุมชน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ

(เช่น ประโยชน์ต่อคนในชุมชน หรือเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุน ส่งเสริมต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม

(เช่น แนวทางการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีไทย และวิธีการอนุรักษ์)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมทางสังคม

- ทางธรรมชาติ

.....

.....

.....

.....

- ทางศิลปวัฒนธรรม

.....

.....

.....

.....

- ทางประกอบอาชีพ

.....

.....

.....

.....

- วิถีชีวิตชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข.

แบบสอบถามประกอบงานวิจัย

แบบสอบถามประกอบงานวิจัย

เรื่อง การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

<u>คำชี้แจง</u>

1. การจัดทำแบบสอบถามผู้วิจัยมีจุดประสงค์ที่จะจัดหมวดหมู่คุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

2. แบบสอบถามที่ตอบคำถามเรียบร้อยแล้ว กรุณานำส่งที่ คุณวาสนา วงค์ภา 54/1 ถนนดาวข่าง แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กทม.10300 (ตามซองที่แนบ)

<u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u>

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ อันจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

<u>ส่วนที่ 1</u> ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ชื่อ.....**นามสกุล**.....

วุฒิการศึกษา.....

วิชาที่สอน.....

ประสบการณ์ในการสอน.....**ปี**

สถานศึกษา.....

ตั้งอยู่ที่ตำบล.....**อำเภอ**.....**จังหวัดนครราชสีมา**

วันที่ทำการประเมิน.....**เดือน**.....**พ.ศ.** .....

<u>ส่วนที่ 2</u> กรุณาตอบคำถามลงในช่องว่าง

1. ท่านเคยให้นักเรียนในชั้นเรียน ศึกษา ค้นคว้า จัดทำรายงานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในด้านใดบ้าง โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใด และใช้ข้อมูลในการศึกษาประเภทใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวใดที่มีคุณค่าต่อการเรียน-การสอนวิชาภูมิศาสตร์ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ 3 ทัศนคติคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยว

คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมายถูก (√) ลงในช่องแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านคิดว่ามีคุณค่าทางวิชาการดังกล่าว (ตอบได้มากกว่า 1 แหล่งท่องเที่ยว)

คุณค่าทางวิชาการ	แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ			
	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่	น้ำตกหลังเหว	แหล่งหินตัดสี่คำ	อุทยานไม้กลายเป็นหิน
1. มีความโดดเด่นทางลักษณะภูมิประเทศ				
2. มีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หลากหลาย				
3. แหล่งคุณค่าทางระบบนิเวศวิทยา (พันธุ์พืช , สัตว์ป่า)				
4. เป็นแหล่งศึกษาทางธรรมชาติ (ทางธรณีสัณฐาน , นิเวศวิทยา)				
5. มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อการเรียนรู้ทางธรรมชาติ				
6. ใช้เป็นสาระในการอธิบายถึงความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ทางด้านทำเลที่ตั้ง				
7. สามารถใช้เป็นตัวอย่างของการเรียนรู้ทางภูมิศาสตร์				
8. ชื่อของแหล่งท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศ				
9. องค์ประกอบทางกายภาพของแหล่งใดสามารถใช้เป็นสาระการเรียนรู้				
10. สามารถใช้อธิบายปัจจัยทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดลักษณะทางภูมิประเทศ				
11. ลักษณะของภูมิอากาศที่ส่งผลต่อการตั้งถิ่นฐานของชุมชน				
12. เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมุนเวียน				
13. มีการนำตัวอย่างมาใช้สำหรับการเรียนการสอนเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
14. เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านภูมิศาสตร์กายภาพ				
15. เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวในการศึกษาทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
16. มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว				
17. มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน				
18. เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่				
19. มีการจัดกิจกรรม การประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม				
20. เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา				

คุณค่าทางวิชาการ	แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา			
	อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวีรวงศ์
1. เป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์				
2. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์				
3. สถาปัตยกรรมที่งดงาม เรียนรู้ได้				
4. ลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนสำคัญในการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์				
5. มีการจัดสัมมนาการเรียน-การสอนทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา				
6. เป็นแหล่งสักการะหรือศูนย์รวมจิตใจรวมภายในชุมชน				
7. เคยใช้แหล่งท่องเที่ยวเป็นตัวอย่างในการอธิบายถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์				
8. มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว				
9. มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน				
10. เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่				
11. มีการจัดกิจกรรม การประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม				
12. เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา				

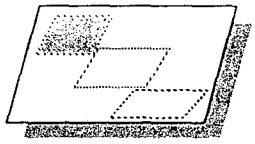
คุณค่าทางวิชาการ	แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม	
	หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน	ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา
1. มีการแปรรูปทรัพยากร(หัตถกรรม,แปรรูปผลิตภัณฑ์)		
2. มีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น		
3. เป็นศูนย์ร่วมชุมชน/มีการจัดตั้งกลุ่มชุมชน		
4. มีการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่น		
5. เป็นแหล่งที่มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพคนในชุมชน		
6. มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อประเพณีท้องถิ่น		
7. มีความโดดเด่นทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี		
8. เป็นแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน		
9. มีการจัดทำแผนที่ในแหล่งท่องเที่ยว		
10. มีการใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียมหรือภาพถ่ายทางอากาศประกอบการเรียนการสอน		
11. เคยใช้เป็นแบบอย่างในการจัดทำแผนผังหรือทำแผนที่		
12. มีการจัดกิจกรรม การประกวดคำขวัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางสังคม		
13. เคยพานักเรียนไปพักแรม / ทัศนศึกษา		

ภาคผนวก ค.

พจนานุกรมข้อมูล (DATA DICTIONARY)

Province, Amphoe and Tambon Boundary

Coverage Name : POLBNDRY

Feature Class : Polygon, Arc

Data Structure : RTSD 1:50,000 Topo Maps

NRD2C Coding Scheme year 2001

POLBNDRY.PAT

AREA	ERIMETER	POLBNDRY _	POLBNDRY _ID	PROV_CODE	AMP_CODE	TAM_CODE

POLBNDRY.AMPHOE

AMP_CODE	AMPHOE _E	AMPHOE _T

POLBNDRY.PROVINCE

PROV_CODE	PROVINCE _E	PROVINCE _T

POLBNDRY.TAMBON

TAM_CODE	TAM _E	TAM _T

POLBNDRY.AAT

FNODE	TNODE	LPOLY	RPOLY	LENGTH	AMPHOE_	AMPHOE_ID	FB_TYPE

FB_TYPE	FB_TP_E	FB_TP_T

Coverage : POLBNDRY

Feature Class : Polygon

Table Name : POLBNDRY.PAT

Data Structure : RTSD 1:50,000 Topo Maps

Point Attribute Table (PAT)			
Variable	Begin Column	Defined Item Name	Item Definition
Polygon Area	1	AREA	4,12,F,3
Polygon Perimeter	5	PERIMETER	4,12,F,3
Internal Number	9	POLBNDRY _	4,5,B
User-ID	13	POLBNDRY _ID	4,5,B
Province Code	17	PROV_CODE	2,2,C
Amphoe Code	23	AMP_CODE	4,4,C
Tambon Code	27	TAM_CODE	6,6,C

Item Descriptions and Codes

PROV_CODE Two – Digit province code. This is the relate item to the POLBNDRY.PROVINCE which provides the name of the province. (ดูรายละเอียดในตาราง POLBNDRY.PROVINCE)

AMP_CODE Unique and complete amphoe identification code. This is the relate item to the POLBNDRY.AMPHOE which provides the name of the district.

4 digit code = Province code + 2 digit Amphoe code.

(ดูรายละเอียดในตาราง POLBNDRY. AMPHOE)

TAM_CODE Unique and complete Tambon identification code. This is the relate item to the POLBNDRY.TAMBON which provides the name of the tambon.

4 digit code = Amphoe code + 2 digit tambon code.

(ดูรายละเอียดในตาราง POLBNDRY. TAMBON)

Coverage : POLBNDRY

Feature Class : Arc

Table Name : POLBNDRY.AAT

Data Source : RTSD 1:50,000 Topo Maps

Arc Attribute Table (AAT)

Variable	Begin Column	Defined Item Name	Item Definition
From Node	1	FNODE_	4,5,B
To Node	5	TNODE_	4,5,B
Left Polygon	9	LPOLY_	4,5,B
Right Polygon	13	RPOLY_	4,5,B
Length	17	LENGTH	4,12,F,3
Internal Number	21	POLBNDRY_	4,5,B
User ID	25	POLBNDRY_ID	4,5,B
Pol. Boundary Type	29	PB_TYPE	1,1,I

Item Descriptions and Codes

PB_TYPE Identification code indicting the types of a political boundary line. A line that depicts more than one boundary (e.g., province and amphoe) is assigned the highest value possible (e.g., province value of 2).

1 = Country

2 = Province

3 = Amphoe

Table Type : Lookup Table

Table Name : POLBNDRY.PB_TYPE

Data Structure : RTSD 1:50,000 Topo Maps

Description : เก็บข้อมูลชนิดเส้นขอบเขตของตำบล

Lookup Table			
Variable	Begin Column	Defined Item Name	Item Definition
Pol. Boundary Type	29	PB_TYPE	1,1,I
Pol. Boundary Name in English	29	PB_TP_E	30,30,C
Pol. Boundary Name in Thai	29	PB_TP_T	30,30,C

Item Descriptions and Codes

PB_TYPE Polbndry Boundary Type

PB_TP_E Polbndry Boundary Name in English

PB_TP_T Polbndry Boundary Name in Thai

PB_TYPE	PB_TP_E	PB_TP_T
1	Country Boundary	เส้นขอบเขตประเทศ
2	Province Boundary	เส้นขอบเขตจังหวัด
3	Amphoe Boundary	เส้นขอบเขตอำเภอ
4	Tambon Boundary	เส้นขอบเขตตำบล

Table Type : Lookup Table

Table Name : POLBNDRY.PROVINCE

Data Structure : RTSD 1:50,000 Topo Maps

Description : This lookup table provides province name for codes.

Lookup Table			
Variable	Begin Column	Defined Item Name	Item Definition
Province Code	1	PROV_CODE	2,2,C
Name in English	3	PROVINCE_E	50,50,C
Name in Thai	53	PROVINCE_T	50,50,C

Item Descriptions and Codes

PROV_CODE	Code for Province
PROVINCE_E	Name of province in English
PROVINCE_T	Name of province in Thai

Table Type : Lookup Table

Table Name : POLBNDRY.AMPHOE

Data Source : RTSD 1:50,000 Topo Maps

Description : This lookup table provides district name for code.

Lookup Table			
Variable	Begin Column	Defined Item Name	Item Definition
Amphoe Code	1	AMP_CODE	4,C
Name in English	5	AMPHOE_E	50,C
Name in Thai	55	AMPHOE_T	50,C

Item Descriptions and Codes

AMP_CODE Code for district.

AMPHOE_E Name of district in English.

AMPHOE_T Name of district in Thai.

Table Type : Lookup Table

Table Name : POLBNDRY.TAMBON

Data Source : RTSD 1:50,000 Topo Maps

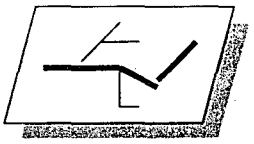
Description : This lookup table provides district name for code.

Lookup Table			
Variable	Begin Column	Defined Item Name	Item Definition
Tambon Code	1	TAM_CODE	6,6,C
Name in English	7	TAM_E	50,50,C
Name in Thai	57	TAM_T	50,50,C

Item Descriptions and Codes

TAM_CODE	Code for tambon.
TAM_E	Name of tambon in English.
TAM_T	Name of tambon in Thai.

Transportation

Coverage Name : TRANS

Feature Class : Arc, Point

Data Structure : RTSD 1:50,000 Topo Maps

TRANS.AAT

FNODE_	TNODE_	LPOLY_	RPOLY_	LENGTH	TRANS _	TRANS _ID	TRANS	TRAN _TYP

TRANS.T_TYP

TRAN _TYP	TYP_NM_E	TYP_NM_T

TRANS.DAT

TRANS	RD_NM_E	RD_NM_T	SURF_MAT	NO_LANES	RESP_AGT	YR_MNTN

Coverage : TRANS

Feature Class : Arc

Table Name : TRANS.AAT

Data Source : RTSD 1:50,000 Topo MapsArc Attribute Table (AAT)

Arc Attribute Table (AAT)			
Variable	Begin Column	Defined Item Name	Item Definition
From Node	1	FNODE_	4,5,B
To Node	5	TNODE_	4,5,B
Left Polygon	9	LPOLY_	4,5,B
Right Polygon	13	RPOLY_	4,5,B
Length	17	LENGTH	4,12,F,3
Internal Number	21	TRANS_	4,5,B
User ID	25	TRANS_ID	4,5,B
Transportation ID	29	TRANS	4,5,C
Transportation Type	33	TRAN_TYP	3,3,C

Item Descriptions and Codes

TRANS Unique Identification code for road segment. This is the relate item to The TRANS.DAT that provides the name of transportation.

TRAN_TYP Code indicating type of transportation feature. This is the relate item to the TRANS.T_TYP which contains the English and Thai description for the code. (ดูรายละเอียดใน TRANS.T_TYP)

Table Type : Lookup Table

Table Name : TRANS.T_TYP

Data Structure : RTSD 1:50,000 Topo Maps

Description : This lookup table provides code descriptions for the TRAN_TYP Item in the TRANS.AAT

Lookup Table			
Variable	Begin Column	Defined Item Name	Item Definition
Transportation Type	1	TRAN_TYP	3,3C
Type Name in English	4	TYP_NM_E	100,100,C
Type Name in Thai	104	TYP_NM_T	100,100,C

Item Descriptions and Codes

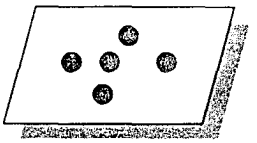
TRAN_TYP Code indicating type of transportation feature.

TYP_NM_E Description for transportation type code, in English

TYP_NM_T Description for transportation type code, in Thai

TRAN_TYP	TYP_NM_E	TYP_NM_T
1	All weather : hard surface. Two or more lane wide	ใช้ได้ทุกฤดูกาล : พื้นถนนแข็ง, กว้างตั้งแต่สองทางวิ่งขึ้นไป
2	All weather : loose or light surface, two or more lanes wide	ใช้ได้ทุกฤดูกาล : พื้นถนนอ่อน, กว้างตั้งแต่สองทางวิ่งขึ้นไป
3	All weather : hard surface, one lane wide	ใช้ได้ทุกฤดูกาล : พื้นถนนแข็ง, กว้างหนึ่งทางวิ่งขึ้นไป
3/4	All weather : loose or hard surface, one lane wide	ใช้ได้ทุกฤดูกาล : พื้นถนนอ่อนหรือแข็ง, กว้างหนึ่งทางวิ่งขึ้นไป
5	Fair or dry weather : loose surface	ใช้ได้ในฤดูแล้ง, พื้นถนนอ่อน
6	Cart track	ทางเกวียน
7	Footpath, trail	ทางคน, ทางต่าง
8	Railroads	ทางรถไฟ

Tourist site

Coverage Name : T_RIST_13

Feature Class : Point

Data Structure : Tourism Authority Map, RTSD 1:50,000 Topo Maps, GPS Survey.

T_RIST_13.PAT

AREA	PERIMETER	TOURIST _	TOURIST _ID	TS _NAME_T

Coverage : T_RIST_13

Feature Class : Point

Table Name : T_RIST_13.PAT

Data Structure : Tourism Authority Map, RTSD 1:50,000 Topo Maps, GPS Survey

Point Attribute Table (PAT)			
Variable	Begin Column	Defined Item Name	Item Definition
Point Area	1	AREA	4,12,F,3
Point Perimete r	5	PERIMETER	4,12,F,3
Internal Number	9	TOURIST_	4,5,B
User-ID	13	TOURIST_ID	4,5,B
Tourist site Name in Thai	21	TS_NAME_T	50,50,C

Item Descriptions and Codes

TS_NAME_T Name of tourist site in Thai.

ภาคผนวก ง.

หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ศธ 0519.12/4104 **วันที่** 2 เมษายน 2547

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะสังคมศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาววาสนา วงค์ภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา" โดยมี อาจารย์สมพงษ์ ธงไชย อาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์ และ นายพิเศษ เสนาวงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์สุธาทิพย์ ชวนะเวสสกุล เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามเรื่อง การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่อง การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ให้ นางสาววาสนา วงค์ภา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภาภรณ์ หะวานนท์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก จ.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูล

ที่ ศธ 0519.11/ 0045

คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา
กรุงเทพฯ 10110

9 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูล

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

ด้วยนางสาววาสนา วงค์ภา นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร วท.ม. ภาคพิเศษ ชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาภูมิศาสตร์ ขณะนี้กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ โดยมีอาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ แบบดิจิตอลของเส้นทางคมนาคมทางบก-น้ำ, ขอบเขตการปกครอง (จังหวัด, อำเภอ, ตำบล, หมู่บ้าน) และแหล่งน้ำ ของจังหวัดนครราชสีมา จากกลุ่มวิเคราะห์และวางระบบข้อมูลศูนย์สารสนเทศ เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา"

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะสังคมศาสตร์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติมา สังข์เกษม)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์ ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีคณะสังคมศาสตร์
โทร. 02-6641000 ต่อ 5502, 02-2584116
โทรสาร 02-2604368

ที่ ศธ 0519.11/ ๑๐๔๖

คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา
กรุงเทพฯ 10110

๑ มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ขอข้อมูล

เรียน ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ด้วยนางสาววาสนา วงค์ภา นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร วท.ม. ภาคพิเศษ ชั้นปีที่ 5 สาขาวิชาภูมิศาสตร์ ขณะนี้กำลังดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ โดยมีอาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์บริเวณพื้นที่อีสานใต้มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์พื้นที่อีสานใต้ (แผ่น CD)
2. รายงานฉบับสุดท้าย
3. ข้อมูลรูปภาพแหล่งท่องเที่ยว (แผ่น CD)

เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา"

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะสังคมศาสตร์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติมา สังข์เกษม)
คณบดีคณะสังคมศาสตร์

สำนักงานคณบดีคณะสังคมศาสตร์
โทร. 02-6641000 ต่อ 5502, 02-2584116
โทรสาร 02-2604368

ภาคผนวก ฉ.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/ค343

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาววาสนา วงศ์ภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา" โดยมี อาจารย์สมพงษ์ ธงไชย อาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์ และนายพิเศษ เสนาวงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา วิชาภูมิศาสตร์ วิชาสิ่งแวดล้อม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 ตอบแบบสอบถามการประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววาสนา วงศ์ภา ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาภรณ์ หะวานนท์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-4360613 มือถือ 01-9220751

ที่ ศธ 0519.12/ 6344

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาววาสนา วงค์ภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา" โดยมี อาจารย์สมพงษ์ ธงไชย อาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์ และนายพิเศษ เสนาวงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา วิชาภูมิศาสตร์ วิชาสิ่งแวดล้อม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2 ตอบแบบสอบถามการประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววาสนา วงศ์ภา ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาภรณ์ หะวานนท์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-4360613 มือถือ 01-9220751

ที่ ศธ 0519.12/ค345

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาววาสนา วงศ์ภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา" โดยมี อาจารย์สมพงษ์ ธงไชย อาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์ และนายพิเศษ เสนาวงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา วิชาภูมิศาสตร์ วิชาสิ่งแวดล้อม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 ตอบแบบสอบถามการประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววาสนา วงศ์ภา ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาภรณ์ หะวานนท์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-4360613 มือถือ 01-9220751

ที่ ศธ 0519.12/ค 34

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาววาสนา วงศ์ภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา" โดยมี อาจารย์สมพงษ์ ธงไชย อาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์ และนายพิเศษ เสนาวงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา วิชาภูมิศาสตร์ วิชาสิ่งแวดล้อม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 ตอบแบบสอบถามการประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววาสนา วงศ์ภา ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาภรณ์ หะวานนท์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-4360613 มือถือ 01-9220751

ที่ ศธ 0519.12/0347

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาววาสนา วงค์ภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา" โดยมี อาจารย์สมพงษ์ ธงไชย อาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์ และนายพิเศษ เสนาวงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา วิชาภูมิศาสตร์ วิชาสิ่งแวดล้อม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 ตอบแบบสอบถามการประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววาสนา วงค์ภา ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาภรณ์ หะวานนท์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-4360613 มือถือ 01-9220751

ที่ ศธ 0519.12/ 0348

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาววาสนา วงค์ภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา" โดยมี อาจารย์สมพงษ์ ธงไชย อาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์ และนายพิเศษ เสนาวงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา วิชาภูมิศาสตร์ วิชาสิ่งแวดล้อม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 ตอบแบบสอบถามการประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววาสนา วงค์ภา ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาภรณ์ หะวานนท์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-4360613 มือถือ 01-9220751

ที่ ศธ 0519.12/ค 349

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

15 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นางสาววาสนา วงศ์ภา นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา" โดยมี อาจารย์สมพงษ์ ธงไชย อาจารย์พิพัฒน์ นวลอนันต์ และนายพิเศษ เสนาวงษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษา วิชาภูมิศาสตร์ วิชาสิ่งแวดล้อม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 ตอบแบบสอบถามการประเมินคุณค่าทางวิชาการของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2547

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววาสนา วงศ์ภา ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาภรณ์ หะวานนท์)
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 02-4360613 มือถือ 01-9220751

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววาสนา วงค์ภา
วันเดือนปีเกิด	28 มิถุนายน 2510
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	54/1 ถนนดาวข่าง แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2546	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2532	วิทยาศาสตรบัณฑิต (ภูมิศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ